

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผล
ในการกำกับดูแลกิจการ: มุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน

นางสาว ศนิพร จันทรสถาพร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3791-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS ASSOCIATED WITH AUDIT COMMITTEE EFFECTIVENESS IN
CORPORATE GOVERNANCE: AN INTERNAL AUDITOR'S PERSPECTIVE

Miss Saniporn Chantrasataporn

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3791-2

ศนิพร จันทรสถาพร : ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ (Factors Associated with Audit Committee Effectiveness in Corporate Governance: An Internal Auditor's Perspective) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจิต หาวัตร, จำนวน 193 หน้า. ISBN 974-17-3791-2.

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการและศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ โดยมุ่งศึกษาความมีประสิทธิภาพใน 3 หน้าที่หลักที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเป็นหน้าที่ที่ปฏิบัติตามสากลทั่วไป คือ (1) หน้าที่ในการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่ในการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ (3) หน้าที่ในการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และความมีประสิทธิภาพในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างคือหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ฯ จำนวน 300 ท่าน สุ่มตัวอย่างโดยวิธี Quota Sampling ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ค่าความเที่ยงของเนื้อหา .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยและการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทได้บรรลุผลสำเร็จ และคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทมากกว่าการจัดตั้งเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยใหญ่คือ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ และปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (2) ปัจจัยด้านอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร ได้แก่ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในโดยพิจารณาด้านอำนาจการให้คุณให้โทษ เมื่อนำปัจจัยมาทดสอบความสัมพันธ์กับตัวแปรตามทีละระดับนัยสำคัญ .05 พบว่าทุกปัจจัยล้วนมีความสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบคือ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน

ภาควิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา.....การบัญชี..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา....2546.....

4482426726: MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: Corporate Governance/ Audit Committee/ Internal Auditor/ Financial Reporting/
Laws and Regulations

SANIPORN CHANTRASATAPORN: FACTORS ASSOCIATED WITH AUDIT COMMITTEE
EFFECTIVENESS IN CORPORATE GOVERNANCE: AN INTERNAL AUDITOR'S
PERSPECTIVE. THESIS ADVISOR: PRACHIT HAWAT Ph.D., 193 pp. ISBN 974-17-
3791-2.

The purpose of this thesis is to study the factors associated with audit committee effectiveness in corporate governance and to study internal auditors' perspective on audit committee effectiveness in corporate governance by focusing on the effectiveness of 3 major responsibilities, identified by A Stock Exchange of Thailand (SET). These responsibilities include responsibility to monitor the financial report processing of the company to be correct, responsibility to monitor internal audit system of the company to be trustful, and responsibility to monitor the company to conduct under the regulation and related laws and overall effectiveness. The samples consists of 300 chief of internal auditor unit of the listed companies in the SET and randomly selected by using Quota sampling method. The questionnaires are served as the tools to collect the data. The obtained data was analyzed by Descriptive Statistics, Factor Analysis, and Multiple Regression Analysis.

In overall, the study found that heads of internal auditors perceive that current audit committees achieved the goals of their duties, which are assigned by the Board of Directors to corporate governance the companies, and that the audit committee has impact for the company more than just to comply with the regulation of SET. Factors which support audit committee effectiveness in corporate governance include 2 major factors: 1) factors associated with individual character of the audit committee (characteristic factor of the audit committee, expert factor, and Liaison factor), 2) factors associated with power of the audit committee (legitimate power factor and supporting internal auditor factor by considering sanctionary power dimension). The test for relationship between all factors and the dependent variable at significant level 0.5 indicates that all factors have relationship with the effectiveness of the corporate governance of the audit committee. Moreover, dominant factors that influence the effectiveness of the audit committee are legitimate power factor, liaison factor and supporting internal auditor factor.

Department.....Accountancy..... Student's signature.....
Field of study.....Accounting..... Advisor's signature.....
Academic year.....2003.....

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจित หาวัตร อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษาแนะนำ เสนอความคิดเห็นที่มีคุณค่าและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้เสริมสร้างความรู้และทักษะของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่สอนและให้ความรู้กับข้าพเจ้าในหลักสูตรปริญญาบัญชีบัณฑิต

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เตือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ แห่งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผู้ให้คำแนะนำปรึกษาด้านการใช้สถิติ อาจารย์ณรงค์ลักษณ์ วิรัชชัย แห่งภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาสอนเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) คุณกมล รัตนไชย ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน และคุณวิภาณี กิตติรัตนพันธ์ บริษัทค้าหลักทรัพย์เพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ จำกัด ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างดียิ่งในการให้คำแนะนำปรึกษาตลอดจนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ที่ได้กรุณาสละเวลาในการให้สัมภาษณ์ เสนอข้อคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษา รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เขียนตำราและบทความต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และน้องสาวที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาเสมอมา นางสาวศิริมล ประดิษฐ์วรคุณ เพื่อนรัก เพื่อนที่อยู่ข้างทุกครั้ง เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจित หาวัตร อาจารย์ที่เป็นมากกว่าอาจารย์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยที่สอนให้ผู้ศึกษาเรียนรู้และอดทน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฅ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ญ

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ	
1.2.1 ความหมายของการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance).....	4
1.2.2 ความจำเป็นในการสร้างการกำกับดูแลกิจการ.....	5
1.2.3 องค์ประกอบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี.....	6
1.2.4 หลักการกำกับดูแลกิจการ 15 ข้อ.....	6
1.2.5 สรุปการทบทวนวรรณกรรม.....	10
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	12
1.5 กรอบแนวคิดและสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย.....	12
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	15
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	15
1.8 วิธีดำเนินการวิจัย.....	16
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
1.10 ลำดับขั้นตอนที่ใช้ในการวิจัย.....	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ.....	18
ส่วนที่ 1: คณะกรรมการตรวจสอบกับบทบาทในการกำกับดูแลกิจการ.....	18
1. ความหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	18
2. ทำไมต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ.....	18
3. วัตถุประสงค์การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ.....	19
4. องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	
4.1 คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	21
4.2 ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ.....	25
4.3 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....	25
4.4 ผู้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....	26
4.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	26
4.6 การรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	27
5. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	28
6. หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประโยชน์ของคณะกรรมการตรวจสอบ..	31
ส่วนที่ 2: การเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลให้กับคณะกรรมการตรวจสอบ.....	
1. แนวคิดเกี่ยวกับควมมีประสิทธิผลของคณะอนุกรรมการ.....	31
2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนควมมีประสิทธิผลของ คณะกรรมการตรวจสอบ	33
3. แนวทางที่สนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผล.....	
3.1 ความเพียงพอของทรัพยากร.....	36
3.2 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....	37
3.3 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	
3.3.1 ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท.....	37
3.3.2 ความรับผิดชอบต่อผู้สอบบัญชี.....	41
3.3.3 ความรับผิดชอบต่อหน่วยงานตรวจสอบภายใน.....	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.3.4	ความรับผิดชอบอื่น.....	43
3.4	ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับฝ่ายต่าง ๆ.....	
3.4.1	ความสัมพันธ์กับคณะกรรมการบริษัท.....	44
3.4.2	ความสัมพันธ์กับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน.....	44
3.4.3	ความสัมพันธ์กับผู้สอบบัญชี.....	47
3.4.4	ความสัมพันธ์กับฝ่ายจัดการ.....	51
3.4.5	ความสัมพันธ์กับผู้ถือหุ้น.....	52
ส่วนที่ 3:	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ.....	
ตอนที่ 1:	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยที่ทำให้คณะกรรมการ ตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ.....	52
ตอนที่ 2:	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ.....	64
ตอนที่ 3:	ผลงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ ในประเทศไทย.....	66
3.	วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
3.1	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษา.....	70
3.2	เครื่องมือที่ใช้ศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	74
3.3	สูตรตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	76

สารบัญ (ต่อ)

4. ผลการวิจัย.....	86
ตอนที่ 1: ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของ บริษัทและข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ ชุดปัจจุบันของบริษัท.....	87
ตอนที่ 2: ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพ ในหน้าที่การกำกับดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	105
ตอนที่ 3: ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพ ของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนกับ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	110
ตอนที่ 4: ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการ ตรวจสอบกับระดับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับ ดูแลกิจการ.....	121
ตอนที่ 5: ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มความมีประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ.....	129
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	131
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	132
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	143
รายการอ้างอิง.....	150
ภาคผนวก.....	158
ภาคผนวก ก สัญญาแต่งตั้งนายของการรายงานทางการเงินที่สำคัญ.....	159
ภาคผนวก ข ตัวอย่างคำถามของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	161
ภาคผนวก ค ประกาศและข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	168

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม.....	177
ภาคผนวก จ ตารางสถิติ.....	183
ภาคผนวก ฉ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ.....	187
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	193

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบต่อบุคคลภายในองค์กรและผู้สอบบัญชี.....11
2	คุณสมบัติเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบตามประกาศ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 1) พ. ศ. 2542 กับความเป็นอิสระ ตามความหมายของรายงาน Report and Recommendations of the Blue Ribbon Committee on Improving the Effectiveness of Corporate Audit Committee.....22
3	หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ กำหนดโดยหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ.....29
4	สรุปผลการศึกษาที่อธิบายความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ.....53
5	สรุปผลการศึกษาตัวแปรที่ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบ.....63
6	เกณฑ์การแบ่งกลุ่มประชากรในการทำวิจัย.....78
7	จำนวนตัวอย่างที่ถูกสุ่มในแต่ละหมวดธุรกิจ.....78
8	จำนวนบริษัทตามหมวดธุรกิจจำแนกตามจำนวนและร้อยละของแบบสอบถาม ที่ตอบกลับผู้ศึกษา.....78
9	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (120 บริษัท).....87
11	ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถาม.....88
12	ค่าเฉลี่ยและจำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมี ประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงิน90
13	ความถี่ของจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....91
14	ความถี่ของจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบแยกตามหมวดธุรกิจ.....92
15	ร้อยละของจำนวนครั้งที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้าประชุมครบองค์ประชุม.....92
16	ร้อยละของจำนวนบุคคลที่ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....94

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16	ร้อยละของจำนวนบุคคลที่ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....94
17	ร้อยละของจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีได้รับเชิญเข้าร่วมประชุม.....95
19	ร้อยละของการมีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน.....95
20	ร้อยละของจำนวนบริษัทที่คณะกรรมการตรวจสอบมีการประสานความร่วมมือในการวางแผนการตรวจสอบ.....96
21	ร้อยละของบริษัทที่ให้ความรู้หรือสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้ารับการอบรม.....98
22	ร้อยละของความเห็นเรื่องความพอใจเพียงของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ.....99
23	ร้อยละของบริษัทที่มีสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 2 ท่านเป็นกรรมการบริษัทอื่นตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป.....100
24	ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ.....101
25	ร้อยละของระดับความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบ.....104
26	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง.....106
27	ค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ.....107
28	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....109
29	ค่าเฉลี่ยระดับความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ.....110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
30	ค่า Eigenvalues ร้อยละของความแปรปรวนและร้อยละสะสมของความแปรปรวนของแต่ละปัจจัย.....111
31	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนปัจจัยหลังจากการหมุนแกน (Rotated component matrix)112
32	ปัจจัยที่ 1 คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ.....113
33	ปัจจัยที่ 2 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ.....114
34	ปัจจัยที่ 3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ.....115
35	ปัจจัยที่ 4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ.....116
36	ปัจจัยที่ 5 การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน.....117
37	เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่ผู้ศึกษาคาดไว้ในเบื้องต้นกับตัวแปรอิสระที่สร้างจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย.....118
38	การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (จำนวน 106 บริษัท)122
39	การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ (จำนวน 106 บริษัท).....124
40	การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (จำนวน 113 บริษัท)....126
41	การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ (จำนวน 114 บริษัท).....127
42	จำนวนและร้อยละของคำตอบแยกตามทักษะหรือความรู้ที่คณะกรรมการตรวจสอบควรพัฒนา.....129

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1	กลไกการทำงานของกระบวนการกำกับดูแลกิจการ.....10
2	แผนภาพวงกลมแสดงอัตราส่วนร้อยละขององค์ประกอบของ คณะกรรมการตรวจสอบ.....88
3	แผนภาพวงกลมแสดงจำนวนวันในการจัดส่งเอกสารประกอบการประชุม.....97

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

BRC	The Blue Ribbon Committee
IIA	The Institute of Internal Auditor
NASD	The National Association of Securities Dealers
NCFFR	The National Commission on Fraudulent Financial Reporting
NYSE	The New York Stock Exchange
SEC	The Securities and Exchange Commission
N	จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม
Min	ค่าต่ำสุด
Max	ค่าสูงสุด
\bar{X}	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
S.D.	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
R	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
R ²	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงซ้อน
SE	ค่าผิดพลาดมาตรฐานของการประมาณ (Standard Error of Estimate)
Sig.	ระดับความมีนัยสำคัญ (Significant)
F	อัตราส่วนความแปรปรวนของฟิชเชอร์ (Fisher's Variance Ratio)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ขยายไปทั่วประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ. ศ. 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยผลประกอบการตลอดจนสถานะการเงินของบริษัทส่วนใหญ่ในประเทศลดต่ำลงจนถึงขาดทุน บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหลายบริษัทถูกเพิกถอน บางบริษัทต้องปิดกิจการลงและส่วนมากต้องทำการฟื้นฟูกิจการและประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศหยุดชะงัก นักลงทุนทั้งในและนอกประเทศขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนและต่างพากันถอนเงินลงทุนออกจากประเทศไทยในที่สุด จากเหตุดังกล่าวถูกมองว่าเกิดจากปัญหาการบริหารงานที่ผิดพลาดและการขาดจริยธรรมของผู้บริหาร ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งเกิดจากการที่บริษัทขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี (ผกามาศ เอื้องอุดม, 2543: 1)

Asian Development Bank (ADB) และผู้เชี่ยวชาญทางวิชาชีพให้ความเห็นว่า วิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และเกาหลีใต้ มีสาเหตุมาจากการขาดการกำกับดูแลกิจการที่ดี สาเหตุเหล่านั้นได้แก่ (1) กลไกการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารไม่มีประสิทธิภาพ อันเนื่องจากการมีโครงสร้างการบริหารงานที่ไม่เหมาะสม โดยกรรมการบริษัทส่วนใหญ่และผู้บริหารมักเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันหรือเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้ขาดการตรวจสอบการทำงานและการคานอำนาจซึ่งกันและกัน (2) การที่ปรัชญาในการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนไปเป็นเน้นการทำกำไรให้ได้สูงสุด ทำให้ผู้บริหารเกิดความกดดันในการบริหารงานให้ได้ตรงตามเป้าที่ตั้งไว้ จนนำไปสู่การตกแต่งตัวเลขในรายงานการเงิน (3) วิธีการควบคุมที่บริษัทใช้ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขาดการตรวจสอบที่ดี (4) แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานของบริษัทมาจากแหล่งเงินภายนอกมากเกินไป เช่น การกู้ยืมเงินจากธนาคารเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งบริษัทยังใช้แหล่งเงินทุนที่ไม่เหมาะสมกับโครงการลงทุน ทำให้บริษัทประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินและขาดความสามารถในการชำระหนี้ (5) การให้กู้เงินหรือให้เครดิตทางการเงินไม่ได้รับการควบคุมดูแลจากเจ้าหนี้บุคคลหรือเจ้าหนี้สถาบันการเงินที่เพียงพอ (6) การขาดการเปิดเผยข้อมูลที่ดี และ (7) การขาดการบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดจากหน่วยงานราชการ ในประเด็นนี้หลายท่านในแวดวงวิชาการให้ความเห็นว่า การปฏิบัติตามแนวการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยกอบกู้วิกฤตทางเศรษฐกิจให้ฟื้นคืนและพัฒนาให้เศรษฐกิจมีความมั่นคงสืบไปในอนาคต ดังนั้น การมีบรรษัทภิบาลที่ดีจึงเป็นประเด็นสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจไทยอยู่รอดได้ (อุไรวรรณ ภูวิจิตรสุทิน, 2546) เนื่องจากการ

มีบรรษัทภิบาลที่ดีจะช่วยให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นในการลงทุน บริษัทที่มีความมั่นคงทางด้านการเงิน เมื่อผลการดำเนินงานสูงขึ้นก็จะทำให้มีต้นทุนการกู้ยืมที่ต่ำ อันมีสาเหตุมาจากกลไกการตรวจสอบ การถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างกรรมการบริษัทกับฝ่ายจัดการมีประสิทธิภาพส่งผลให้เศรษฐกิจในระดับมหภาคเป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักลงทุนต่างชาติและเพิ่มข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศ

ปัจจุบันหลายประเทศในโลกได้ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการมากขึ้น สืบเนื่องจากการออกรายงานที่เป็นทางการเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ เช่น อังกฤษออกรายงาน Cadbury Report ในปี ค. ศ. 1992 สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสและอเมริกาใต้ ออกรายงาน Hample Vienot และ King Report ในปี ค. ศ. 1995 ตามลำดับ หรือแม้กระทั่งสถาบันองค์การภาคเอกชน เช่น The American Law Institute และ OCED ต่างก็ให้ความสนใจในเรื่องนี้เป็นอย่างสูง (ซวลิต ธนะชานันท์, 2545: 88) กอปรกับนักลงทุนประเภทสถาบันหรือกองทุนยักษ์ใหญ่ในต่างประเทศ ต่างก็หันมาลงทุนในกิจการของประเทศที่มีมาตรฐานทางด้านกำกับดูแลกิจการ มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและมีความเป็นธรรมด้านแรงงานมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น กองทุนบำนาญข้าราชการแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Public Employees' Retirement System: CalPERS) ที่มีขนาดกองทุนใหญ่ถึงพันกว่าล้านเหรียญสหรัฐ หรือแม้แต่สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ บริษัท Standard & Poor's (S&P) ก็ยังทำการสำรวจประเด็นเรื่องความโปร่งใสและการเปิดเผยข้อมูลของบริษัททั่วโลกโดยสำรวจจากข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยต่อสาธารณชนเท่านั้น เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญให้นักลงทุนนำไปใช้ตัดสินใจลงทุนในกิจการต่าง ๆ ฉะนั้น จึงถือได้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้กิจการในประเทศไทยต้องหันมาดำเนินงานตามแนวการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อดึงดูดให้นักลงทุนทั้งในและนอกประเทศหันมาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น (ชาญชัย จารุวัศตร์, 2545: 101 - 102) ในเรื่องนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ตระหนักถึงภาวะการณ์ดังกล่าวเสมอมาจึงเร่งปฏิรูปและพัฒนาระบบการกำกับดูแลกิจการของบริษัททั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ. ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน โดยปี พ. ศ. 2538 เป็นปีที่ตลาดหลักทรัพย์ได้เริ่มเน้นความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ โดยเริ่มศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบเป็นอันดับแรก ส่งผลให้ปี พ. ศ. 2541 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้เริ่มรณรงค์ให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเนื่องจากการกำกับดูแลกิจการจะดีและสมบูรณ์ได้ต้องมีเรื่องของโครงสร้างและกระบวนการเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อเป็นการถ่วงดุลและคานอำนาจซึ่งกันและกัน ซึ่งกลไกสำคัญที่คณะกรรมการบริษัทใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานก็คือคณะกรรมการตรวจสอบนั่นเอง และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้บริษัทมีระบบการกำกับดูแลกิจการและการบริหารที่เป็นมืออาชีพ

ตลอดจนมีระบบการรายงานทางการเงินที่น่าเชื่อถือ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกข้อกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2542 คณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นผู้ที่ได้รับการคาดหวังและให้ความเชื่อมั่นว่าจะสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลกระบวนการบริหารของฝ่ายจัดการดูแลระบบการควบคุมภายใน กระบวนการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงินขององค์กรตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการพิจารณา คัดเลือก เสนอแต่งตั้งและเสนอค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีบริษัททำหน้าที่ประสานความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และเกิดประโยชน์ต่อองค์กร หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นซึ่งแล้วแต่คณะกรรมการบริษัทจะมอบหมายโดยต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจุบันการตระหนักถึงความสำคัญและความรับผิดชอบในการสอดส่องดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบถูกเน้นมากขึ้น คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทและมีผลผลักดันให้เกิดระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างยั่งยืน ผลงานวิจัยและบทความในประเทศไทยช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมา ได้มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมากมาย ตัวอย่างเช่น วิชาพร ตั้งศิริมงคล และ วิไลพร อธิธิวิรุฬห์ (2542) มีความเห็นว่าความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นอยู่กับ (1) ที่มาของสมาชิก ซึ่งควรมาจากกรรมการที่มีใช้กรรมการบริหาร (2) การมีความเป็นอิสระในการทำงาน (3) การมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับบริษัท และ (4) การเป็นตัวประสานงานที่ดีระหว่างผู้สอบบัญชีอิสระและผู้ตรวจสอบภายในรวมทั้งการเข้าใจในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี ส่วนสุชาติ ฤทธิวัฒน์พงษ์ (2542) พบว่าความเป็นอิสระ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบเกิดประสิทธิผล ความเพียงพอของการฝึกอบรมและการจัดการทรัพยากรตลอดจนการประเมินตนเองเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งสำหรับคณะกรรมการด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าหากคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลแล้วก็จะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพไปด้วย แต่การที่คณะกรรมการตรวจสอบจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่เพียงพอและเหมาะสมจากคณะกรรมการบริษัท อำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบใช้และปัจจัยอื่นที่ช่วยสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลด้วย

ดังนั้น วิทยานิพนธ์นี้จึงมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแล

กิจการ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นตัวผลักดันให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในการศึกษาความมีประสิทธิภาพนั้น ผู้วิจัยจะนำปัจจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยให้งานกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพมาเป็นปัจจัยในการอธิบายความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมุ่งศึกษาความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบใน 3 หน้าที่หลักที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเป็นหน้าที่ที่ปฏิบัติตามสากลทั่วไป คือ (1) หน้าที่ในการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่ในการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ และ (3) หน้าที่ในการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนด และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการ

1.2.1 ความหมายของการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)

การกำกับดูแลกิจการ หมายถึง ระบบที่จัดให้มีกระบวนการและโครงสร้าง¹ของภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อรักษาเงินลงทุนและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นระยะยาว ภายในกรอบการมีจริยธรรมที่ดีโดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นและสังคมโดยรวมประกอบ (ศาสตราจารย์ สังเวียน อินทรชัย^๕, 2545: 24 –25)

การกำกับดูแลกิจการ คือ ระบบซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิธีที่บริษัทถูกชี้แนะถูกจัดการและควบคุม ในภาคปฏิบัติรวมถึงวิธีที่คณะกรรมการควรประพฤติตนต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง การกำกับดูแลเป็นเรื่องของบทบาท สิทธิ และความรับผิดชอบต่อกลุ่มที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในฐานะเป็นเจ้าของ คณะกรรมการ ผู้จัดการ ลูกจ้าง และกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งถือว่าตนมีส่วนได้เสีย (เรื่องเดียวกัน, 63 – 64.)

ระบบการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพควรสร้างกลไกสำหรับกำหนดหน้าที่ของกรรมการเพื่อที่จะคอยห้ามปรามกรรมการจากการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดและเพื่อให้แน่ใจว่ากรรมการได้ทำงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท เช่น การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อ

¹ กระบวนการ หมายถึง ความรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงว่า ใคร ควรทำอะไร ส่วน โครงสร้าง หมายถึง กรอบความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบอันได้แก่ คณะกรรมการ คณะเจ้าหน้าที่บริหารของบริษัท และกลุ่มผู้ถือหุ้น

ทำหน้าที่ตรวจสอบเกี่ยวกับฐานะการเงินของบริษัท การดำเนินมาตรการกำกับควบคุมเพื่อให้สารสนเทศทางการเงินที่ต้องรายงานต่อผู้ถือหุ้นมีความถูกต้อง การให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชี การกำหนดค่าตอบแทนสำหรับงานสอบบัญชีและงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอบบัญชี รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่กรรมการอิสระ เพื่อให้สามารถดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน (สุชาติ ฤทธิวิวัฒน์พงศ์, 2541: 22)

1.2.2 ความจำเป็นในการสร้างการกำกับดูแลกิจการ

เนื่องจากวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมา มีสาเหตุหลักมาจากการที่บริษัทจดทะเบียนของประเทศไทยมักจะมีการกำกับดูแลกิจการที่ไม่ดีนักเมื่อเทียบกับบริษัทในตลาดทุนที่พัฒนาแล้ว โดยมีบริษัทจำนวนมากขาดการควบคุมและขาดการเปิดเผยข้อมูล การดำเนินงานอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้ลงทุนหรือแม้แต่ฝ่ายจัดการของบริษัทเองไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ การมีการกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอยังทำให้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยประสบอยู่ร้ายแรงขึ้นและใช้เวลาแก้ไขนาน เนื่องจากผู้ลงทุนภายนอกที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะช่วยแก้ไขปัญหของบริษัทขาดความมั่นใจในการเข้าลงทุน ดังนั้น การปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการของบริษัทไทย โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำประเทศให้พ้นจากวิกฤต

การสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะยาว เนื่องจากแนวโน้มของตลาดโลกมีการเปิดเสรีมากขึ้นทำให้มีการแข่งขันในตลาดสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจากคู่แข่งทั้งในและนอกประเทศ บริษัทจึงจำเป็นต้องประเมินความเสี่ยงและลดต้นทุนในการดำเนินงาน ซึ่งปัจจัยที่สำคัญคือ ความสามารถและต้นทุนในการระดมทุน หากผู้ลงทุนขาดความมั่นใจในการกำกับดูแลกิจการของบริษัทโดยไม่มั่นใจว่าสิทธิและผลประโยชน์ของตนจะได้รับ ความคุ้มครองหรือไม่ ผู้ลงทุนก็อาจไม่เลือกลงทุนในบริษัทของประเทศเรา เนื่องจากปัจจุบันตลาดการเงินโลกเปิดกว้างทำให้มีช่องทางในการเลือกลงทุนมาก ซึ่งจะมีผลทำให้บริษัทไทยไม่สามารถแข่งขันได้ในที่สุด (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย [สศท.], 2546: 17)

1.2.3 องค์ประกอบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี

การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) มีประเด็นหลักที่สำคัญ 4 ประการได้แก่ (ส.ต.ท., 2546:4)

1. ความยุติธรรม (Fairness)

ผู้บริหารจะต้องมีความยุติธรรมและคุณธรรมต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นกรรมการ พนักงาน ลูกค้า เป็นต้น ทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติที่เป็นธรรม

2. ความโปร่งใส (Transparency)

คณะกรรมการและผู้บริหารงานควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน เชื่อถือได้ ทันท่วงทีและสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ลงทุนภายนอกสามารถประเมินผลการดำเนินงานและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องได้

3. ความรับผิดชอบตามหน้าที่ (Accountability)

คณะกรรมการควรต้องรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นในการดำเนินงานของบริษัทให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และเป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับบริษัท การทำงานหรือสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

4. การรู้จักภาระหน้าที่ (Responsibility)

คณะกรรมการควรจะปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดทุกประการด้วยความตั้งใจและรับผิดชอบต่อ กรรมการทุกคนควรจะต้องเข้าประชุมอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

1.2.4 หลักการกำกับดูแลกิจการ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้จัดทำและเผยแพร่รายงานการกำกับดูแลกิจการฉบับปรับปรุงสิงหาคม พ. ศ. 2544 ซึ่งนำเสนอหลักการที่คาดหวังให้บริษัทปฏิบัติตาม 40 ข้อ อย่างไรก็ดีตาม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นให้บริษัทมีการนำหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ตลาดหลักทรัพย์จึงได้เลือกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี 15 ข้อ เพื่อให้บริษัทสามารถนำไปถือปฏิบัติและเปิดเผยการปฏิบัติตามหลักการดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ (ถ้ามี) ในแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปีและรายงานประจำปีของบริษัท (ส.ต.ท., 2546: 6)

1. นโยบายเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ

โดยกำหนดให้คณะกรรมการจัดทำรายงานครอบคลุมหลักการเกี่ยวกับนโยบาย หลักการกำกับดูแลกิจการ อาทิ สิทธิและความเท่าเทียมกันของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โครงสร้าง บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระ การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส การควบคุมและบริหารความเสี่ยง และจริยธรรมธุรกิจ

2. ผู้ถือหุ้น: สิทธิและความเท่าเทียมกัน

คณะกรรมการควรจัดกระบวนการประชุมผู้ถือหุ้นในลักษณะที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน

3. สิทธิของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ

คณะกรรมการควรรับรู้ถึงสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มลูกค้า ลูกจ้าง คู่ค้า ชุมชน คู่แข่ง เจ้าหนี้ เป็นต้น ตามที่กฎหมายกำหนดและดูแลให้มั่นใจว่าสิทธิดังกล่าวได้รับการคุ้มครองและปฏิบัติด้วยดี

4. การประชุมผู้ถือหุ้น

สถานที่ประชุมควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสม และส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสโดยเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นและตั้งคำถามใด ๆ ต่อที่ประชุม นอกจากนี้กรรมการทุกคน โดยเฉพาะประธานคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ควรเข้าประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อตอบคำถาม

5. ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์

คณะกรรมการควรมีภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัทและผู้ถือหุ้นโดยรวม

6. ความขัดแย้งของผลประโยชน์

คณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้นควรพิจารณาจัดปัญหาความขัดแย้งของผลประโยชน์อย่างรอบคอบ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างมีเหตุผลและเป็นอิสระภายในกรอบจริยธรรมที่ดี

7. จริยธรรมธุรกิจ

คณะกรรมการควรส่งเสริมให้จัดทำแนวทางเกี่ยวกับจริยธรรมธุรกิจหรือจรรยาบรรณ เพื่อให้กรรมการและลูกจ้างทุกคนได้ทราบ และเข้าใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติตนตามที่บริษัทและผู้ถือหุ้นคาดหวัง

8. การถ่วงดุลของกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร

คณะกรรมการควรมีจำนวนเท่าใดและประกอบด้วยกรรมการที่เป็นผู้บริหารและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระในสัดส่วนอย่างไร เป็นเรื่องที่คณะกรรมการจะกำหนดด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด และอย่างน้อย 3 คน ทั้งนี้คุณสมบัติ

ของกรรมการที่เป็นอิสระให้พิจารณาโดยใช้แนวทางเดียวกับคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบตามประกาศตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

9. การรวมหรือแยกตำแหน่ง

คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นควรมีเสรีที่จะเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดกับบริษัท โดยอาจรวมบทบาทของประธานกรรมการกับของผู้จัดการใหญ่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน หรือแยกกันโดยให้กรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่เป็นอิสระเป็นประธานกรรมการก็ได้

10. ค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหาร

คณะกรรมการควรเปิดเผยนโยบายค่าตอบแทนและจำนวนค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารระดับสูงตามที่ประกาศคณะกรรมการกต. กำหนด

11. การประชุมคณะกรรมการ

ควรกำหนดการประชุมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นประจำ ในการประชุม ประธานกรรมการควรส่งเสริมให้มีการใช้ดุลยพินิจที่รอบคอบ และจัดสรรเวลาไว้เพียงพอที่ฝ่ายจัดการจะเสนอเรื่องและมากพอที่กรรมการจะอภิปรายปัญหาสำคัญกันอย่างรอบคอบ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย [ต.ล.ท]^B, 2546: 4)

12. คณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการควรจัดให้มีคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ เพื่อช่วยศึกษา รายละเอียดและกลั่นกรองงานตามความจำเป็นของสถานการณ์ โดยเฉพาะคณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทน โดยกำหนดนโยบาย กรอบงานไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิก หน้าที่รับผิดชอบ การดำเนินการประชุมและการรายงานต่อคณะกรรมการ สมาชิกทุกคนหรือส่วนใหญ่ควรเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารและ ประธานคณะกรรมการควรเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารและมีความเป็นอิสระ

13. ระบบการควบคุมและการตรวจสอบภายใน

คณะกรรมการควรจัดทำ รักษาไว้ และทบทวนระบบการควบคุมทั้งการเงิน การดำเนินงานและการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (compliance controls) ตลอดจนการจัดการความเสี่ยงและการให้ความสำคัญกับสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าและรายการผิดปกติทั้งหลาย คณะกรรมการควรจัดให้มีงานตรวจสอบภายในแยกเป็นหน่วยงานหนึ่งในบริษัท

14. รายงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการควรทำรายงานอธิบายถึง ความรับผิดชอบของตนในการจัดทำ รายงานทางการเงินควบคู่กับรายงานผู้สอบบัญชีไว้ในรายงานประจำปี รายงานของคณะกรรมการ ควรครอบคลุมในเรื่องสำคัญ ๆ ตามข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียนที่ ตลาดหลักทรัพย์เสนอแนะ

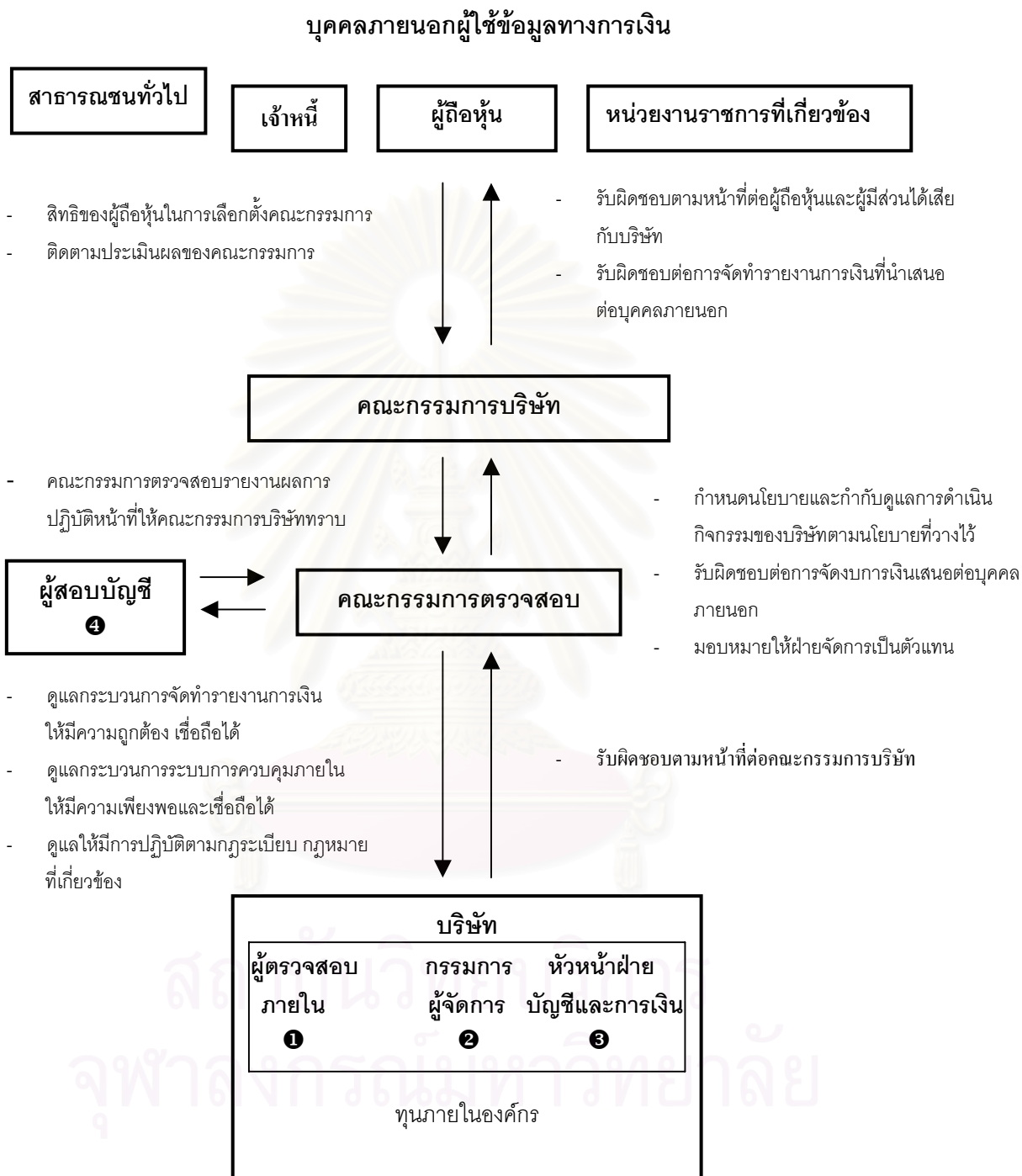
15. ความสัมพันธ์กับผู้ถือหุ้น

คณะกรรมการควรดูแลให้ความมั่นใจว่าบริษัทได้เปิดเผยสารสนเทศที่สำคัญ ของบริษัทอย่างถูกต้อง ทันเวลาและโปร่งใส โดยควรจัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานที่ เกี่ยวกับ “ผู้ลงทุนสัมพันธ์” (Investor Relations) เพื่อเป็นตัวแทนในการสื่อสารกับผู้ลงทุนที่เป็น สถาบัน ผู้ถือหุ้น รวมทั้งนักวิเคราะห์ทั่วไปและภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (ส.ต.ท., 2546: 8 - 9)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ สรุปโดยย่อได้ตาม รูปภาพข้างล่างนี้โดย การกำกับดูแลกิจการเป็นเรื่องของระบบที่มีกระบวนการและโครงสร้างของ ภาวะผู้นำและการควบคุมของกิจการเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อผลักดันให้เกิดความรับผิดชอบต่อตาม หน้าที่ด้วยความโปร่งใสและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาวตลอดจนคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย² และสังคมโดยรวมกล่าวคือ คณะกรรมการมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรของบริษัท ตัดสินใจเรื่อง นโยบาย และแต่งตั้งฝ่ายจัดการเพื่อจัดการงานประจำวันของบริษัท ดังนั้นคณะกรรมการและฝ่าย จัดการจึงมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และทำการด้วยความ ระมัดระวังในการรักษาผลประโยชน์โดยรวมของบริษัทและผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นเจ้าของกิจการ รวมถึง แสดงความรับผิดชอบต่อในรูปของงบการเงินและรายงานประจำปี ส่วนผู้ถือหุ้นก็มีบทบาทสำคัญ ในการควบคุมบริษัททางอ้อมโดยเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการ มีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง สำคัญ ๆ ของบริษัทโดยผ่านที่ประชุมผู้ถือหุ้น และแต่งตั้งผู้สอบบัญชีอิสระเพื่อสร้างความ น่าเชื่อถือให้กับรายงาน (ศาสตราจารย์ สังเวียน อินทรชัย^๕, 2545: 30 – 31) นอกจากนี้เพื่อให้การ กำกับดูแลกิจการมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตามแนวคิดของการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงมีการ จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ

² กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจการ เช่น กลุ่มลูกค้า ฝ่ายจัดการ รวมลูกจ้าง คู่ค้า ผู้ถือหุ้น หรือผู้ลงทุน ผู้สอบบัญชี ภาครัฐ และชุมชนที่บริษัทตั้งอยู่ ส่วนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอื่น ได้แก่ สหภาพ คู่แข่ง และเจ้าหนี้ เป็นต้น (ส.ต.ท., 2546: 6)

กลไกการทำงานของกระบวนการกำกับดูแลกิจการ

รูปภาพ 1 กลไกการทำงานของกระบวนการกำกับดูแลกิจการ

จากรูปข้างต้น คณะกรรมการตรวจสอบเป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ดูแลกระบวนการจัดทำรายงานการเงิน/ ระบบการควบคุมภายในให้มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ตลอดจนดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการในการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีและการกำหนดค่าธรรมเนียมงานสอบบัญชี รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่กรรมการอิสระ เพื่อให้สามารถดูแลผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทุกรายอย่างเท่าเทียมกัน บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบต่อบุคคลภายในองค์กรและผู้สอบบัญชี (รายละเอียด เพิ่มเติมอยู่บทที่ 2 หัวข้อ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ หน้า 37 - 44) สามารถสรุปได้ตามตารางข้างล่างนี้ (ณรงค์ ปริदानันท์, 2541: 24)

ตาราง 1 บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบต่อบุคคลภายในองค์กรและผู้สอบบัญชี

สัญลักษณ์	บุคคล	ความหมาย
①	ผู้ตรวจสอบภายใน	↑ เป็นเครื่องมือในการทำงานให้กับคณะกรรมการตรวจสอบในการตรวจสอบหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ
②	กรรมการผู้จัดการ	↑ ปรีกษาหารือกับคณะกรรมการตรวจสอบในการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายทางบัญชีที่สำคัญ
③	หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน	↑ ปรีกษาหารือ แลกเปลี่ยนความเห็นกับคณะกรรมการตรวจสอบในการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการเงิน
④	ผู้สอบบัญชี	↑ พิจารณาสอบทานและให้ความเห็นในรายงานการเงินของบริษัทตลอดจนให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความมีประสิทธิผล ความเพียงพอของระบบการควบคุมภายใน

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

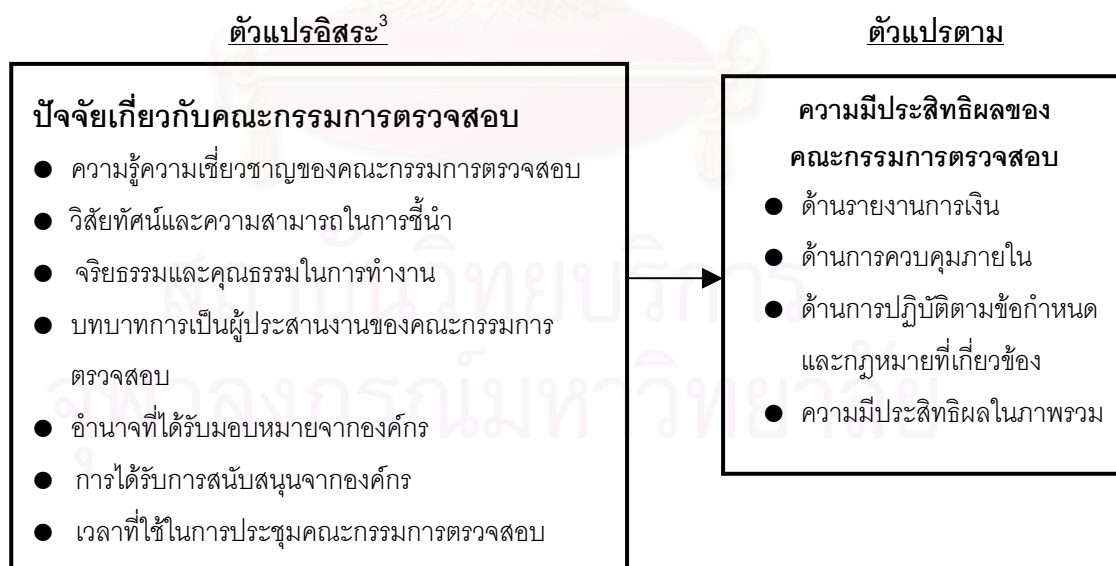
1. เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2546

1.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรอิสระที่ใช้ศึกษานำมาจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน จำนวน 7 ท่าน ซึ่งสามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

³ ตัวแปรอิสระในที่นี้เป็นเพียงปัจจัยในขั้นต้นที่คาดว่าจะมีผลกระทบเท่านั้น เนื่องจากผู้วิจัยยังไม่ได้นำตัวแปรดังกล่าวมาทดสอบการจำแนกกลุ่มปัจจัยด้วยวิธีทางสถิติ (Factor Analysis) ดังนั้น หากภายหลังทำการจำแนกกลุ่มปัจจัยพร้อมตั้งชื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวแปรที่ได้ใหม่ สมมติฐานที่ได้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิม

ปัญหานำวิจัย

1. มีปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ
2. ความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการเป็นอย่างไร

สมมติฐานในการวิจัย

- (1) ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง
 - 1.1 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน
 - 1.2 วิสัยทัศน์และความสามารถในการชี้แนะของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน
 - 1.3 จริยธรรมและคุณธรรมในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน
 - 1.4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน
 - 1.5 อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน
 - 1.6 เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน
- (2) ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ
 - 2.1 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน
 - 2.2 วิสัยทัศน์และความสามารถในการชี้แนะของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน
 - 2.3 จริยธรรมและคุณธรรมในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

2.3 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

2.4 อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

2.5 การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

2.6 เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

(3) ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.2 ทัศนคติและความสามารถในการขึ้นนำของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.3 จริยธรรมและคุณธรรมในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.5 อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.6 เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(4) ความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.1 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.2 วิสัยทัศน์และความสามารถในการชี้แนะของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.3 จริยธรรมและคุณธรรมในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.5 อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.6 เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยดังกล่าวมีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น ไม่ได้รวมถึงคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการ คณะกรรมการตรวจสอบภาครัฐวิสาหกิจ และคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ เป็นไปได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบของหน่วยงานที่กล่าวข้างต้นอาจมีแนวทางการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันออกไป อันเนื่องจากโครงสร้างองค์กร โครงสร้างการบริหารงานและลักษณะการดำเนินงานที่ต่างกัน ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่สามารถอธิบายได้กับคณะกรรมการตรวจสอบภาคราชการและภาครัฐวิสาหกิจ และคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์

2. การวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาในมุมมองของผู้ตรวจสอบภายในเท่านั้นและผลของการศึกษาขึ้นกับความเป็นอิสระของผู้ตอบแบบสอบถามด้วย

1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Effectiveness) หมายถึง การที่คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ บรรลุผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในการทำงานดูแลกิจการ คลอบคลุมใน 3 หน้าที่หลักคือ (1) หน้าที่การดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ (2) หน้าที่การดูแลระบบการควบคุมภายในบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ (3) ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) ความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

กรรมการอิสระ หมายถึง กรรมการที่ไม่ทำหน้าที่จัดการในบริษัทหรือบริษัทย่อย เป็นกรรมการที่เป็นอิสระจากฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม และเป็นผู้ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจและอื่น ๆ กับบริษัทซึ่งสามารถมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^๕: 2544, 49)

ผู้สอบบัญชี หมายถึง ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถาม

1.8 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้จะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อนำปัจจัยที่ได้มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในแต่ละด้านของหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ โดยให้ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นผู้กรอกแบบสอบถาม

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ
2. เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการ
3. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นให้ตลาดหลักทรัพย์และผู้ใช้ข้อมูลต่าง ๆ ทราบถึงความมีประสิทธิภาพและการมีบทบาทในการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย

1.10 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยโดยสังเขปและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย อันประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) และ ผลการศึกษาการนำปัจจัยที่ได้มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบในแต่ละด้านของการกำกับดูแลกิจการ

บทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ” ปรากฏเอกสารและงานวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1: คณะกรรมการตรวจสอบกับบทบาทในการกำกับดูแลกิจการ

ส่วนที่ 2: การเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพให้คณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่ 3: ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่ 1: คณะกรรมการตรวจสอบกับบทบาทในการกำกับดูแลกิจการ

เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในปี 2539 และตามมาด้วยการล่มสลายของระบบการเงินและสถาบันการเงินขนาดใหญ่ในปี 2540 อันมีสาเหตุหลักมาจากการที่งบการเงินไม่ได้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป การมีโครงสร้างการบริหารที่ไม่เหมาะสมโดยกรรมการบริษัทส่วนใหญ่และผู้บริหารมักเป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกันหรือเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กัน ทำให้ขาดการตรวจสอบการทำงานและการคานอำนาจซึ่งกันและกัน หรือการที่ปรัชญาในการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนไปเป็นเน้นการทำกำไรให้ได้สูงสุด ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในหมู่ผู้ถือหุ้น ลูกค้าหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัท ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นแรงผลักดันให้แนวคิดเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการได้รับความสนใจจากหลายหน่วยงานและบุคคลทั่วไปมากขึ้น การสร้างระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้เกิดขึ้นได้นั้นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการดังเช่นคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นวิธีหนึ่งที่ตลาดหลักทรัพย์สนับสนุนและส่งเสริมให้บริษัททั้งภายในและภายนอกตลาดหลักทรัพย์จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้น เพราะคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่ได้รับการคาดหวังว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทในการเป็นเครื่องมือตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจในองค์กร ตลอดจนช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริษัทให้มีเวลาไปปฏิบัติงานในหน้าที่อื่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1. ความหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบ หมายถึง คณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการของบริษัท มีบางประเทศที่การจัดตั้งเป็นไปตามผลของกฎหมายหรือข้อกำหนดหรือคำแนะนำของตลาดหลักทรัพย์ หรือคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือโดยมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศนั้นบัญญัติ กำหนด หรือแนะนำให้คณะกรรมการของบริษัทมหาชนหรือบริษัทขนาดใหญ่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (ณรงค์ ปรีदानันท์, 2541: 22)

คณะกรรมการตรวจสอบ คือ คณะบุคคลที่มีหน้าที่แบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน ระบบการควบคุมภายในของบริษัทรวมถึงการส่งเสริมเพื่อก่อให้เกิดความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีทั้งภายในและภายนอกที่จะควบคุมดูแลให้การปฏิบัติของบริษัทเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง โดยคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความเป็นอิสระจากผู้บริหารในการควบคุมการดำเนินการตรวจสอบระบบการควบคุมภายในของกิจการ (อมรรัตน์ ศรีวิธานนท์, 2541: 1)

2. ความจำเป็นที่ต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดการเงินทั่วโลกกำลังให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการหน้าที่ความรับผิดชอบของธุรกิจและของคณะกรรมการบริษัทเป็นประเด็นหนึ่งที่มีการอภิปรายกันมาก เป็นที่เข้าใจกันดีว่าการล่มสลายทางการเงิน การฉ้อโกงรายการสำคัญ ๆ การฟ้องร้องที่เกิดขึ้นและการขาดความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ต่างเป็นเหตุให้เกิดการเรียกร้องให้บริษัทมีการควบคุมธุรกิจของตนและมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันบางครั้งทำความเข้าใจยากให้กับผู้สอบบัญชีอิสระในการที่จะยืนหยัดตามมาตรฐานของตนต่อกรรมการบริษัทซึ่งเป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนและเป็นผู้ซึ่งในทางปฏิบัติมีอำนาจที่จะถอดถอนผู้สอบบัญชีได้ ผลที่ตามมาคือความเชื่อมั่นในงบการเงินของบริษัทลดน้อยลง

การกำกับดูแลกิจการมีความหมายหลายอย่างต่าง ๆ กัน กล่าวโดยสรุปคือระบบหรือกระบวนการซึ่งทำหน้าที่จัดการและควบคุมกิจการ กระบวนการดังกล่าวได้เพิ่มความซับซ้อนตลอดมาอันเป็นผลมาจากการปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายและการรายงานที่ต้องทำเพิ่มขึ้น ผลที่ตามมาคือคณะกรรมการบริษัทหลายแห่งได้จัดให้มีคณะกรรมการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อช่วยคณะกรรมการในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และปลดปล่อยความรับผิดชอบต่อตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลกระบวนการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน การดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความถูกต้องน่าเชื่อถือ การมีบทบาทสำคัญในการพิจารณา คัดเลือก

เสนอแต่งตั้งและเสนอค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีบริษัท เป็นต้น ได้มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อสร้างหลักประกันให้มากขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพของสารสนเทศทางการเงินของกิจการ ส่วนอีกเหตุผลหนึ่งในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคือ ในทางกฎหมายแม้ว่าคณะกรรมการบริษัทต้องรับผิดชอบในการจัดทำและเสนองบการเงิน บางที่อาจไม่มีเหตุผลที่คาดการณ์ว่ากรรมการบริษัททุกคนต้องมีหน้าที่คอยติดตามทำตนให้ทันสมัยอยู่เสมอถึงพัฒนาการต่าง ๆ เกี่ยวกับเกณฑ์การรายงานทางการเงินเพราะมีความยุ่งยากของประเด็นที่เกี่ยวข้องและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วอยู่เสมอ (ศาสตราจารย์ สังเวียน อินทรชัย^๑, 2541: 2 - 3)

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรต่อบุคคลภายนอกอันได้แก่ ผู้ถือหุ้น เจ้าหนี้ หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลและสาธารณชนโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม สุดท้ายแล้วรายงานทางการเงินของบริษัทยังคงเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของฝ่ายจัดการ กรรมการและผู้สอบบัญชีบริษัท เพียงแต่คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางเสริมสร้างการสื่อสารระหว่างบุคคลทั้ง 3 กลุ่มให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

3. วัตถุประสงค์การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

โดยทั่วไปการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจะมีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้ (อมรรัตน์ ศรีวิจิรานนท์, 2541: 6)

1. เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของกรรมการบริษัทในการทบทวนและดำเนินการ เพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่ากรรมการบริหารและผู้บริหารของกิจการได้บริหารงานเป็นไปตามนโยบายที่คณะกรรมการวางไว้ โดยคณะกรรมการบริษัทสามารถนำเวลาไปใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันและอนาคตได้มากขึ้น
2. เพื่อให้มีการนำวิสัยทัศน์และมุมมองที่หลากหลายจากกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกมาร่วมในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีที่สุดต่อกิจการ
3. เพื่อสร้างความมั่นใจว่าระบบการบริหารงาน ระบบควบคุมภายในและกระบวนการตัดสินใจทางธุรกิจต่าง ๆ มีความชัดเจนและโปร่งใส รวมถึงรายงานทางการเงินที่น่าเสนอต่อบุคคลภายนอกเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน เป็นธรรมและเผยแพร่ได้ในเวลาที่เหมาะสม
4. เพื่อเป็นกลไกในการสร้างความโปร่งใสในรายการธุรกิจซึ่งอาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างบริษัทจดทะเบียนกับผู้ถือหุ้นใหญ่หรือผู้ลงทุน

5. เพื่อปรับปรุงความมีประสิทธิภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในและภายนอก และปรับปรุงการติดต่อสื่อสารระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (The Auditing Standards Board of the Australian Accounting Research Foundation, 1997: 4)

6. เพื่อเสริมสร้างความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

7. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการรายงานภายใน (Internal reporting)¹

4. องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

สำหรับประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทให้ได้มาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง โดยให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในสิ้นปี พ. ศ. 2542 ตามประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าด้วยข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2) ส่งผลให้คณะกรรมการตรวจสอบต้องเป็นกรรมการของบริษัทและได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท โดยมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่า 3 คน

4.1 คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ

4.1.1 ความเป็นอิสระ

ความเป็นอิสระเป็นข้อกำหนดเชิงโครงสร้างที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพราะความเป็นอิสระจะช่วยให้คณะกรรมการทำหน้าที่สอดส่องดูแลได้ตามวัตถุประสงค์และรับผิดชอบในการรายงานต่อผู้ถือหุ้นรวมทั้งเป็นผู้ถ่วงดุลในการดูแลรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียในกิจการ ตามหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีรวมทั้งแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบของประเทศไทยแนะนำให้บริษัทควรจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ ไม่มีส่วนในการบริหารงานในบริษัท หรือมีความสัมพันธ์ใด ๆ ที่จะกระทบต่อการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของกรรมการให้ปราศจากความเที่ยงธรรม ในประเด็นนี้มีการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของ

¹ การรายงานภายใน คือ รายงานของฝ่ายบริหาร รวมถึงรายงานที่เสนอต่อคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบกับผลลัพธ์ที่น่าสนใจ 2 ประการคือ (1) ระดับความเข้มงวดในการ สอดส่องดูแลที่มีมากขึ้นกับการเกิดทุจริตในงบการเงินที่มีน้อยลง และ (2) กรรมการอิสระที่ไม่มี ความเกี่ยวข้องกับฝ่ายจัดการในด้านการเงิน ครอบครัวหรือความเกี่ยวข้องส่วนตัวที่สำคัญ มีแนวโน้มจะประเมินความเหมาะสมในการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการด้านบัญชี ควบคุมภายใน และการรายงานได้อย่างเที่ยงธรรม จึงนับได้ว่าความเป็นอิสระเป็นข้อกำหนดเชิงโครงสร้าง ที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีอย่างแท้จริง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^D, 2543: 65)

ตาราง 2 คุณสมบัติเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบตาม ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 1) พ. ศ. 2542 กับความเป็นอิสระตามความ หมายถึงของรายงาน Report and Recommendations of the Blue Ribbon Committee on Improving the Effectiveness of Corporate Audit Committee

ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	Blue Ribbon Committee
1. ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของทุนชำระแล้วของ บริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วมหรือบริษัทที่ เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดย ผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย	1. ไม่มีข้อกำหนดดังกล่าว
2. ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท	2. ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับผลตอบแทนอื่นจาก บริษัทหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจาก ค่าตอบแทนการทำงานที่เป็นกรรมการหรือ ผลประโยชน์อื่นใดตามโครงการเกษียณอายุ ที่เข้าเงื่อนไขได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี
3. ไม่เป็นลูกจ้าง พนักงานหรือที่ปรึกษาที่ได้รับ เงินเดือนประจำจากบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้องหรือผู้ถือหุ้น รายใหญ่	3. ไม่เป็นลูกจ้างของบริษัทหรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง ในปัจจุบันหรือในช่วงเวลา 5 ปี ก่อนได้รับการ แต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ
4. ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรง หรือทางอ้อมในด้านการเงินและบริหารงาน ของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วมหรือ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่รวมถึงไม่มีผลประโยชน์หรือ	4. ไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม หรือผู้บริหารกิจการที่มีความสัมพันธ์ เชิงธุรกิจกับบริษัท โดยมูลค่าของรายการ ระหว่างกันมีนัยสำคัญต่อบริษัทหรือต่อ

ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	Blue Ribbon Committee
ส่วนได้เสียดังกล่าวในเวลา 1 ปี ก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ ยกเว้นคณะกรรมการของบริษัทได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าการเคยมีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียนั้นจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ	กิจการนั้นในช่วงเวลา 5 ปี ก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ
5. ไม่เป็นผู้เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท	5. ไม่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทผู้บริหารหรือผู้เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารของบริษัทหรือบริษัทที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลา 5 ปี ก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ
6. ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นตัวแทนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท	6. ไม่เป็นผู้บริหารของกิจการอีกแห่งหนึ่งที่มีผู้บริหารของบริษัททำหน้าที่เป็นคณะกรรมการพิจารณาคำตอบแทนของกิจการนั้น
7. สามารถปฏิบัติหน้าที่และแสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของบริษัทได้โดยอิสระโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของบุคคลดังกล่าว (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ^F , 2544: 105 – 106)	หมายเหตุ: ให้ตลาดหุ้น NYSE และ NASD นำคำจำกัดความความเป็นอิสระข้างต้นไปใช้กับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนที่มีมูลค่าตลาดสูงกว่า 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ^G , 2543: 66)

ความหมายของความเป็นอิสระอาจจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกฎหมายวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของแต่ละประเทศ แต่เมื่อพิจารณาถึงเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญพบว่า มีความหมายที่ไม่แตกต่างกัน

4.1.2 ความรู้ ประสบการณ์และภูมิหลังของคณะกรรมการตรวจสอบ

เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบต้องปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎบัตร คณะกรรมการตรวจสอบจึงต้องใช้ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถเฉพาะตัวในการทำความเข้าใจลักษณะธุรกิจของบริษัทเพื่อให้สามารถกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ ผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริษัทและผู้กำกับดูแลจากรัฐ ดังนั้น เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสอดส่องดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบควรมีองค์ประกอบของสมาชิกที่มีคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ดังนี้

4.1.2.1 ความรู้ความเข้าใจในธุรกิจที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบ

สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ควรมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับ (1) อุตสาหกรรมที่ธุรกิจประกอบกิจการอยู่ ซึ่งรวมถึงการมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม และ (2) ประวัติ โครงสร้างองค์กรและนโยบายของบริษัท เพื่อช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถชี้แนะแนวทางการตรวจสอบ การป้องกันและควบคุมความความเสี่ยงต่าง ๆ ให้ลดลง

4.1.2.2 ความสามารถในการอ่านและเข้าใจงบการเงิน (Financial Literacy)

ข้อเสนอนี้ขอที่ 3 ของ BRC ข้อกำหนดของ NYSE ข้อกำหนดของ NASD และแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบทั่วไปแนะนำให้สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่าน ควรมีความรู้ความชำนาญ (Expertise) ทางด้านบัญชีและหรือการเงินโดยต้องสามารถอ่านและเข้าใจรายงานการเงินขั้นพื้นฐาน²ได้ แต่สำหรับประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดให้สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านต้องมีความรู้ความชำนาญในด้านดังกล่าว เพียงแต่ระบุในแนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบที่จัดทำขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่ากรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านควรมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงินและมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท ซึ่งไม่จำเป็นต้องถูกคาดหวังว่ากรรมการตรวจสอบต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชีหรือการเงิน แต่กรรมการต้องเป็นผู้ที่สามารถตั้งคำถามได้อย่างตรงประเด็นและสามารถตีความและประเมินผลของคำตอบที่ได้รับ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁶: 2544,131)

² รายงานการเงินขั้นพื้นฐาน ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด

อนึ่ง ความชำนาญในที่นี้พิจารณาจากการมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบัญชี การมีประสบการณ์ทำงานด้านบัญชีและการเงินซึ่งรวมถึงการมีประวัติการทำงานเป็นผู้จัดการใหญ่หรือเจ้าหน้าที่อาวุโสดูแลรับผิดชอบทางการเงิน อย่างไรก็ตาม กรรมการที่มีข้อจำกัดด้านความรู้ทางการเงินสามารถได้รับการส่งเสริมให้มีความสามารถในการอ่านและเข้าใจรายงานการเงินขั้นพื้นฐานได้จากการฝึกอบรมที่บริษัทสนับสนุนหรือการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

4.1.2.3 ความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยงของธุรกิจ เพราะความรู้ดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบทำหน้าที่ดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการศึกษาพบว่าสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านการควบคุมภายในจะมีการตัดสินใจปัญหาที่คล้ายคลึงกับผู้สอบบัญชีและมีการตัดสินใจปัญหาที่ดีกว่าสมาชิกที่ไม่มีประสบการณ์ทางด้านนี้ และถ้ากรรมการมีความรู้ด้านการตรวจสอบมากจะมีส่วนช่วยและสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการโต้แย้งประเด็นปัญหาต่าง ๆ กับฝ่ายบริหารด้วย

ดังนั้น เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการตรวจสอบควรมีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชีหรือการเงิน ด้านการควบคุมภายในและด้านธุรกิจที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบ

4.2 ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบหรือคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้คัดเลือกกรรมการตรวจสอบ 1 ท่าน ให้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการตรวจสอบ ตามแนวปฏิบัติที่ดี ประธานกรรมการตรวจสอบไม่ควรเป็นคนเดียวกับประธานกรรมการบริษัทเพื่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ฉะนั้น การเลือกประธานกรรมการตรวจสอบจึงควรทำอย่างรอบคอบและพิจารณาถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวของประธาน เพราะประธานเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำและประสานการดำเนินงานกิจกรรมของกรรมการให้สำเร็จลุล่วง ดังนั้น ประธานกรรมการตรวจสอบจึงควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบได้บรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ยังควรเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างชัดเจน มีความสามารถในการวางแผนการประชุม ประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลแก่สมาชิกกรรมการตรวจสอบและกรรมการบริษัทด้วย

4.3 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลจะต้องประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากระบวนการรายงานทางการเงินตลอดจนการรายงานรายไตรมาสมีความเหมาะสม ตามแนวปฏิบัติที่ดีและการศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบของ Cooper & Lybrand ในปี 1994 แนะนำว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลควรประชุมกันโดยเฉลี่ยปีละ 4 ครั้ง การประชุมบ่อย ๆ จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบสามารถทราบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี การควบคุมและเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้กรรมการมีการเตรียมพร้อม มีความระมัดระวังและกระตือรือร้นอยู่เสมอ

Cadbury Committee แนะนำว่าคณะกรรมการตรวจสอบควรมีการอภิปรายกับผู้สอบบัญชีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยปราศจากฝ่ายจัดการเข้าร่วมเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีประเด็นปัญหาใดที่ไม่ได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ การประชุมควรมีระยะเวลายาวนานพอที่จะสอบทานข้อเสนอแนะของผู้สอบบัญชีและใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาข้อเสนอดังกล่าว

4.4 ผู้เข้าร่วมประชุม

นอกเหนือจากหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีที่ควรเข้าประชุมเพื่อตอบข้อซักถามต่าง ๆ จากคณะกรรมการตรวจสอบแล้ว หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงินเป็นอีกผู้หนึ่ง ที่ควรเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ เพราะเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำรายงานทางการเงินอีกทั้งยังเป็นสื่อกลางระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับฝ่ายจัดการส่วนกรรมการหรือผู้บริหารของบริษัทอาจได้รับเชิญเข้าประชุมในเรื่องที่เป็นกรณีพิเศษ แต่คงมิใช่ทุกครั้งเพื่อรักษาความเป็นอิสระในการประชุม ตามแนวปฏิบัติที่ดีแนะนำว่าคณะกรรมการตรวจสอบควรเชิญฝ่ายกฎหมายของบริษัทหรือที่ปรึกษากฎหมายจากภายนอก (หากเห็นว่าจำเป็นและเหมาะสม) เข้าร่วมด้วยเพื่อหารือประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่อาจมีผลกระทบต่องบการเงินบริษัท นอกจากนี้ เพื่อให้คณะกรรมการมีความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ มากขึ้น กรรมการอาจเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าประชุมเพื่อตอบข้อซักถามหรืออธิบายเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง โดยปราศจากผู้เข้าร่วมประชุมก็ได้

4.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผล คณะกรรมการบริษัทต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนในรูปแบบ

ของกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ การกำหนดหลักเกณฑ์ต้องผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการตรวจสอบและเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นทราบ นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบควร สามารถเข้าถึงฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีได้อย่างเป็นปกติ มีสิทธิ์ที่จะ ตรวจสอบทุกเรื่องได้ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ โดยสามารถ เข้าถึงเอกสารและเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาซักถามปัญหาได้ และในกรณีที่จำเป็น คณะกรรมการตรวจสอบสามารถขอความเห็นที่เป็นอิสระจากที่ปรึกษาวิชาชีพอื่นภายใต้การสนับสนุน ค่าใช้จ่ายจากบริษัท อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการตรวจสอบเป็นเพียงผู้ให้ข้อคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะเท่านั้น อำนาจในการตัดสินใจและสั่งการยังคงเป็นของคณะกรรมการบริษัท

4.6 การรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

รายงานของคณะกรรมการตรวจสอบ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่คือ

4.6.1 การรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท เป็นการรายงานกิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะกรรมการตรวจสอบทำอย่างเป็นประจำ เช่น รายงานการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ พร้อมความเห็นของคณะกรรมการในเรื่องต่าง ๆ ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี สรุปรายงานกิจกรรมที่ทำระหว่างปี เป็นต้น หรือรายงานสิ่งตรวจพบที่ต้องดำเนินการ หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขในทันที เช่น รายการที่เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ข้อสงสัยว่าอาจ มีการทุจริต/สิ่งผิดปกติหรือความบกพร่องที่สำคัญในระบบการควบคุมภายใน ข้อสงสัยเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์หรือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริษัท หรือรายงานอื่นที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นว่าควรรายงาน ให้คณะกรรมการบริษัทได้รับทราบ

4.6.2 การรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดในกรณีที่คณะกรรมการ ตรวจสอบได้รายงานรายการที่อาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและ ผลการดำเนินงานของบริษัทให้คณะกรรมการบริษัททราบแล้ว แต่คณะกรรมการบริษัทหรือ ผู้บริหารกลับเพิกเฉย ประกาศตลาดหลักทรัพย์ได้แนะนำให้กรรมการตรวจสอบรายงานรายการ ที่มีผลกระทบดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ตลาดหลักทรัพย์

4.6.3 การรายงานต่อผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป เป็นการรายงานกิจกรรมที่ทำ ระหว่างปีตามหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท รายงานดังกล่าว ต้องลงนามโดยประธานกรรมการตรวจสอบและแสดงในรายงานประจำปีของบริษัท

5. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบอาจแตกต่างกันตามหน่วยงานหรือองค์กรที่มีชื่อเสียงต่าง ๆ ดังตาราง 2 แต่เมื่อพิจารณาจากแนวทางที่คล้ายคลึงกันแล้ว พบว่าโดยทั่วไป คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่หลักดังนี้

1. สอบทานงบการเงินระหว่างกาลและงบการเงินประจำปีก่อนนำเสนอ คณะกรรมการบริษัท
2. เสนอแต่งตั้งและพิจารณาค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชีบริษัทต่อ คณะกรรมการบริษัทเพื่อขออนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น (ณรงค์ ปรีदानันท์, 2541: 28)
3. ปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับแผนการ ตรวจสอบ แนวทางและขอบเขตการตรวจสอบที่สำคัญ
4. ปรึกษาและพิจารณาบททวนรายงานผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายในทั้งร่วมกันและแยกกับฝ่ายจัดการ เพื่อเสนอคณะกรรมการให้รับทราบ
5. ปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับความ เหมาะสมของระบบควบคุมภายในบริษัท
6. ปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น มาตรฐานและ นโยบายทางการบัญชี รายการปรับปรุงที่มีสาระสำคัญต่อรายงานการเงิน ปัญหาและ ประสิทธิภาพการตรวจสอบ
7. พิจารณาสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบ ภายใน
8. กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของบริษัทให้เหมาะสม ปราศจากความ ขัดแย้งทางผลประโยชน์

ตาราง 3 หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ กำหนดโดยหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

หน้าที่	หน่วยงาน/องค์กร	NCFFR	NASD	Cadbury Report	General Electric Co.	Wolnizer (1995)	ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
1. เสนอแต่งตั้งและพิจารณาค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชีบริษัท			✓	✓	✓	✓	✓
2. สอบทานงบการเงินระหว่างกาลและงบการเงินประจำปีก่อนเสนอคณะกรรมการบริษัท				✓	✓	✓	✓ ³
3. การประเมินความเหมาะสมของการใช้ดุลยพินิจและการประมาณการที่สำคัญของฝ่ายบริหาร				✓	✓	✓	
4. ปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับขอบเขตและแผนการตรวจสอบ			✓	✓		✓	
5. ปรึกษาหารือและสอบทานรายงานผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี	✓	✓	✓	✓		✓	
6. ปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายในเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบควบคุมภายใน			✓	✓	✓	✓	✓ ⁴
7. ปรึกษาหารือกับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น มาตรฐานและนโยบายบัญชี รายการปรับปรุงที่มีสาระสำคัญต่อการเงิน ปัญหาและประสบการณ์ตรวจสอบ			✓	✓		✓	
8. ดำเนินให้มีการประสานความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี				✓		✓	
9. สอบทานแผนการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในและรายงานผลการตรวจสอบ				✓	✓	✓	
10. พิจารณาสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน	✓			✓	✓	✓	

³ ระบุเพียงให้คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเพียงพอ

⁴ ระบุเพียงให้คณะกรรมการตรวจสอบสอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล

หน้าที่	หน่วยงาน/องค์กร	NCFFR	NASD	Cadbury Report	General Electric Co.	Wolnizer (1995)	ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
11.พิจารณาอัตรากำลังและทรัพยากรของสำนักงานตรวจสอบภายในให้มีความเหมาะสมและเพียงพอพร้อมให้การสนับสนุนที่จำเป็น				✓	✓	✓	
12.ดำเนินการให้แน่ใจว่าข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ของผู้ตรวจสอบภายในได้รับการนำไปปฏิบัติโดยผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง				✓			
13.พิจารณาแผนงานของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการปฏิบัติงานในบริษัทให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้	✓						
14.กำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของบริษัทให้เหมาะสม ปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์			✓		✓		✓
15. วางนโยบายการรับผิดชอบต่อพนักงาน/พนักงานที่เคยทำงานกับบริษัทสอบบัญชี					✓		
16. รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบให้คณะกรรมการบริษัททราบ							✓
17. สอบทานนโยบายของบริษัทไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของทางการและจริยธรรมอันดี					✓	✓	✓
18. ประสานงานตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของบริษัทโดยผ่านผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชี				✓		✓	
19. ประเมินผลการเปิดเผยทุจริต						✓	

6. หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประโยชน์ของคณะกรรมการตรวจสอบ

1. การปรับปรุงคุณภาพการรายงานทางการเงิน โดยการสอบทานงบการเงิน ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและสนับสนุนจากคณะกรรมการบริษัท
2. การสร้างบรรยากาศของการควบคุมและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ฝ่ายบริหารได้วางไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดโอกาสการเกิดทุจริต
3. การมีส่วนร่วมช่วยหัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงินในการพิจารณาและนำเสนอประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดทำงานการเงิน
4. การส่งเสริมสถานภาพของผู้สอบบัญชีให้มีความมั่นคงขึ้น โดยการจัดเตรียมช่องทางติดต่อสื่อสารและการประชุมอภิปรายในประเด็นที่น่าสนใจและควรเร่งติดตามแก้ไข
5. การส่งเสริมความเป็นอิสระในการทำงานของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในจากฝ่ายบริหาร
6. การส่งเสริมสถานภาพของผู้สอบบัญชีให้มีความมั่นคง สามารถทำงานได้อย่างเป็นอิสระ ปราศจากการถูกครอบงำจากฝ่ายบริหาร
7. การเพิ่มความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรงของรายงานการเงิน (Jaruwat Ruangswadipong, 1997: 47)

ส่วนที่ 2: การเสริมสร้างความมีประสิทธิผลให้คณะกรรมการตรวจสอบ

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิผลของคณะอนุกรรมการและคณะกรรมการตรวจสอบ

1. แนวคิดเกี่ยวกับความมีประสิทธิผลของคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยปัจจัยสำคัญหลายประการดังนี้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁴, 2544: 98 – 99)

1. **ขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะอนุกรรมการที่ชัดเจนและเป็นทางการ** โดยคณะกรรมการบริษัทควรระบุวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคณะอนุกรรมการ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ขอบเขตงานที่ต้องทำ สิ่งที่คณะอนุกรรมการควรเปิดเผยในรายงานคณะอนุกรรมการ รวมทั้งความสามารถในการขอความเห็นจากที่ปรึกษาภายนอกในกรณีจำเป็น โดยคณะกรรมการบริษัทควรทบทวนและอนุมัติขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของ

คณะกรรมการทุกปีเพื่อให้แน่ใจว่างานของคณะกรรมการไม่มากเกินไปและยังคงเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับบริษัท

2. **ขนาดและองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เหมาะสม** โดยควรเหมาะสมกับขนาดของกิจการและขอบเขตหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกคณะกรรมการควรมีจำนวนที่มากพอเพื่อให้มี ภูมิหลังที่หลากหลายซึ่งจะทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ควรจำกัดจำนวนสมาชิกในคณะกรรมการให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ทำงานคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุด และเนื่องจากประธานคณะกรรมการเป็นผู้ที่มีอิทธิพลและมีความรับผิดชอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของคณะกรรมการ ประธานจึงควรเลือกมาจากกรรมการอาวุโสที่เป็นอิสระซึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องรับผิดชอบและมีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่

3. **จำนวนคณะกรรมการที่เหมาะสม** คณะกรรมการควรพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการเท่าที่จำเป็นเนื่องจากจำนวนคณะกรรมการที่มากเกินไปอาจเป็นผลเสียต่อคณะกรรมการโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริษัทซึ่งมีคณะกรรมการขนาดเล็ก นอกจากนี้การมีจำนวนคณะกรรมการที่มากเกินไปอาจทำให้มีการรบกวนการสื่อสารที่ไม่ต้องการและสร้างอันดับชั้นของอำนาจได้

4. **การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งที่ชัดเจน** คณะกรรมการบริษัทควรกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการอย่างชัดเจนและมีการหมุนเวียนตำแหน่งประธานและอนุกรรมการเป็นประจำเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้อำนาจรวมอยู่ที่จุดเดียวและเป็นการเปิดโอกาสให้มีแนวคิดใหม่ ๆ เข้ามาในคณะกรรมการ ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่มีการกำหนดระยะเวลาในการหมุนเวียนอย่างเป็นทางการ เช่น การกำหนดให้อนุกรรมการดำรงตำแหน่ง 3 ปี และอาจแต่งตั้งซ้ำได้หากอยู่ในช่วงระหว่างปี หรือบางบริษัทเห็นว่าควรทบทวนตำแหน่งของอนุกรรมการทุกปีและจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยทุกสองปี เป็นต้น

5. **การประชุมคณะกรรมการ** เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คณะกรรมการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นทางการเช่นเดียวกับคณะกรรมการทั้งคณะ คณะกรรมการแต่ละชุดควรกำหนดความถี่และระยะเวลาในการประชุมเองตามความจำเป็นและเหมาะสมโดยกำหนดวาระการประชุม มีเอกสารประกอบรายงานการประชุมพร้อมทั้งเจ้าหน้าที่และเลขาคณะอนุกรรมการสนับสนุนเสมือนการดำเนินการของคณะกรรมการทั้งคณะ โดยคณะกรรมการควรรายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการทราบเป็นประจำทุกปี

2. แนวคิดขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการเกี่ยวกับปัจจัยที่สนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมีดังนี้

รายงานการกำกับดูแลกิจการของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระบุว่า ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ได้แก่ โครงสร้างของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ คุณสมบัติของคณะกรรมการซึ่งมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบัญชีและการเงิน ด้านการตรวจสอบ ด้านกฎหมายและความชำนาญในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริษัท นอกจากนี้ บริษัทควรมีระบบตรวจสอบภายในที่ดี มีอิสระในการดำเนินงาน สามารถประเมินความเสี่ยงของบริษัทได้ดีและเสนอแนะบริษัทให้ดำเนินงานเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น มีระบบการรายงานการตรวจสอบที่ดี มีสารสนเทศเพียงพอ และสามารถเชื่อมโยงกับรายงานของผู้สอบบัญชีภายนอกได้ นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบจะต้องรักษาความเป็นกลางและประสานงานอย่างใกล้ชิดกับฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทและผู้สอบบัญชีภายนอกด้วย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^F, 2544: 102)

ศาสตราจารย์ธวัช ภูษิตโกโยโคโย ให้ความเห็นว่า ปัจจัยที่ช่วยให้กรรมการอิสระสามารถดำเนินบทบาทด้วยความเป็นกลางขึ้นกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของกรรมการเป็นสำคัญ คุณสมบัติเหล่านั้น ได้แก่

1. ความสุจริตและความเที่ยงธรรม โดยต้องไม่มีประวัติในเรื่องความไม่สุจริตหรือประพฤติมิชอบ นอกจากนั้น ควรมีตัวอย่างของการทำงานที่เที่ยงธรรม ไม่เห็นแก่พวกพ้อง รักษาภักดีที่เคร่งครัดหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
2. ความรู้และความชำนาญ โดยสามารถถ่วงถ่วงองงานของผู้บริหารโดยทำหน้าที่กำกับดูแลและให้แนวทางในการดำเนินธุรกิจได้
3. ความฉลาดและกล้าตัดสินใจ การเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด ทันคนและทันสมัยจะช่วยกรรมการในการชี้แนะและกำกับดูแลผู้บริหารได้โดยเฉพาะในยุคสมัยที่ผู้บริหารนิยมเอาวิวัฒนาการใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นความสามารถในการพิจารณาถึงความคุ้มค่าและความเหมาะสมกับธุรกิจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยตัดสินใจและสนับสนุนผู้บริหารให้ดำเนินการถูกต้อง ที่สำคัญคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความกล้าในการตัดสินใจ หากเห็นว่าถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ แม้จะต้องขัดแย้งกับคนอื่นก็ต้องออกจากกรรมการอิสระก็ตาม

4. การรับฟังและการแสดงออก โดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อมาประกอบการตัดสินใจ และจะต้องเอาใจใส่ในกิจกรรมทางธุรกิจตลอดจนติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพื่อให้แน่ใจว่าได้รับข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และเพียงพอมาประกอบการพิจารณา ตัดสินใจ หรือให้ความคิดเห็น ที่สำคัญกรรมการต้องกล้าแสดงออกความคิดเห็นของตนด้วย เพื่อให้คณะกรรมการมีข้อมูลในการพิจารณาในหลายแง่มุมทำให้ได้ข้อสรุปหรือทางออกที่ดีและเหมาะสมที่สุด (ศาสตราจารย์ธวัช ภูษิตโกภยโคภ, 2546: 17)

ศาสตราจารย์ สังเวียน อินทรชัย ให้ความเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่สุดของความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบคือ ความสามารถในการได้ข้อมูลสารสนเทศที่สอดคล้องกับปัญหา และได้มาด้วยความสมัครใจ ความสำเร็จของคณะกรรมการขึ้นกับความมีใจกว้าง ไม่มีเงื่อนไขและไม่ประนีประนอมกับฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีของบริษัท จึงจำเป็นที่ตำแหน่งประธานคณะกรรมการตรวจสอบต้องได้รับการคัดเลือกอย่างรอบคอบ มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับหน้าที่พร้อมกับมีความรู้เกี่ยวกับการรายงานทางการเงิน การควบคุมภายในและธุรกิจโดยทั่วไป (ศาสตราจารย์สังเวียน อินทรชัย^D, 2541: 5)

Anthony J. Ridley อดีตประธานสมาคมผู้ตรวจสอบภายในและ James Roth ได้ตั้งเกณฑ์ว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลควรมีคุณลักษณะ 5 ประการคือ

1. การมีความเป็นอิสระ โดยควรเกิดขึ้นตั้งแต่การแต่งตั้งสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบและอย่างน้อย 1 ในสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบควรมีภูมิหลังทางด้านบัญชีการเงิน หรือตรวจสอบ
2. การได้รับการฝึกอบรมและทรัพยากรที่เพียงพอและรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงในภาวะเบี้ยบบังคับ/มาตรฐานบัญชี โดยคณะกรรมการตรวจสอบควรได้รับแจ้งและตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีที่มีผลกระทบต่อรายงานกำไร (earning report)
3. การเข้าประชุมอย่างเป็นประจำ เอกสารและข้อสรุปที่เป็นสาระสำคัญควรให้แก่สมาชิกล่วงหน้าก่อนการประชุม และสมาชิกควรสอบถามเอกสารดังกล่าวก่อนการประชุม
4. คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบถามนโยบายของฝ่ายบริหารและวิธีการประเมินความเสี่ยงเพื่อให้แน่ใจว่าแผนการตรวจสอบตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยงซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบควรที่จะเข้าใจระบบการควบคุมที่ใช้ลดความเสี่ยงด้วย

นอกจากนี้ เขาควรมีความรับผิดชอบในการสอดส่องดูแลและตรวจสอบงานของผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี และสอบทานการตัดสินใจของผู้บริหารด้วย

5. การมีสิทธิในการเข้าถึงตัวผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีได้อย่างเป็นอิสระ มีการจัดประชุมปรึกษาหารือส่วนตัวกับผู้ตรวจสอบทั้งสองโดยปราศจากฝ่ายบริหาร เข้ามาร่วมประชุมด้วย นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบควรที่จะสอบทานความเป็นอิสระและความเที่ยงตรงของฝ่ายตรวจสอบภายในและดูแลว่าองค์กรได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่สมาคมผู้ตรวจสอบภายในได้ตั้งไว้หรือไม่

Katz (1998) ให้ความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผลควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ (Katz, 1998: 21 – 23)

1. การมีกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบและการมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนอย่างชัดเจน (A charter and clear sense of mission)
2. การมีประธานคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถ มีเหตุผลและแข็งแกร่งในการทำงาน (Strong Chair)
3. การส่งเสริมการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและตรงไปตรงมากับผู้ตรวจสอบภายใน (Open Communication with the Internal Auditor)
4. การมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สอบบัญชี (A balanced rapport with the outside auditors)
5. การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของตนตามเอกสารหลักเกณฑ์ (Engaging in Self - Assessment)

นอกจากนี้ ความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบอาจขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของสมาชิกคณะกรรมการ (personality) วัฒนธรรมองค์กร องค์กรประกอบผู้เข้าร่วมการตรวจสอบและอื่น ๆ ซึ่งการให้ความสนใจในลักษณะสำคัญที่กล่าวข้างต้นอย่างเหมาะสมจะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบบรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่

นิตยสาร Managing Corporate Governance in Asia โดยการสนับสนุนของ The American International Group (AIG) รายงานว่ากฎเกณฑ์สำคัญที่ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลคือความมีคุณภาพของสมาชิก กล่าวคือสมาชิกควรมีอำนาจหน้าที่ทักษะที่จำเป็น ประสบการณ์ และการเตรียมพร้อมในการจัดการกับประเด็นปัญหาการดำเนินงาน

และการเงินที่ซับซ้อน อย่างไรก็ตาม การตั้งมั่นในความยุติธรรม การมีความเป็นอิสระและการมีระดับความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพที่เหมาะสมก็เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่สุดสำหรับงานด้วย สมาชิกอาจไม่จำเป็นที่จะต้องมีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับการบัญชีและกฎหมายแต่สมาชิกต้องมีความเข้าใจที่เพียงพอในการจัดการเรื่องการบัญชี การเงินและตรวจสอบ นอกจากนี้สมาชิกต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับธุรกิจของบริษัท ตลอดจนโครงสร้างองค์กรและการบริหารระบบการรายงานและการควบคุมที่ฝ่ายบริหารได้วางไว้ด้วยซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งถ้า 1 ในสมาชิกของคณะกรรมการเป็นผู้ที่มีภูมิหลังทางการบัญชีและการเงิน (The American International Group [AIG], 2001 – 2002)

3. แนวทางที่สนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ

3.1 ความเพียงพอของทรัพยากร

1. **สารสนเทศ (Information)** คณะกรรมการตรวจสอบต้องได้รับสารสนเทศที่ถูกต้อง ตรงประเด็นและได้ในเวลาที่ต้องการ เนื่องจากการได้รับสารสนเทศที่ทันเวลาพร้อมระบุความเสี่ยงหลัก/ประเด็นทางธุรกิจและการเงินจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างมาก การนำเสนอสารสนเทศควรนำเสนอในรูปแบบที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ถ้าเป็นไปได้ควรมีการเชื่อมโยงเข้ากับมาตรฐานผลการปฏิบัติงานของบริษัท

2. **การเข้าถึงตัวผู้สอบบัญชี (Access to the auditor)** คณะกรรมการตรวจสอบควรเข้าถึงตัวผู้สอบบัญชีได้โดยตรง นอกเหนือจากการประชุมตามวาระปกติ นอกจากนี้การประชุมร่วมกันอย่างไม่เป็นทางการระหว่างประธานคณะกรรมการตรวจสอบ หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีจะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

3. **การศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuing education)** คณะกรรมการตรวจสอบควรศึกษาอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบพื้นฐานของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาด้านการตรวจสอบและการควบคุม ด้านการรายงานทางการเงิน เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีสามารถช่วยคณะกรรมการตรวจสอบเรื่องความสามารถในการอ่านงบการเงินขั้นพื้นฐานได้ โดยนำประเด็นหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงิน เช่น มาตรฐานบัญชีฉบับใหม่หรือกฎระเบียบข้อบังคับที่หน่วยงานกำกับดูแลประกาศใช้ มาชี้แจงให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบ หรือบริษัทอาจจัดอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ หรือการสนับสนุนให้

คณะกรรมการตรวจสอบเข้าอบรมกับหน่วยงานวิชาชีพภายนอก ภายใต้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากบริษัท (The National Association of Corporate Director, 1999: 13 – 14)

3.2 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบควรจัดให้เป็นปกติ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง โดยคณะกรรมการควรได้รับวาระและเนื้อหาในการประชุมล่วงหน้าก่อนการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมควรประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน นักกฎหมายของบริษัท (หรือที่ปรึกษากฎหมายจากภายนอก) ผู้สอบบัญชี และกรรมการผู้จัดการ (ซึ่งมีใช้ทุกครั้งเพื่อรักษาความเป็นอิสระ) นอกจากนี้ ประธานคณะกรรมการตรวจสอบอาจเรียกประชุมเป็นกรณีพิเศษตามที่สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีหรือประธานกรรมการบริษัทเรียกร้องให้จัดการประชุม (The National Association of Corporate Director, 1999: 15 – 16)

3.3 ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ

เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบจึงมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อคณะกรรมการบริษัท โดยความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบสามารถแบ่งได้ 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ (1) ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท (2) ความรับผิดชอบต่อหน่วยงานตรวจสอบภายใน และ (3) ความรับผิดชอบด้านอื่น

3.3.1 ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการบริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบควรช่วยเหลือคณะกรรมการบริษัทในการปฏิบัติหน้าที่ที่สอดคล้องดูแลใน 3 ด้านคือ

3.3.1.1 ด้านการรายงานทางการเงินและรายงานอื่น

ความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจสอบในด้านการรายงานทางการเงินคือ การทำให้คณะกรรมการบริษัทเชื่อมั่นว่าสารสนเทศทางการเงินที่จัดทำโดยฝ่ายจัดการแสดงฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน แผนและข้อผูกพันในระยะยาว (long – term commitment) ของบริษัทแสดงสมเหตุสมผล โดยคณะกรรมการตรวจสอบควรปฏิบัติดังนี้

3.3.1.1.1 สอบทานรายงานทางการเงิน ซึ่งรวมถึง รายงานการเงินระหว่างกาล รายงานการเงินประจำปี ส่วนรายงานอื่น ได้แก่ การสอบทานความเห็นผู้สอบบัญชี (auditor's opinion) การสอบทานหนังสือถึงผู้บริหาร (management letter) และการสอบทานหนังสือจากตัวแทนของฝ่ายบริหาร⁵ พร้อมให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อสนเทศในรายงานดังกล่าว

3.3.1.1.2 ทำความเข้าใจและประเมินคุณภาพกำไรของบริษัท (quality of earning) ตามสัญญาณเดื่อนภัยที่เป็นข้อบ่งชี้เกี่ยวกับการจัดการกำไรที่ไม่เหมาะสม (ภาคผนวก ก แสดงตัวอย่างสัญญาณเดื่อนภัยของการรายงานทางการเงินที่สำคัญ)

3.3.1.1.3 ตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและซักถามฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีภายนอกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยง การควบคุม กฎหมายและข้อกำหนด การปฏิบัติตามแนวจริยธรรม และรายงานการเงิน เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการจัดทำรายงานการเงินของบริษัทสมเหตุสมผลและเชื่อถือได้ (ภาคผนวก ข แสดงตัวอย่างคำถามที่คณะกรรมการตรวจสอบควรใช้อภิปรายร่วมกับฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี)

3.3.1.1.4 ในการสอบทานรายงานการเงินก่อนนำเสนอคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบควรทำงานร่วมกับฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับประมาณการทางบัญชีและการใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้หลักการบัญชีที่มีนัยสำคัญ (significant accounting judgments and estimates)

3.3.1.1.5 สอบทานระบบการรายงานทางการเงินของบริษัทว่าแสดงผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง ชัดเจน โดยคณะกรรมการตรวจสอบควรมีความเข้าใจในตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน (key performance indicator) ที่ฝ่ายจัดการใช้ในองค์กร

ตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานรวมถึง industry benchmarks, comparative financial marketing และข้อมูลด้านการผลิต (production information) เป็นต้น

3.3.1.1.6 ประเมินความเสี่ยงของความเป็นไปได้ในการรายงานที่ไม่ตรงตามความจริง (fraudulent reporting) อันมีเหตุจากความกดดันของฝ่ายจัดการที่

⁵ เอกสารแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการที่ผู้บริหารองค์กรจัดทำขึ้นในนามของกิจการซึ่งให้กับสำนักงานสอบบัญชี

บริหารงานได้ไม่ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความกดดันดังกล่าว ได้แก่ ความคาดหวังของ นักวิเคราะห์แผนการจ่ายค่าตอบแทนของฝ่ายบริหารหรือขาดทุนสุทธิในงวดปัจจุบัน

3.3.1.2 ด้านการจัดการความเสี่ยง

คณะกรรมการตรวจสอบควรเข้าใจความเสี่ยงที่สำคัญใน รายงานการเงินและโครงสร้างการควบคุมภายในของบริษัท เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแล กระบวนการควบคุม (control process) การสอบทานแผนและผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายใน ในการสอดส่องดูแลด้านการควบคุมคณะกรรมการตรวจสอบควรมี แนวทางในการดำเนินงานดังนี้

3.3.1.2.1 สอบทานให้แน่ใจว่าองค์กรมีการประเมินความเสี่ยง ต่าง ๆ ที่เผชิญอยู่ โดยองค์กรควรมีระบบการควบคุมภายใน⁶ ที่ช่วยผู้บริหารระบุปัจจัยเสี่ยงและ จัดการกับความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁶, 2544: 143)

3.3.1.2.2 ประเมินการควบคุมที่สำคัญของหน่วยงานในบริษัทว่า ได้บรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมที่บริษัทตั้งไว้หรือไม่

3.3.1.2.3 สร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับสัญญาณเตือนภัยต่าง ๆ เช่น เรื่องผลการปฏิบัติงานทางการเงินที่ลดลงและหรือการรายงานที่ไม่ถูกต้อง หรือซักถามฝ่าย จัดการและผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการเกิดทุจริตในรายงานการเงิน การนำเงิน กองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์อย่างมีนัยสำคัญหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

3.3.1.2.4 รับทราบผลการประเมินความเสี่ยงจากฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีบริษัท โดยรายงานของผู้ตรวจสอบภายในควรเป็นการนำเสนอ เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบมั่นใจว่าปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญได้รับการพิจารณาและมีการสร้าง ระบบการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงนั้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁶, 2544: 143)

3.3.1.2.5 ทำความสนิทสนมคุ้นเคยกับทีมงานตรวจสอบภายใน และรับรายงานการตรวจสอบโดยตรงจากผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีโดยปราศจากการ

⁶ ระบบการควบคุม ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วนคือ (1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (2) การประเมิน ความเสี่ยงโดยรวม (3) กิจกรรมการควบคุม (4) ระบบสารสนเทศและการสื่อสารข้อมูล และ (5) การเฝ้าสังเกต

กลิ่นกรองจากฝ่ายจัดการ นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบควรจัดให้มีการประชุมกับผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีเพียงลำพังด้วย

3.3.1.2.6 รับทราบข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายในที่สำคัญขององค์กรจากผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและฝ่ายจัดการพร้อมติดตามความคืบหน้าของประเด็นข้อสังเกตต่าง ๆ

3.3.1.2.7 สอบทานผลการตรวจสอบพร้อมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบการควบคุมและติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานในบริษัท

ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT security) คณะกรรมการตรวจสอบควรมีบทบาทในการสอดส่องดูแลระบบรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศดังนี้ (Lawrence และ Alane, 2002: 65 – 70)

3.3.1.2.8 สอบทานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและความเสี่ยงด้านการรักษาความปลอดภัย (security risk) ของบริษัท เพื่อให้แน่ใจว่าสามารถป้องกันการเข้ามาของผู้ลักลอบเข้าสู่ระบบโดยไม่ได้รับการอนุญาต (Hacker) และไวรัสคอมพิวเตอร์ได้

3.3.1.2.9 ปฐษษาหารือกับฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีในการระบุและประเมินความเสี่ยง

3.3.1.2.10 สอบทานให้แน่ใจว่าผู้สอบบัญชีมีทรัพยากรเพียงพอที่จะประเมินการรักษาความปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศ และฝ่ายจัดการมีมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

3.3.1.3 ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่ดี

ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบในด้านนี้เป็นการให้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผล (reasonable assurance) ต่อคณะกรรมการบริษัทว่าบริษัทได้ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่ดี พร้อมดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผลพอที่จะป้องกันการทุจริตและการขัดแย้งทางผลประโยชน์ คณะกรรมการตรวจสอบสามารถบรรลุความรับผิดชอบดังกล่าวโดย

3.3.1.3.1 สอบทานการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่ดีและนโยบายและกฎที่เกี่ยวข้องกับการขัดแย้งทางผลประโยชน์

3.3.1.3.2 สอบทานกรณีศึกษาที่สำคัญเกี่ยวกับการขัดแย้งทางผลประโยชน์ ความบกพร่องต่อหน้าที่หรือการทุจริตของพนักงาน และแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.3.1.3.3 สอบทานขอบเขตการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎบริษัทของผู้ตรวจสอบภายใน ข้อตรวจพบที่สำคัญ ตลอดจนแนวทางแก้ไขพร้อมติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานในบริษัทด้วย

3.3.2 ความรับผิดชอบต่อผู้สอบบัญชี

3.3.2.1 พิจารณา คัดเลือก เสนอแต่งตั้งและเสนอค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชีของบริษัท

การสอดส่องดูแลผู้สอบบัญชีรวมถึง การสอบทานหนังสือตอบรับงาน (engagement letter) การประสานความร่วมมือในการทำงานกับผู้ตรวจสอบภายในเพื่อความสมบูรณ์ของขอบเขตการตรวจสอบ การลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรในการตรวจสอบ

3.3.2.2 สอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีโดยคณะกรรมการตรวจสอบควรอภิปรายกับผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับความเป็นอิสระในการทำงานกับฝ่ายจัดการ

3.3.2.3 สอบทานขอบเขตและผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี รวมถึงการสอบถามปัญหาและอุปสรรคที่ผู้สอบบัญชีได้รับจากการปฏิบัติงาน

3.3.2.4 ปรีกษาหารือกับผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบภายในและฝ่ายจัดการเกี่ยวกับรายงานการเงิน (เช่น ความเป็นไปได้ในการเกิดทุจริต) ผลการปฏิบัติงานทางการเงินของบริษัท (เช่น ปัญหาการดำรงอยู่ของกิจการ) หรือประเด็นอื่นที่เห็นว่าน่าจะมีผลกระทบกับรายงานการเงินของบริษัท

3.3.3 ความรับผิดชอบต่อหน่วยงานตรวจสอบภายใน

เพื่อสามารถให้ความเชื่อมั่นได้ว่าผู้ตรวจสอบภายในได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการตรวจสอบควรมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

3.3.3.1 สอบทานและอนุมัติโครงสร้างองค์กรและกฎบัตรของหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อเสริมสร้างความเป็นอิสระและทำให้หน่วยงานตรวจสอบมีภาพชัดเจนในองค์กร

3.3.3.2 มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้งถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อรักษาความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบ

3.3.3.3 พิจารณาค่าตอบแทน (compensation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งจูงใจ (incentive - based) ให้กับผู้ตรวจสอบภายใน

3.3.3.4 สอบทานความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรที่หน่วยงานตรวจสอบภายในใช้ในการปฏิบัติงาน ได้แก่

3.3.3.4.1 พิจารณาร่างงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายในเพียงพอที่จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

3.3.3.4.2 พิจารณาว่าผู้ตรวจสอบภายในมีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบมีประสิทธิภาพหรือไม่ และบริษัทมีการฝึกอบรมและพัฒนาผู้ตรวจสอบภายในเหมาะสมหรือไม่ (ณรงค์ บริदानนท์, 2541:25)

3.3.3.4.3 พิจารณาว่ามีผู้ตรวจสอบที่มีความรู้เกี่ยวกับการตรวจสอบระบบสารสนเทศและมีความเชี่ยวชาญเพียงพอที่จะพิจารณาถึงระดับการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับองค์กรหรือไม่

3.3.3.4.4 สอบทานและเปลี่ยนแปลงแผนการตรวจสอบโดยพิจารณาว่าแผนงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในมีความเหมาะสมหรือไม่ เช่น แผนงานประกอบด้วยแผนการตรวจสอบและขั้นตอนการตรวจสอบหรือไม่ และในการตรวจสอบผู้ตรวจสอบให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของบริษัทที่มีความเสี่ยงสูงหรือไม่ เป็นต้น

3.3.3.5 สอบทานผลการตรวจสอบ โดยหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในควรจัดเตรียมรายงานฉบับเต็มและบทสรุปผู้บริหารเกี่ยวกับผลการสอบทานรายงานการเงิน/การ

ปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติที่ดี ข้อตรวจพบและข้อเสนอแนะที่สำคัญให้กับคณะกรรมการตรวจสอบ

3.3.3.6 การตรวจสอบในเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น การตรวจสอบการทุจริตหรือรายการผิดปกติ (irregularities) การประเมินผลผู้สอบบัญชี เป็นต้น

3.3.3.7 สนับสนุนการติดต่อสื่อสารโดยตรงกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในนอกเหนือจากการเข้าประชุมคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งจัดตามวาระการประชุมปกติโดยคณะกรรมการควรพบปะกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นการส่วนตัวอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3.3.4 ความรับผิดชอบอื่น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁶, 2544: 95)

3.3.4.1 การพัฒนาแผนงานประจำปีของคณะกรรมการตรวจสอบ

3.3.4.2 การเสนอรายงานต่อคณะกรรมการบริษัท

3.3.4.3 การจัดทำรายงานเสนอต่อผู้ถือหุ้นประจำปีตามข้อกำหนดของ SEC

สรุป คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่สำคัญตามข้อเสนอแนะของ NASD จำแนกได้ 3 ประเภทคือ

1. การรายงานทางการเงิน (Financial Reporting) - การรายงานทางการเงินประกอบด้วย การรายงานภายในและการรายงานภายนอก
2. การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) - การระบุและควบคุมความเสี่ยง
3. การตรวจสอบ (Internal and External Auditing) – การตรวจสอบประกอบด้วย การตรวจสอบภายนอก การตรวจสอบภายใน การตรวจสอบโดยหน่วยงานกำกับดูแลและการตรวจสอบอื่น ๆ

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับฝ่ายต่าง ๆ

ตามหน้าที่ความรับผิดชอบและวัตถุประสงค์ในการทำงานทำให้คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีการติดต่อกับบุคคลทั้งในและนอกองค์กร ได้แก่ คณะกรรมการบริษัท หัวหน้าฝ่าย

ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี ฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้น เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่บรรลุผลสำเร็จ

3.4.1 ความสัมพันธ์กับคณะกรรมการบริษัท

เนื่องจากคณะกรรมการบริษัทเป็นผู้แต่งตั้งและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการตรวจสอบกำกับดูแลการบริหารงานของฝ่ายบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบจึงมีหน้าที่รายงานเรื่องราวต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการบริษัท ได้แก่ รายงานกิจกรรมที่คณะกรรมการตรวจสอบทำระหว่างปี รายงานสิ่งตรวจพบที่ต้องแก้ไขในทันที ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อบกพร่องเกี่ยวกับระบบการควบคุม หรือรายงานอื่นที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควร รายงานให้คณะกรรมการบริษัททราบ

3.4.2 ความสัมพันธ์กับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน

ผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยเป็นเครื่องมือในการทำงานให้คณะกรรมการตรวจสอบบรรลุหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายในและการป้องกันการทุจริตเพื่อให้การทำงานของหน่วยงานตรวจสอบมีประสิทธิภาพ โดยการได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายจัดการและคณะกรรมการบริษัทก็เป็นเรื่องที่สำคัญด้วย

3.4.2.1 การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการติดต่อสื่อสารโดยตรงและเปิดโอกาสให้ผู้ตรวจสอบภายในเข้าพบได้เป็นการส่วนตัวนอกเหนือจากการเข้าประชุม คณะกรรมการตรวจสอบตามวาระปกติ เพื่อแจ้งเรื่องราวหรือปรึกษาปัญหาเร่งด่วนกับคณะกรรมการ นอกจากนี้ก่อนการประชุม คณะกรรมการตรวจสอบควรพบปะกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องที่จะประชุมและประกันให้เกิดความเป็นอิสระหรืออภิปรายอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับเรื่องที่ไม่ต้องการให้เกิดการถกเถียงกันระหว่างประชุม เพื่อหาหรือวิธีการนำเสนอที่นุ่มนวล

3.4.2.2 การพิจารณาสถานภาพของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน

คณะกรรมการตรวจสอบควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่งตั้ง ถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในร่วมกับฝ่ายบริหาร ซึ่งถ้าเป็นไปได้ คณะกรรมการตรวจสอบควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน

ด้วยเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเป็นอิสระในการทำงานของผู้ตรวจสอบและทำให้ภาพของหน่วยงานตรวจสอบภายในได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญในองค์กรมากขึ้น

3.4.2.3 การสอบทานและเปลี่ยนแปลงแผนการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่สอบทานขอบเขตการตรวจสอบที่หน่วยงานตรวจสอบวางไว้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าแผนงานตรวจสอบได้ครอบคลุมระดับความเสี่ยงที่ธุรกิจเผชิญอยู่และกิจกรรมต่าง ๆ ที่วางแผนตรวจสอบเพราะการประเมินความเสี่ยงของธุรกิจ นอกจากนี้ คณะกรรมการตรวจสอบต้องสนับสนุนให้มีการประสานงานการทำงานระหว่างผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีด้วย เพื่อลดการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนและปรับปรุงแผนการตรวจสอบให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน (วิภาพร ตั้งศิริมงคล และ วิไลพร อธิธิวิรุฬห์, 2542: 36)

3.4.2.4 ผู้ตรวจสอบภายในบทบาทในการแบ่งเบาภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่ขยายของคณะกรรมการตรวจสอบ

เนื่องจากปัจจุบันนี้ บริษัทได้จัดเก็บบันทึกข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ ทำรายการค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การสร้างระบบการควบคุมทางคอมพิวเตอร์และการสร้างระบบการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับบริษัทในปัจจุบัน ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบในการระบุและจัดการความเสี่ยงจึงต้องขยายหน้าที่ความรับผิดชอบตามไปด้วย ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพสามารถมีบทบาทในการช่วยเหลือคณะกรรมการตรวจสอบจัดการความเสี่ยงทางเทคโนโลยีสารสนเทศโดย

3.4.2.4.1 ชี้แจงปัญหาและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการไม่มีระบบการรักษาความปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพหรือมีแต่ไม่สามารถป้องกันการรุกรานจากสิ่งแวดล้อมภายนอกได้ พร้อมผลการประเมินความเสี่ยงด้านสารสนเทศ (Information risk) ให้คณะกรรมการบริษัททราบ เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันล่วงหน้า (proactive) มากกว่าการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา โดยผู้ตรวจสอบภายในควรนำเสนอในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เช่น รายงานการวิเคราะห์ประโยชน์ที่กิจการจะได้รับเทียบกับต้นทุนที่เกิด หรือการเปรียบเทียบความเสี่ยงที่เกิดจากเทคโนโลยีสารสนเทศกับความเสี่ยงทางการตลาด เป็นต้น

3.4.2.4.2 เมื่อคณะกรรมการบริษัทอนุมัติในแผนงานที่เสนอ ผู้ตรวจสอบภายในควรระบุสินทรัพย์ทางด้านสารสนเทศที่สำคัญของบริษัท⁷ (critical information assets) ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง โดยการจัดตั้งทีมที่ประกอบขึ้นจากพนักงานฝ่ายต่าง ๆ ในองค์กร เช่น ฝ่ายบริหารความเสี่ยง ฝ่ายดูแลรักษาระบบ ฝ่ายกฎหมาย ฝ่ายการเงิน ฝ่ายตรวจสอบ ภายในมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลนำเข้าของระบบ เพื่อจัดระบบการควบคุมและรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม (Lawrence และ Alane ,2002: 4)

3.4.2.4.3 ให้เจ้าหน้าที่ประกัน (insurance provider) และ ผู้สอบบัญชี (external CPA valuator) มาประเมินความเสี่ยงเพื่อประมาณการต้นทุนในการพิทักษ์รักษาสินทรัพย์

3.4.2.4.4 กำหนดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในองค์กร โดยอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบ

3.4.2.4.5 มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสอบสวนนโยบายและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลก่อนการนำระบบรักษาความปลอดภัยมาใช้

3.4.2.4.6 จัดฝึกอบรมวิธีการใช้ให้กับพนักงาน

3.4.2.4.7 นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับแผนการรักษาความปลอดภัยและความลับ (Privacy) ของสารสนเทศที่สำคัญทางธุรกิจของบริษัท พร้อมแจ้งข้อมูลที่เป็นปัจจุบันให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบ โดยหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในและหัวหน้าดูแลรักษาความปลอดภัยของระบบนำเรื่องเข้าวาระการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

3.4.2.4.8 ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีสอบสวนและประเมินความสามารถของระบบการควบคุมรักษาความปลอดภัยข้อมูลสารสนเทศ เช่น การทดสอบด้านการรักษาความปลอดภัย (security check) การศึกษาการป้องกันการรุกรานของเครือข่าย (network penetration study) เป็นต้น

⁷ โดยทั่วไป สินทรัพย์ทางด้านสารสนเทศที่สำคัญของบริษัทประกอบด้วย เพิ่มข้อมูลลูกค้าและรายการค้า กลยุทธ์ทางการตลาดและแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจ งบประมาณและสารสนเทศทางการเงินอื่น

3.4.2.5 การสอบทานงบประมาณและแผนอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายใน (วิภาพร ตั้งศิริมงคล และวิไลพร อธิทวิรุพท์, 2542:37)

เพื่อให้งบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายในพอเพียงต่ออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย นอกจากนั้น คณะกรรมการตรวจสอบต้องจัดให้ฝ่ายตรวจสอบภายในมีบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพการตรวจสอบและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเป็นสมาชิกในทีมเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

3.4.3 ความสัมพันธ์กับผู้สอบบัญชี

ด้วยเหตุที่หน้าที่ความรับผิดชอบหลักของคณะกรรมการตรวจสอบคือการสอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและเพียงพอ การติดต่อประสานงานและการมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สอบบัญชีจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะการส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีให้เด่นชัด การประสานงานและนำผลการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีมาให้ฝ่ายจัดการจะช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับงานตรวจสอบและส่งเสริมให้องค์กรมีกระบวนการกำกับดูแลที่เข้มแข็งตามกลไกที่สร้างขึ้น

ประเด็นการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้สอบบัญชี ประกอบด้วย

3.4.3.1 การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อาจทำได้ด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นกับ (1) ขนาด โครงสร้างการดำเนินงาน โครงสร้างทางกฎหมายและขั้นตอนการติดต่อสื่อสารของกิจการ (2) ลักษณะและความสำคัญของเรื่องที่จะติดต่อสื่อสาร และ (3) การตกลงกับคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับจำนวนครั้งการประชุมที่จะให้ผู้สอบบัญชีเข้าร่วม (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543: 5)

3.4.3.1.1 ความถี่ในการประชุม Cadbury Committee และแนวปฏิบัติที่ดีของ Pricewaterhouse

แนะนำว่าคณะกรรมการตรวจสอบควรมีการอภิปรายกับผู้สอบบัญชีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยปราศจากฝ่ายจัดการเข้าร่วมเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีประเด็นปัญหาใดที่ไม่ได้รับการแก้ไข

3.4.3.1.2 เรื่องที่ควรติดต่อสื่อสาร แนวปฏิบัติสำหรับผู้สอบบัญชี

ในการติดต่อสื่อสารกับคณะกรรมการตรวจสอบแนะนำว่า ผู้สอบบัญชีควรติดต่อสื่อสารกับคณะกรรมการตรวจสอบในเรื่องต่อไปนี้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543 :2 – 3)

3.4.3.1.2.1 ข้อตกลงในการรับงานสอบบัญชี

3.4.3.1.2.2 ประเด็นสำคัญที่ผู้สอบบัญชีได้มีการปรึกษาหารือกับผู้บริหารก่อนรับงานสอบบัญชี รวมถึงข้อหารือเกี่ยวกับการใช้หลักการบัญชีและการสอบบัญชี

3.4.3.1.2.3 วิธีการทั่วไปและขอบเขตการตรวจสอบโดยรวม

3.4.3.1.2.4 การเลือกใช้หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและวิธีการปฏิบัติที่สำคัญ ที่มีผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญต่องบการเงินของกิจการ

3.4.3.1.2.5 ความขัดแย้งกับผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักการบัญชี ตลอดจนการพิจารณาของผู้สอบบัญชีในการดำเนินการเกี่ยวกับรายการที่มีความขัดแย้งนั้น

3.4.3.1.2.6 เกณฑ์การใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเกี่ยวกับประมาณการทางบัญชีที่มีสาระสำคัญต่องบการเงินหรือรายงานผู้สอบบัญชี

3.4.3.1.2.7 รายการปรับปรุงที่สำคัญจากการตรวจสอบหรือรายการปรับปรุงที่ไม่มีสาระสำคัญต่องบการเงินปัจจุบันซึ่งกิจการไม่ได้ปรับปรุง แต่อาจส่งผลกระทบอย่างมีสาระสำคัญในอนาคต

3.4.3.1.2.8 ความไม่แน่นอนที่สำคัญจากเหตุการณ์และสถานการณ์ที่อาจทำให้เกิดข้อสงสัยอย่างมากเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ

3.4.3.1.2.9 ผลกระทบที่มีสาระสำคัญต่องบการเงิน

3.4.3.1.2.10 ประเภทของความเห็นในรายงานผู้สอบบัญชีที่คาดว่าจะเสนอ

3.4.3.1.2.11 ความเห็นของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับเรื่อง หรือเหตุการณ์สำคัญที่ผู้บริหารได้ขอคำปรึกษาจากนักบัญชีอื่นภายนอกกิจการ

3.4.3.1.2.12 ความรับผิดชอบและวิธีปฏิบัติของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับข้อมูลอื่นในเอกสารที่รวมงบการเงินที่ตรวจสอบแล้ว เช่น รายงานประจำปีและ ผลจากการปฏิบัติดังกล่าว

3.4.3.1.2.13 เรื่องอื่นที่คณะกรรมการตรวจสอบสนใจ

3.4.3.2 การคัดเลือก แต่งตั้งและเสนอค่าธรรมเนียมผู้สอบบัญชี บริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบควรมีส่วนร่วมกับฝ่ายจัดการในการเสนอ ชื่อผู้สอบบัญชี ในทางกลับกัน คณะกรรมการตรวจสอบก็ควรมีส่วนร่วมในการถอดถอนหรือ เปลี่ยนผู้สอบบัญชีด้วย โดยควรสอบถามให้แน่ใจว่าสาเหตุการเปลี่ยนผู้สอบบัญชีไม่ได้เกิดจากการที่ผู้สอบบัญชีปฏิบัติงานด้วยความเป็นอิสระแล้วสร้างความไม่พอใจให้กับฝ่ายบริหาร (Turner, 2001: 3) สำหรับการพิจารณาค่าธรรมเนียมสอบบัญชี คณะกรรมการตรวจสอบควรมุ่งเน้นพิจารณาราคาค่าธรรมเนียมสอบบัญชีที่ยุติธรรมและสอดคล้องกับควมมีคุณภาพและความ มีประสิทธิภาพของงานสอบบัญชีมากกว่าการมุ่งเน้นต่อราคาค่าธรรมเนียมให้ต่ำสุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพงานสอบบัญชีหรืองานตรวจสอบที่สำคัญ

กฎหมาย Sarbanes – Oxley Act กฎหมายเพื่อการปฏิรูปการเปิดเผย ข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีจุดกำเนิดจากความล้มเหลวของข้อมูล ทางบัญชีของบริษัทใหญ่หลายแห่งในสหรัฐอเมริกา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบรับผิดชอบในการแต่งตั้ง กำหนดค่าตอบแทนและ ควบคุมดูแลผู้สอบบัญชีโดยให้ผู้สอบบัญชีรายงานการสอบบัญชีตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อเป็นการยืนยันว่าหน้าที่ของผู้สอบบัญชีต้องขึ้นตรงต่อผู้ถือหุ้น มิใช่ฝ่ายบริหาร

ต่อมา สำนักงานก.ล.ต. ของสหรัฐอเมริกาได้ออกข้อกำหนดเรื่อง ความ เป็นอิสระของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับขอบเขตการให้บริการ เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน มีประเด็นคือ

1. มาตรา 202 กำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบหรือผู้แทน บริษัทจดทะเบียนต้องอนุมัติการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีไม่ว่าการให้บริการจะเป็นการสอบบัญชีหรือ บริการอื่นที่ไม่ใช่การสอบบัญชี รวมทั้งกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องมีการเปิดเผยข้อมูล

เกี่ยวกับการให้บริการอื่นไว้ในรายงานประจำปี นอกจากนี้ นโยบายและวิธีการของคณะกรรมการตรวจสอบในการอนุมัติการสอบบัญชีและการให้บริการอื่นจะต้องเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปี

2. มาตรา 204 กำหนดให้สำนักงานสอบบัญชีจะต้องรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ เกี่ยวกับ (1) นโยบายและวิธีการปฏิบัติทางบัญชีที่สำคัญ (2) ทางเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน ซึ่งฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียนเลือกปฏิบัติภายใต้หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและทางเลือกที่สำนักงานสอบบัญชีเห็นว่าเหมาะสม (3) หลักฐานที่แสดงการติดต่อสื่อสารระหว่างสำนักงานสอบบัญชีและฝ่ายบริหารของบริษัทจดทะเบียน เช่น จดหมายตอบรับจากฝ่ายบริหาร หรือตารางแสดงรายการผลต่างที่ยังไม่ปรับปรุง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2546: 3)

3.4.3.3 การสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี

หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบคือ การปกป้องและเสริมสร้างความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เพื่อให้ผู้สอบบัญชีสามารถเป็นเครื่องมือในการทำงานที่ดีให้กับคณะกรรมการตรวจสอบและส่งสัญญาณเตือนให้ฝ่ายจัดการ ผู้ถือหุ้นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทได้ทราบถึงความเป็นไปของบริษัท โดยคณะกรรมการตรวจสอบควรหารือกับฝ่ายจัดการ หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในหรือแม้กระทั่งตัวผู้สอบบัญชีเองเกี่ยวกับการรักษาความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี

Sarbanes – Oxley Act ได้ออกข้อกำหนดที่น่าสนใจดังนี้ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2546: 7 - 8)

1. การห้ามมิให้สำนักงานสอบบัญชีให้บริการอื่นพร้อมกับการสอบบัญชีแก่ลูกค้า เช่น การว่าจ้างการตรวจสอบภายใน การวางระบบข้อมูลทางการเงินและการให้บริการเฉพาะทาง ซึ่งหลักเกณฑ์นี้เป็นข้อกำหนดเพิ่มเติมจากข้อกำหนดเรื่องความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีของ SEC ทั้งนี้ การให้บริการด้านภาษีอากรสามารถทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียน โดยต้องเปิดเผยในรายงานต่อ SEC ด้วย แต่ประเด็นนี้ปัจจุบัน SEC มีความเห็นแย้งโดยพิจารณาว่าเป็นการให้บริการเฉพาะด้าน ซึ่งไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากสำนักงานสอบบัญชีไม่ควรให้บริการในลักษณะแตกต่างให้ลูกค้าในการให้บริการด้านกฎหมายหรือบริการพิเศษเฉพาะด้านในการถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย

2. การกำหนดให้มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนผู้สอบบัญชี ผู้เป็นหุ้นส่วนและผู้สอบทานในทุก ๆ 5 ปี โดยมีผลตั้งแต่วันที่เริ่มจดทะเบียน

3. การห้ามมิให้สมาชิกในที่ตรวจสอบบัญชีลาออกไปเป็น CEO, Controller, CFO, CAO หรือตำแหน่งเทียบเท่าในกิจการของลูกค้า เว้นแต่ลาออกไปเกิน 1 ปี (มาตรา 206 ข้อกำหนดของสำนักงานก.ล.ต.)

3.4.3.4 การกำหนดขอบเขตการทำงานผู้สอบบัญชี

คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานแนวทางในการกำหนดขอบเขตการตรวจสอบก่อนตัดสินใจว่าขอบเขตการตรวจสอบนั้นตรงตามความจำเป็นหรือไม่ โดยต้องประเมินความสอดคล้องหรือความร่วมมือกับฝ่ายตรวจสอบภายใน โดยมุ่งถึงวัตถุประสงค์ของควมามีประสิทธิภาพ ควมามีประสิทธิผล ความประหยัดและความสอดคล้องกันในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน และเมื่องานสิ้นสุดลง คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบทานว่าการปฏิบัติงานบรรลุตามขอบเขตที่กำหนดไว้แต่ต้นหรือไม่ หากมีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตการตรวจสอบที่สำคัญ คณะกรรมการตรวจสอบต้องสอบถามถึงสาเหตุและผลในการเปลี่ยนแปลงด้วย (วิภาดา ตั้งศิริมงคล และ วิไลพร อธิธิวิรุฬห์, 2542: 39 – 40)

3.4.4 ความสัมพันธ์กับฝ่ายจัดการ

ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปในรูปการช่วยเหลือและควบคุมซึ่งกันและกัน โดยเพื่อให้เกิดกลไกการถ่วงดุลตามแนวความคิดการกำกับดูแลกิจการ ความสัมพันธ์ประกอบด้วย

3.4.4.1 ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบในบทบาทหน้าที่การสร้างให้เกิดควมามีประสิทธิผลในการทำงานของฝ่ายบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ โดยคณะกรรมการตรวจสอบต้องใช้ดุลยพินิจในการสอบทานความถูกต้อง ความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อประกอบการพิจารณาร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องว่า กระบวนการจัดทำและนำเสนอรายงานการเงินของบริษัทมีความถูกต้องเชื่อถือได้หรือไม่ ระบบการควบคุมมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการจัดการและป้องกันความเสี่ยงหรือไม่ เป็นต้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อเกิดกลไกการถ่วงดุลตามแนวความคิดการกำกับดูแลกิจการ

3.4.4.2 ความสัมพันธ์ของฝ่ายจัดการที่มีต่อคณะกรรมการตรวจสอบในบทบาทหน้าที่การเตรียมและให้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบในกระบวนการปฏิบัติงานทั้งหมดขององค์กร เช่น ข้อมูลในรายงานการเงิน ความเพียงพอของการตั้งสำรอง แนวทางการวิเคราะห์และมาตรการในการจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

3.4.4.3 คณะกรรมการตรวจสอบควรประชุมกับฝ่ายจัดการเพื่อพิจารณาเหตุผลและหลักการที่ใช้ในการพิจารณาแต่งตั้ง ถอดถอน หรือเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ของฝ่ายตรวจสอบภายใน และในกรณีที่เป็นไปได้ คณะกรรมการตรวจสอบควรมีส่วนร่วมในการสอบทานหลักเกณฑ์การคัดเลือกหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในและพิจารณาตัดสินใจร่วมกับฝ่ายจัดการในการรับพนักงานเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าว

3.4.4.4 คณะกรรมการตรวจสอบควรเชิญฝ่ายบริหารเข้าร่วมประชุม คณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อสอบถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประเมินผลการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมา

3.4.5 ความสัมพันธ์กับผู้ถือหุ้น

ประธานคณะกรรมการตรวจสอบควรเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่ 3: ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบ

ตอนที่ 1: ผลงานวิจัยเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 3 สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งผลการศึกษามากไม่ได้มีการตั้งสมมติฐาน ดังเช่น Mautz และ Neumann (1970, 1977) ได้ตรวจสอบพบว่าความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบอาจมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ลักษณะภาระหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและบุคลิกลักษณะ (personality) ของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ แต่อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยของเขาก็เป็นในเชิงการให้ข้อมูลข่าวสาร คำแนะนำ ไม่มีการตั้งสมมติฐานหรือการทดสอบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันมาประกอบ ใช้เพียงการวิเคราะห์สถิติแบบ Descriptive Statistics และการให้ความเห็นเชิงแนะนำเท่านั้น นอกจากนี้ มีการศึกษาหลายงานใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก สัญชาตญาณ (Intuitive Approach) ในการตรวจสอบความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (เช่น Reinstein, 1980; Braiotta, 1986; Castellano Roehm และ Vondra; 1989) ซึ่งแก่นงานวิจัยเขาคือ การเสนอว่าความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบอยู่ที่การปฏิบัติงานตามข้อกำหนดที่ตั้งไว้ แต่ความจริง ความมีประสิทธิภาพไม่ได้อยู่ที่การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ตั้งขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว ความมีประสิทธิภาพต้องขึ้นกับระดับคุณภาพงานที่เค้าปฏิบัติด้วย Grinaker et al. (1978) ได้ศึกษาหลายแง่มุมเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ

ของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้ผลว่า ความขยัน (Diligence) เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม Grinaker et al. ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างความมีประสิทธิภาพกับปัจจัยที่ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ ต่อมา Spangler และ Braiotta (1990) ได้ตรวจสอบคุณลักษณะความเป็นผู้นำ (leadership qualities) ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่สูง (high correlations) และไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างตัวแปรอิสระกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 4 สรุปผลการศึกษาที่อธิบายความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	มาตรวัดความมีประสิทธิภาพ (Operationalization of Effectiveness)	องค์ประกอบที่ใช้ในการตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ	A: ระเบียบวิธีวิจัย B: บทสรุป
Mautz และ Neumann (1970,1977)	การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่หน่วยงานการกำกับดูแลกำหนดและการตระหนักถึงความมีประโยชน์ของคณะกรรมการตรวจสอบในมุมมองของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	ไม่มี	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Descriptive Statistics ในการวิเคราะห์ และให้ข้อเสนอแนะ B: ลักษณะภาวะหน้าที่และบุคลิกลักษณะ (personality) ของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบเป็นสิ่งที่สำคัญ
Grinaker et al. (1978)	การให้คะแนน (scaled ratings) เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ การได้รับสนับสนุน ความขยัน ความเป็นอิสระ การเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศ อำนาจในการตัดสินใจ ความมีอิทธิพลและความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ	ไม่มี	A: วิจัยเชิงสำรวจ ใช้ Factor Analysis, Correlations และ Multiple Regression ในการวิเคราะห์ B: ความขยัน เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิภาพ
Reinstein (1980)	การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของคณะกรรมการตรวจสอบ (specific	ไม่มี	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Descriptive Statistics ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัย	มาตรวัดความมีประสิทธิภาพ (Operationalization of Effectiveness)	องค์ประกอบที่ใช้ในการตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ	A: ระเบียบวิธีวิจัย B: บทสรุป
	procedures)		B: คณะกรรมการตรวจสอบส่วนมากปฏิบัติตามข้อกำหนด
Birkett (1980)	การให้คะแนน (scaled ratings) ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่งานต่าง ๆ	ขนาดของคณะกรรมการวาระการดำรงตำแหน่งและภูมิหลัง (technical background) ของสมาชิก	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Correlation Analysis B: ไม่มีความสัมพันธ์ที่มึนัยสำคัญระหว่างตัวแปร
Braiotta (1986)	การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของข้อกำหนดของคณะกรรมการตรวจสอบ (specific procedures)	ไม่มี	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Descriptive Statistics ในการวิเคราะห์ B: คณะกรรมการตรวจสอบส่วนมากปฏิบัติตามข้อกำหนด
Castellano et al (1989)	การปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุในแนวปฏิบัติที่ดีของ Treadway Commission	ไม่มี	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Descriptive Statistics ในการวิเคราะห์ B: คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติตามในแนวปฏิบัติที่ดีเป็นส่วนใหญ่
Spangler และ Braiotta (1990)	การให้คะแนน (5 point scale) งานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (โดยให้ 1 = ไม่มีประสิทธิภาพมาก และ 5 = มีประสิทธิภาพมาก)	คุณลักษณะของความเป็นผู้นำของประธานคณะกรรมการตรวจสอบที่มีพื้นฐานมาจากโครงสร้างองค์กร/สิ่งแวดล้อมและจากบุคคลลักษณะ (Transformational and Transactional Leadership)	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Correlations และ Multiple Regression ในการวิเคราะห์ B: การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่สูง จึงไม่มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญในการทดสอบ Multiple Regression

ผู้วิจัย	มาตรวัดความมีประสิทธิภาพ (Operationalization of Effectiveness)	องค์ประกอบที่ใช้ในการตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ	A: ระเบียบวิธีวิจัย B: บทสรุป
Kalbers (1992)	การให้คะแนน (7 point scale) เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่งานที่เฉพาะเจาะจงของคณะกรรมการตรวจสอบ (โดยให้ 1 = ไม่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และ 7 = มีประสิทธิภาพมากที่สุด)	ไม่มี	A: การวิจัยเชิงสำรวจใช้ Descriptive Statistics ในการวิเคราะห์ B: ผู้สอบบัญชีให้คะแนนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่โดยเฉลี่ยแล้วน้อยกว่าคณะกรรมการตรวจสอบให้คะแนนตนเอง
Kalbers และ Forgarty (1993)	การให้คะแนน (7 point scale) เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่งานที่เฉพาะเจาะจงของคณะกรรมการตรวจสอบ (โดยให้ 1 = ไม่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และ 7 = มีประสิทธิภาพมากที่สุด)	มาตรวัดการให้คะแนน การรับรู้อำนาจประเภทต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบ	A: การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้ LISREL, Bivariate Correlational, Factor Analysis B: อำนาจองค์การเป็นปัจจัยสำคัญในการมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพ ส่วนอำนาจจากตัวบุคคล (Diligence) เป็นอำนาจที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในทุกด้านของการปฏิบัติงาน

(“Audit committee should focus on key business risks,” 2000) ได้รายงานผลการสำรวจความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในอเมริกาซึ่งทำการสำรวจโดยสถาบัน The Financial Executive Institute. กลุ่มตัวอย่างคือ Chief Financial Officers และ Corporate Controller จำนวน 107 คน มาตรวัดระดับความมีประสิทธิภาพเป็น Likert Scale 5 ระดับ โดยให้ 1 คือ มีประสิทธิภาพมากที่สุด ผลการสำรวจพบว่า 2 ใน 3 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทมีความสามารถในการท้าทายต่อข้อสมมุติฐานของผู้บริหาร (audit committee were proactive in challenging management assumptions) และสามารถถามคำถามที่ดีเยี่ยมและตรงไปตรงมากับฝ่ายบริหาร ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้คะแนน

ความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบและประธานคณะกรรมการตรวจสอบในระดับปานกลาง ส่วนคุณลักษณะของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่ผู้ตอบให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การมีประสบการณ์ทางด้านการรายงานและการบริหารการเงิน รองลงมาคือ การเป็นนักคิด และมีความช่างสงสัย (Critical thinkers and Skeptics) นอกจากนี้ ในส่วนของการจัดลำดับความสำคัญในหน้าที่สอดส่องดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบ

สรุป จากการทบทวนวรรณกรรมตั้งแต่ ปี 1990 - 2000 พบว่าการศึกษาปัจจุบัน มองความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในฐานะความสามารถ (competency) ที่คณะกรรมการตรวจสอบสามารถบรรลุหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการกำกับดูแลกิจการ

ปัจจัยที่ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลในการกำกับดูแลกิจการ

ปัจจัยที่ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิผลในการกำกับดูแลกิจการมีหลายปัจจัย ได้แก่ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ของคณะกรรมการ ความตั้งใจในการทำงาน อำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้คุณให้โทษ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร อำนาจจากการอ้างอิง เป็นต้น

ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ

ความเป็นอิสระ (Independence) เป็นข้อกำหนดในเชิงโครงสร้างที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่จะช่วยให้การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรมและมีประสิทธิผล

Raghunanadan, William และ Dasaratha (2001) ศึกษาวิจัยเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับการมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายตรวจสอบภายใน สัมภาษณ์จากหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 114 บริษัท พบว่า สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มาจากกรรมการอิสระทั้งหมด (solely of independent directors) และอย่างน้อย 1 ท่าน มาจากสาขาบัญชีหรือการเงินมีแนวโน้มที่จะ (1) ใช้เวลาในการประชุมกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นระยะเวลานาน (2) จัดเตรียมช่องทางในการพบปะหารือกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นการส่วนตัว และ (3) สอบทานแผนการตรวจสอบภายใน และผลที่ได้จากการตรวจสอบ

Scarbrough, Dasaratha และ Raghunanadan (1998) พบว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยคณะกรรมการอิสระจากภายนอกทั้งหมดมีแนวโน้มที่จะประชุมกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในบ่อย และสอบทานแผนและผลการตรวจสอบภายใน มากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกมาจากบุคคลภายในองค์กรร่วมด้วย

William (2001) ได้สำรวจว่าความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ จะได้รับการปรับปรุงหรือไม่หากนำข้อเสนอแนะของ BRC (Blue Ribbon Committee on Improving the Effectiveness of Corporate Audit Committees) เกี่ยวกับความเป็นอิสระและความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมาใช้ โดยให้ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการสำรวจพบว่า 69% ของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณสมบัติเรื่อง ความเป็นอิสระตามคำนิยามของ BRC และอย่างน้อย 1 ท่านในสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในด้านบัญชีหรือการเงินมาก่อน และหรือได้รับประกาศนียบัตรทางวิชาชีพในสาขาดังกล่าว และใน 52% นี้ คณะกรรมการตรวจสอบมีความถี่ของการประชุมโดยเฉลี่ย 3.6 ครั้ง/ปี ใช้เวลาในการประชุมเฉลี่ย 96 นาที ขณะที่กลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่เข้าเงื่อนไขทั้ง 2 ข้อ มีความถี่ในการประชุมเฉลี่ยแล้ว 3.2 ครั้ง/ปี ใช้เวลาในการประชุมโดยเฉลี่ย 78 นาที เห็นได้ว่า ข้อเสนอแนะของ BRC อาจสร้างแรงผลักดันให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความกระตือรือร้น (active) ในกระบวนการรายงานทางการเงินมากขึ้น นอกจากนี้พบว่า กลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบที่เข้าเงื่อนไขทั้งสองมีสัดส่วนการสอบทานแผนและผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน การตอบสนองของฝ่ายบริหารต่อข้อตรวจพบมากกว่ากลุ่มที่ไม่เข้าเงื่อนไข เห็นได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อเสนอแนะของ BRC มีแนวโน้มที่จะสอบทานงานของผู้ตรวจสอบภายในในฐานะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการสอดส่องดูแลกระบวนการรายงานทางการเงิน

สรุป คณะกรรมการตรวจสอบที่มาจากกรรมการอิสระทั้งหมดและอย่างน้อย 1 ท่านมาจากสาขาบัญชีหรือการเงิน มีแนวโน้มที่จะใช้เวลาในการประชุมกับผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นระยะเวลานาน และมีการสอบทานแผนและผลการตรวจสอบภายใน มากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกมาจากบุคคลภายในองค์กรร่วมด้วย

การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลจะต้องประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่ากระบวนการรายงานทางการเงิน ตลอดจนการรายงานรายไตรมาส (quarterly reporting) มีความเหมาะสม

McMullen และ Raghunandan (1996) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (“Enhancing audit committee effectiveness”) โดยใช้วิธีการสำรวจในการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างองค์ประกอบและนิสัยการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบในบริษัทที่มีปัญหาทางการเงินด้าน SEC enforcement actions และหรือ Material Restatements of Quarterly Earning จำนวน 51 บริษัท และบริษัทที่ไม่มีปัญหาด้านรายงานการเงิน จำนวน 77 บริษัท โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ Random Sampling พบว่าบริษัทที่มีปัญหาด้านรายงานการเงิน คณะกรรมการตรวจสอบมีความถี่ในการประชุมน้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีปัญหาด้านรายงานการเงิน นอกจากนี้ เขาได้ตรวจสอบองค์ประกอบทางประชากรของคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น อายุ จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการและเพศ พบว่าไม่มีความแตกต่างที่เป็นนัยสำคัญใน 2 กลุ่มบริษัทที่ทำการศึกษา

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

อำนาจหน้าที่ (Legitimate power) เป็นอำนาจที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่ที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมาย ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของคณะกรรมการตรวจสอบ (audit committee charter) มีผลให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญขององค์กร

Kalbers และ Forgarty (1993) ศึกษาวิจัยเรื่องความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ: การสำรวจเชิงประจักษ์เกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมุ่งตรวจสอบลักษณะและขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการตรวจสอบทั้ง 6 ประเภทมากกว่าที่จะตั้งสมมติฐานว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจตามที่ได้รับมอบหมายจากโครงสร้างองค์กรอยู่แล้ว โดยศึกษาความมีประสิทธิภาพจากบทบาทหน้าที่หลัก 3 ประการของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ การรายงานทางการเงิน การตรวจสอบภายนอกและการควบคุมภายใน การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของอำนาจ กับ ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบได้สร้าง

model ขึ้นมา 2 model โดยใช้ Linear Structural Relations model (LISREL) ในการทดสอบสมมติฐาน โดย model ที่ 1 เป็นการนำประเภทของอำนาจทั้ง 6 มาหาความสัมพันธ์กับประเภทความมีประสิทธิภาพ ส่วน model ที่ 2 นำประเภทของอำนาจทั้ง 6 มาหาความสัมพันธ์กับประเภทความมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับ model ที่ 1 แตกต่างกันว่า model 2 มีการจัดประเภทของอำนาจออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ (1) กลุ่มประเภทของอำนาจที่เกิดจากการสนับสนุนขององค์กร (Organizational types of power ได้แก่ Legitimate, Sanctionary และ Institutional support) เป็นตัวแปรภายนอก (exogenous variable) (2) กลุ่มประเภทของอำนาจที่เกิดจากตัวบุคคล (Personal type of powers ได้แก่ Expert, Referent และ Diligence) เป็นตัวแปรภายใน (endogenous variable) มีวัตถุประสงค์ในการทดสอบสมมติฐานคือ Organizational powers มีความสัมพันธ์ทางตรงกับประเภทความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบน้อยกว่า Personal powers หรือไม่ ผลการทดสอบใน model ที่ 1 พบว่า Legitimate power มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิภาพด้านการรายงานทางการเงิน ส่วน Model ที่ 2 พบว่า Legitimate power เป็นตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นสื่อกลางที่ผลักดันอำนาจของ Personal powers ทุกประเภทส่งผลให้ Personal powers (1) โดยเฉพาะ Diligence มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับทุกประเภทของความมีประสิทธิภาพ (2) Expert power มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิภาพด้านการรายงานทางการเงิน และ (3) Referent power ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ เลยกับความมีประสิทธิภาพ

ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ (Expertise)

การศึกษา benchmark study โดย PricewaterhouseCooper [PWC] for the Institute of Internal Auditors, Improving Audit Committee Performance: What Works Best (1993) เสนอแนะว่าหลักสำคัญในความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบคือ การมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชี การควบคุมภายในและการตรวจสอบ ในงานวิจัยเชิงสำรวจของ McMullen และ Raghunandan (1996) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หากคณะกรรมการตรวจสอบมีสมาชิกที่เป็นผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) รวมอยู่ด้วย ก็จะมีความรู้ใน 3 ด้านนี้และทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีการตระหนักในประเด็นการตรวจสอบ การบัญชีและการรายงานทางการเงินมากขึ้น โดยผลสำรวจของเขาพบว่า บริษัทที่มีปัญหาด้านรายงานการการเงินมีสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็น CPA น้อยกว่าบริษัทที่ไม่มีปัญหาด้านรายงานการการเงิน ส่วนงานวิจัยของ Kalbers และ Forgarty (1993) model ที่ 1 พบว่า Expert power มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับการรายงานทางการเงิน

อำนาจในการให้คุณให้โทษ

อำนาจในการให้คุณให้โทษ เป็นอำนาจที่ได้รับจากอำนาจตามกฎหมายมีผลให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจในการให้รางวัลและลงโทษผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัท (เช่น เจ้าหน้าที่บริษัท ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี) ในการศึกษาของ Kalbers และ Forgarty (1993) ใน model ที่ 1 พบว่า อำนาจในการให้คุณให้โทษ (Sanctionary Power) มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบภายนอก สำหรับประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^D (2544) สํารวจพบว่า มากกว่าร้อยละ 70 ของคณะกรรมการตรวจสอบและกรรมการ ผู้จัดการมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันว่า คณะกรรมการตรวจสอบควรให้ความเห็นชอบกับการแต่งตั้ง ถอดถอนและพิจารณาผลงานประจำปีของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน

Scarbrough et al. (1998) ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบกับการมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายตรวจสอบภายใน: หลักฐานจากประเทศแคนาดา จำนวน 72 บริษัท พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ออกจากตำแหน่งเพียง 48% และจากการทดสอบสถิติด้วยไคสแควร์พบว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบไม่ขึ้นกับการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการตัดสินใจถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน (หมายเหตุ: ผู้วิจัยพิจารณาปัจจัยด้านองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบแค่ (1) การมีสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มาจากภายนอกทั้งหมด กับ (2) การมีสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มาจากบุคคลภายในองค์กร (employee directors)

การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร (Institutional support)

เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบมาจากคณะกรรมการบริษัทที่มีใช้กรรมการบริหาร ความถูกต้องในการตัดสินใจ ความรวดเร็วในการเข้าถึงและแก้ปัญหา ตลอดจนความสามารถในการติดตามผลจึงต้องขึ้นกับความมีประโยชน์ เชื่อถือได้และความทันเวลาของข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับและการเข้าถึงตัวผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ดังนั้น การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุความคาดหวังที่ตั้งไว้ ส่วนหนึ่งขึ้นกับการได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และเอื้อให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจด้วย งานวิจัยของ Kalbers และ Forgarty (1993) ใน model ที่ 1 พบว่า Institutional support มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบภายนอก

ประสบการณ์ของคณะกรรมการตรวจสอบ

(PWC, 1993) ให้ข้อเสนอแนะว่า สิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบคือ สมาชิกต้องเข้าใจในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างละเอียด ต้องมีความรู้และประสบการณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (PWC, 1993 อ้างถึงใน DeZoort และ Steven, 2001: 33)

DeZoort และ Steven (2001) ศึกษาว่า ประสบการณ์การกำกับดูแล ความรู้ด้านการตรวจสอบและความรู้ด้านการรายงานทางการเงินของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบมีผลกับการตัดสินใจปัญหาในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสอบบัญชีหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการอิสระและมีความรู้ด้านการตรวจสอบที่มาก มีส่วนช่วยและสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการโต้แย้งกับฝ่ายบริหาร ในทางตรงกันข้าม คณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริษัทและสมาชิกอาวุโสของฝ่ายบริหารพร้อมกัน มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนฝ่ายบริหารที่สูง

DeZoort (1998) ศึกษาพบว่า สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านการควบคุมภายในจะมีการตัดสินใจปัญหาที่คล้ายคลึงกับผู้สอบบัญชี และมีการตัดสินใจที่ดีกว่าสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่มีประสบการณ์ทางด้านนี้ อย่างไรก็ตาม DeZoort ได้แนะนำว่าการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น จะช่วยพัฒนาให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่ดีขึ้นในการทำงาน (DeZoort, 1998 อ้างถึงใน DeZoort และ Steven, 2001: 33)

อำนาจจากการอ้างอิง (Referent Power)

อำนาจจากการอ้างอิง ซึ่งได้แก่ คุณลักษณะความเป็นผู้นำ การมีอิทธิพลในการดึงดูดหรือโน้มน้าวใจผู้อื่น Palmer (1977) อ้างว่า ประธานคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสมาชิก ซึ่งความแข็งแกร่งในฐานะของผู้นำอาจช่วยให้ความมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นในคณะกรรมการ (Palmer, 1977: 78 อ้างถึงใน Spangler และ Braiotta, 1990) ต่อมา Spangler และ Braiotta (1990) ได้ตรวจสอบความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในความหมายของรูปแบบความเป็นผู้นำ (leadership style) ของประธานคณะกรรมการตรวจสอบตามคำนิยามของ Bass (1985) ซึ่งแบ่งรูปแบบของความเป็นผู้นำออก

เป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ ผู้นำด้านการจัดการ (Transactional Leadership – เน้นวัดด้าน Contingent rewards, Active management by exception และ Passive management by exception) และผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership – เน้นวัดคุณลักษณะความสามารถในการโน้มน้าวใจผู้อื่น (Charisma), Individualized consideration และ Intellectual stimulation) โดยให้ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้สอบบัญชี หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้อำนวยการฝ่ายการเงินและบัญชีเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะของผู้นำด้านการจัดการ มีอิทธิพลที่มีสาระสำคัญต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของ Kalbers และ Forgarty (1993) ใน model ที่ 1 พบว่า Referent power ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ เลยกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความตั้งใจ (Will)

ความตั้งใจ เป็นความปรารถนาอันแรงกล้าในการเพียรพยายามและอุทิศตนในการทำงานที่ได้รับมอบหมายของคณะกรรมการตรวจสอบให้สำเร็จ Grinaker et al. (1978) พบว่าความขยัน (Diligence) เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิภาพในภาพรวม และ Kalbers and Forgarty (1993) พบว่า Diligence มีความสัมพันธ์อย่างมากกับความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบภายในและความมีประสิทธิภาพในภาพรวมด้วยเช่นกัน

สรุป สิ่งเหล่านี้ คือส่วนหนึ่งของปัจจัยที่ผู้วิจัยจะนำไปอธิบายความสัมพันธ์ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ใน 3 ด้านที่กล่าวข้างต้น เนื่องจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร มีความรู้ความเชี่ยวชาญในกิจการที่ตนเป็น คณะกรรมการตรวจสอบ มีความเป็นอิสระ มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ และปัจจัยอื่น ๆ เป็นต้น เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบและอำนวยความสะดวกให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จ

ตาราง 5 สรุปผลการศึกษาดั้วแปรที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิผลของ
คณะกรรมการตรวจสอบ

ความมีประสิทธิผลของ คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้วิจัย	ตัววัดที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรม	ผลการศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> • ความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานทางการเงิน 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalbers และ Forgarty (1993) 	<ul style="list-style-type: none"> • Model 1: Legitimate, Sanctionary, Institutional support, Expert, Referent, Diligence 	<ul style="list-style-type: none"> • Expert กับ Legitimate มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิผลทางการรายงานทางการเงิน
		<ul style="list-style-type: none"> • Model 2: Organizational powers กับ Personal powers 	<ul style="list-style-type: none"> • Legitimate เป็นตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันอำนาจของ Personal powers โดยเฉพาะ Diligence ให้มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิผลในการกับดูแลกิจการใน 4 ด้านที่ศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> • ความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน 	<ul style="list-style-type: none"> • Raghunanadan et al.(2001); Scarbrough et al. (1998); William (2001) 	<ul style="list-style-type: none"> • องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ 	<ul style="list-style-type: none"> • คณะกรรมการตรวจสอบที่มาจากกรรมการอิสระทั้งหมดและอย่างน้อย 1 ท่านมาจากสาขาบัญชีหรือการเงินมีแนวโน้มที่จะสอบทานแผนและผลการตรวจสอบภายในมากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกมาจากบุคคลภายในองค์กรร่วมด้วย
		<ul style="list-style-type: none"> • Kalbers และ Forgarty (1993) 	<ul style="list-style-type: none"> • Legitimate กับ Diligence มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิผลด้านการควบคุมภายใน

ความมีประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบ	ผู้วิจัย	ตัววัดที่ได้จากการ ทบทวนวรรณกรรม	ผลการศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> • ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการตรวจสอบภายนอก 	<ul style="list-style-type: none"> • Kalbers และ Forgarty (1993) 		Sanctionary มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบภายนอก
<ul style="list-style-type: none"> • ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม 	<ul style="list-style-type: none"> • Grinaker et al. (1978) 	<ul style="list-style-type: none"> • ความรู้ความสามารถ การได้รับสนับสนุน ความซื่อสัตย์ ความเป็นอิสระ การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ อำนาจในการตัดสินใจ ความมีอิทธิพล 	ความซื่อสัตย์เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการอธิบายความมีประสิทธิภาพในภาพรวม (Overall Effectiveness)
	<ul style="list-style-type: none"> • Spangler และ Braiotta (1990) 	<ul style="list-style-type: none"> • คุณลักษณะของผู้บังคับบัญชาด้านการจัดการ (Contingent rewards, Active management by exception และ Passive management by exception) • คุณลักษณะของผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลง (Charisma, Individualized consideration และ Intellectual stimulation) 	<ul style="list-style-type: none"> • คุณลักษณะของผู้บังคับบัญชาเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะผู้นำด้านการจัดการที่มีอิทธิพลที่มีสาระสำคัญต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตอนที่ 2: ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁶ (2544) สัมภาษณ์ความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง มิถุนายน 2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกสารหลักเกณฑ์ บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบกับฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี โดยส่งแบบสำรวจให้บริษัทจดทะเบียนจำนวน 353 บริษัท

จากบริษัททั้งหมด 390 บริษัท ให้กรรมการผู้จัดการและคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การประมวลผลจำแนกผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่ม ออกเป็น 3 หมวดธุรกิจใหญ่ ได้แก่ หมวดการเงิน หมวดบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินและหมวดอุตสาหกรรม ตามการแบ่งหมวดของตลาดหลักทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านบทบาทหน้าที่ ผู้ตอบแบบสอบถามครึ่งหนึ่งมีความเห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบควรสอดส่องดูแลกระบวนการทำงานการเงินรายไตรมาสด้วย และควรสอบถามถึงขอบเขตงานตรวจสอบที่ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีได้วางแผนไว้จนพอเชื่อว่าจะสามารถตรวจพบการทุจริตและจุดอ่อนในการควบคุม

2. ด้านความสัมพันธ์กับฝ่ายจัดการ คณะกรรมการตรวจสอบควรสอบถามกระบวนการของบริษัทเกี่ยวกับความเสี่ยงที่บอบอาจจะถูกรายงานผิดพลาด และควรทำหน้าที่สอบถามฝ่ายจัดการเกี่ยวกับความเหมาะสมของ หลักการบัญชีที่ใช้และการเปลี่ยนแปลงใดที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานบัญชี การตั้งรายการค้างจ่ายและสำรองหรือการประมาณการสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นรายการที่อาจมีผลกระทบต่องบการเงิน

3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ตรวจสอบภายใน คณะกรรมการตรวจสอบควรพิจารณาบทบาทของผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในและกรรมการตรวจสอบหาความเสี่ยงทางธุรกิจและการเงินที่อาจเกิดขึ้นและมาตรการการจัดการความเสี่ยงที่มีด้วย

ยุทธนา วราภิรมย์ สุวินัย เจนศิริกุล และ จิตรพร เสาวภา (2542) ศึกษาเรื่อง คณะกรรมการตรวจสอบในมุมมองของผู้ที่ได้รับประโยชน์ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติ หน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบใดที่ควรมีในมุมมองของผู้ได้รับประโยชน์เปรียบเทียบกับข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ เพื่อประกอบการพิจารณาว่าข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์เพียงพอหรือไม่ที่จะทำให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ การศึกษาทำโดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักลงทุน กลุ่มผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและกลุ่มผู้ตรวจสอบภายใน รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 ชุด ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ใน 5 อันดับแรกคือ (1) หน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (2) หน้าที่การสอบถามนโยบายของบริษัทว่าไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของทางการและจริยธรรมอันดี (3) หน้าที่การรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบให้

คณะกรรมการบริษัททราบ (4) หน้าที่การประเมินผลการบริหารทางการเงิน (5) หน้าที่การพิจารณาสอบทานความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน

(“Audit committee should focus on key business risks,” 2000) รายงานผลการสำรวจความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในอเมริกาซึ่งทำการสำรวจโดยสถาบัน The Financial Executive Institute พบว่าหน้าที่ที่คณะกรรมการตรวจสอบควรให้ความสนใจในการสอดส่องดูแลเรียงจากสำคัญมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด คือ (1) ความเสี่ยงที่สำคัญทางการเงินและทางธุรกิจ (Business and financial risk) (2) นโยบายของผู้บริหาร/มาตรฐานทางจริยธรรม (Tone of the top/ Code of ethics) (3) ระบบและการควบคุมภายใน (Internal controls and Systems) (4) ความสัมพันธ์และกิจกรรมการตรวจสอบภายนอก (External audit activity and relationships) (5) การรายงานการเงินรวมถึงนโยบายการบัญชีและการเงิน (6) กิจกรรมการตรวจสอบภายใน และ (7) การคัดเลือกตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายการเงิน /Controller

ตอนที่ 3: ผลงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย

วิภาพร ตั้งศิริมงคล และ วิไลพร อธิธิวิรุฬห์ (2542) ศึกษาเรื่อง คณะกรรมการตรวจสอบเครื่องมือในการกำกับดูแลกิจการ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาแนวทางปฏิบัติและข้อจำกัดในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบสำหรับบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย โดยเน้นโครงสร้างด้านคุณสมบัติ จำนวนสมาชิกและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบเปรียบเทียบกับทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติที่เป็นสากล จำนวน 39 บริษัท การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิจัยข้อมูลด้านเอกสาร (Document Research) ที่ประกาศโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ เช่น รายงานประจำปี แบบเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติม (56-1) และระบบสารสนเทศของตลาดหลักทรัพย์ (R-SIMS) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ผลการศึกษาพบว่า

1. **เงื่อนไขในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ** ไม่ได้ขึ้นกับขนาดของกิจการแต่ขึ้นกับกลุ่มธุรกิจที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่มีความคล้ายคลึงกันและมีระบบการบริหารงานที่มีความพร้อมในด้านการควบคุมภายในเหมือนกัน

2. โครงสร้างของคณะกรรมการตรวจสอบ

2.1 เรื่องเอกสารหลักเกณฑ์ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^๑ (2544) ศึกษาพบว่า 91% ของผู้ตอบทั้ง 2 กลุ่ม เห็นว่าบริษัทควรมีกฎบัตรที่อธิบายหน้าที่ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี และฝ่ายจัดการ

2.2 ด้านความเป็นอิสระ บริษัทส่วนใหญ่จะแต่งตั้งกรรมการอิสระ เข้าดำรงตำแหน่งคณะกรรมการตรวจสอบและแต่งตั้งกรรมการที่มีได้อยู่ในคณะกรรมการบริหาร หรือบุคคลภายนอกเข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการตรวจสอบเพิ่มเติม ยุทธนา วราภิรมย์ และคณะ (2542) ศึกษาพบว่าคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบที่ผู้ได้รับประโยชน์ต้องการสรุปได้ ประเด็นใหญ่ 2 ประเด็นคือ (1) การมีความเป็นอิสระ และ (2) การมีความรู้ประสบการณ์

2.3 ด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ มีสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างน้อย 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการบัญชีการเงิน ในขณะที่อีก 2 ท่าน ส่วนใหญ่มาจาก กรรมการที่มีใช้กรรมการบริหาร และบางบริษัทแต่งตั้งกรรมการจากบุคคลภายนอกที่ไม่เคยเป็น กรรมการบริษัทมาก่อน ต่อมาตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^๑ (2544) ศึกษาพบว่ามีการ เกือบ 3 ใน 4 ของบริษัทที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจหรือมีประสบการณ์ด้านการ บัญชีการเงิน ซึ่งหมวดการเงินมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัตินี้สูงสุด รองลงมา คือ หมวดอุตสาหกรรม ส่วนยุทธนา วราภิรมย์ และคณะ (2542) ศึกษาพบว่าความรู้ของ คณะกรรมการตรวจสอบที่ผู้ได้รับประโยชน์ต้องการคือการมีความรู้ประสบการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความรู้ทักษะด้านการบริหารองค์กร

2.4 จำนวนสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ ส่วนใหญ่มีจำนวนเท่ากับ อัตราขั้นต่ำที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดและมีวาระการดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่าง 2 - 3 ปี

ข้อสังเกต

(1) การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากกรรมการบริษัทที่เคยทำงานร่วมกับ กรรมการบริหารมาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบอาจทำให้มีข้อสงสัยในด้านความมีประสิทธิภาพ ในการใช้อำนาจการตรวจสอบหรือการควบคุม

(2) บางบริษัทที่ได้รับผลกระทบทางการเมืองและอุตสาหกรรมมักมี การแต่งตั้งบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองหรือเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งสูงในภาครัฐที่ เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมดังกล่าวเข้าร่วมเป็นสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบซึ่งเป็นการพยายาม

ที่จะทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบครบถ้วนตามทฤษฎีคือมีทั้งผู้ที่มีความรู้ทางด้าน การบัญชีการเงิน การบริหารและกฎหมาย

3. ด้านความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบที่ละเมิดหน้าที่และ ทำความเสียหายต่อองค์กร ยุทธนา วราภิรมย์ และคณะ (2542) ศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ต้องการให้มีบทลงโทษโดยสรุปได้ 2 ประเด็นสำคัญคือ การห้ามบุคคลนั้นเข้ามาทำหน้าที่เกี่ยวข้อง กับคณะกรรมการตรวจสอบอีกและการลงโทษโดยการปรับและหรือจำคุก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบและระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อนำปัจจัยที่ได้มาศึกษาหาความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในแต่ละด้านของการกำกับดูแลกิจการ โดยให้หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นผู้กรอกแบบสอบถามเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษา โดยศึกษาแนวคิดขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และปัจจัยที่สนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบจากที่เกี่ยวข้อง พร้อมสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างกรอบแนวคิดแบบสอบถามและศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ

ขั้นที่ 2 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขั้นที่ 1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน มีขั้นตอนและวิธีการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดขององค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และปัจจัยที่สนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบจากเอกสารตำรา บทความ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์และแหล่งข้อมูลสารสนเทศในตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการตรวจสอบทำให้ผู้ศึกษาแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบออกเป็น 3 หน้าที่หลัก คือ (1) หน้าที่การดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่การดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ (3) หน้าที่การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) ความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบในเบื้องต้นว่าปัจจัยหรือตัวแปรที่ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ของคณะกรรมการ ความตั้งใจในการทำงาน อำนาจหน้าที่ อำนาจการให้คำแนะนำพิเศษ อำนาจจากการอ้างอิงของคณะกรรมการตรวจสอบและการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร เป็นต้น

2. รวบรวมบทบาทหน้าที่และปัจจัยที่สนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในของบริษัทที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 7 ท่าน ด้วยคำถามหลัก 2 คำถาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสร้างแบบสอบถามและศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ

คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. ท่านมองหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการออกเป็นกี่หน้าที่หลัก อะไรบ้าง และในแต่ละหน้าที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ๆ อะไร

2. ท่านเห็นว่ามีปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบปัจจัยใดบ้างที่จะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพ

3. วิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน แล้วนำมากำหนดกรอบโครงสร้างกลุ่มตัวแปรที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ (ตัวแปรอิสระ) โดยจัดกลุ่มตัวแปรเป็น 6 กลุ่มดังนี้

1. ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ข้อ	ข้อคำถาม
ความรู้ความเข้าใจด้านธุรกิจ	X1_1	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจภาวะอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี
	X1_6	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมหลักของบริษัทที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ
	X1_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเข้าใจในโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของบริษัทเป็นอย่างดี
ความรู้ด้านบัญชี/การเงิน	X1_4	คณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านเข้าใจถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท
	X1_5	คณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ารายการใดมีผลกระทบต่อการเงินอย่างมีนัยสำคัญ
ความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบ	X1_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่
	X1_7	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถระบุความเสี่ยงที่สำคัญและเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้นให้น้อยลง

2. วิสัยทัศน์และความสามารถในการขึ้นำ

ตัวแปร	ข้อ	ข้อคำถาม
ความสามารถในการสอบทานงาน	X4_6	คณะกรรมการตรวจสอบให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น
	X4_2	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีทักษะ มีความสามารถในการสอบทานงานในภาพรวม
	X4_3	คณะกรรมการตรวจสอบตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างดี
ความสามารถขึ้นำการทำงาน	X4_1	คณะกรรมการตรวจสอบบริษัทท่านมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล
	X4_4	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปรับเปลี่ยนแผนการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป
	X4_5	คณะกรรมการตรวจสอบชี้แนะประเด็นที่ท่านควรให้ความสนใจในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม

ตัวแปร	ข้อ	ข้อความคำถาม
ความเป็นผู้นำ	X4_7	ประธานคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ สามารถนำการประชุมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ตรงประเด็น
	X4_8	สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ เป็นบุคคลที่มีคุณค่าขององค์กร

3. จริยธรรมและคุณธรรมในการทำงาน

ตัวแปร	ข้อ	ข้อความคำถาม
ความเป็นอิสระ	X5_1	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถแสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
	X5_6	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายจัดการ
ความยุติธรรม	X5_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีจริยธรรมในการทำงาน ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง
	X5_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นกลางและยุติธรรมในการทำงาน
ความเอาใจใส่ในการทำงาน	X5_5	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเอาใจใส่ในการติดตามความคืบหน้าของงานที่ได้มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในทำอย่างใกล้ชิด
	X5_4	คณะกรรมการตรวจสอบมีการเตรียมตัวที่ดีในการจัดการกับประเด็นปัญหาการดำเนินงานและการเงินที่ซับซ้อน

4. การเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีกับ

คณะกรรมการบริษัท

ตัวแปร	ข้อ	ข้อความคำถาม
การเป็นผู้ประสานงาน	X6_2	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเสนอสิ่งที่ตรวจพบต่อฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริษัท (เช่น จุดอ่อนของระบบ ตลอดจนการเสนอแนะและแก้ไขระบบปฏิบัติงาน) ได้เป็นอย่างดี
	X6_3	คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและโดยตรงระหว่างท่านกับคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ท่านสามารถรายงานปัญหาและผลการตรวจสอบตลอดจนข้อเสนอนแนะต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ

ตัวแปร	ชื่อ	ข้อความคำถาม
	X6_4	คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เป็นอิสระและโดยตรงต่อผู้สอบบัญชีพร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างเต็มที่ (เช่น การปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายบัญชีที่บริษัทใช้ ปัญหาจากการตรวจสอบและแนวทางแก้ไขปรับปรุง)
ความสัมพันธ์ในการทำงาน	X6_1	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกที่มีประสิทธิผลสำหรับท่านในการประชุมและแสดงความคิดเห็น
	X6_5	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิทยาที่ดีในการทำงานกับผู้ตรวจสอบภายในและหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5. อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร

ตัวแปร	ชื่อ	ข้อความคำถาม
ความชัดเจนและความเพียงพอของอำนาจหน้าที่ที่ระบุในกฎบัตรคณะกรรมการ	X2_1	กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบเพียงพอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ
	X2_2	กฎบัตรกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ
บทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน (พิจารณาประเด็นอำนาจการให้โทษให้โทษ)	X7_1	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด
	X7_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตราค่าจ้างของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด
	X7_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด

6. การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

ตัวแปร	ชื่อ	ข้อความคำถาม
การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร	X3_1	คณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลสารสนเทศเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ
	X3_2	ในทางปฏิบัติคณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจในการเสนอจ้างที่ปรึกษาจากภายนอกในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

ขั้นที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและปลายปิด แบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ประเภทธุรกิจ ขนาดธุรกิจ องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นต้น โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และเติมตัวเลข

ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท

ส่วนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่ 4: ข้อมูลเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในบทบาทหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ 4 ด้าน คือ (1) ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ (3) ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) ความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

ส่วนที่ 5: แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

2.2 มาตรวัดที่ใช้ในแบบสอบถาม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 7 ระดับ ตามแนวของ Likert's Scale โดยให้หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในพิจารณาว่าในภาพรวมคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้นในระดับใด โดยในแต่ละส่วนของแบบสอบถาม ผู้ศึกษากำหนดความหมายของมาตราส่วนประมาณค่าดังนี้

● แบบสอบถามส่วนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นและระดับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน โดยกำหนดให้

7 =	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3 =	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
6 =	เห็นด้วย	2 =	ไม่เห็นด้วย
5 =	ค่อนข้างเห็นด้วย	1 =	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 =	ไม่แน่ใจ		

สำหรับการมีบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน กำหนดให้

7 = มากที่สุด	3 = ค่อนข้างน้อย
6 = มาก	2 = น้อย
5 = ค่อนข้างมาก	1 = น้อยที่สุด
4 = ปานกลาง	

● แบบสอบถามส่วนที่ 4 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ โดยกำหนดให้

7 = มีประสิทธิภาพมากที่สุด	3 = มีประสิทธิภาพค่อนข้างน้อย
6 = มีประสิทธิภาพมาก	2 = มีประสิทธิภาพน้อย
5 = มีประสิทธิภาพค่อนข้างมาก	1 = มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด
4 = มีประสิทธิภาพปานกลาง	

ส่วนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ กำหนดให้

7 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3 = ค่อนข้างไม่เห็นด้วย
6 = เห็นด้วย	2 = ไม่เห็นด้วย
5 = ค่อนข้างเห็นด้วย	1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 = ไม่แน่ใจ	

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขเนื้อหาภาษา และสำนวนที่ใช้ในเบื้องต้นเพื่อให้เข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น หลังจากนั้นผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน (รวมอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์) ช่วยตรวจความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนการทดลองใช้ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสอบถามมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวน 17 บริษัท โดยให้หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นผู้กรอก

แบบสอบถาม เมื่อนำผลการตอบมาตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา (Reliability) โดยวิธีของ Conbach's Alpha Reliability ได้ค่าความเที่ยงชนิดความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามในส่วนที่ 3 ของแบบทดสอบมาวิเคราะห์ ปัจจัย (Factor Analysis) ในเบื้องต้น เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามที่ไม่มีความสัมพันธ์กับข้ออื่น และตัดข้อคำถามบางข้อออก เพื่อให้แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

3. นำผลที่ได้พร้อมข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในที่นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Pretest) มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบสอบถามให้มีความถูกต้อง เข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง หลังจากแก้ไขเป็นครั้งสุดท้ายแล้วจึงพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ส่งให้กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลจริง

4. หลังจากได้รับแบบสอบถามตอบกลับ ผู้ศึกษาได้นำข้อคำถามมาหาค่าความเที่ยง ได้เท่ากับ 0.97

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 391 บริษัท ประกอบด้วย 31 หมวดอุตสาหกรรม ดังแสดงในตาราง 6

จำนวนตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง จาก 3 หมวดธุรกิจ โดยมีความคลื่อนไม่เกิน 5% ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งมีสูตรคำนวณจาก ตาราง Yamane: Sample Size for Specified Confidence Limits and Precision When Sampling Attributes in Percent (2 σ Confidence Interval) คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = ขนาดของประชากร
 e = ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่วัดได้ด้วยความน่าจะเป็น
 $(1 - \infty)$

$$\text{ฉะนั้น } n = \frac{391}{1 + (391 \times 0.0025)} \approx 196$$

หมายเหตุ: สาเหตุที่ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนทั้งสิ้น 300 ตัวอย่าง แทนที่จะเป็น 196 ตัวอย่างดังกล่าวคำนวณเบื้องต้น เนื่องจากต้องการให้จำนวนตัวอย่างที่จะถูกสุ่มในหมวดการเงินมีจำนวนอย่างน้อย 30 บริษัทและได้ความเชื่อมั่นที่มากขึ้น

แผนการสุ่มตัวอย่าง

1. แบ่งประชากรบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ออกเป็น 3 หมวดธุรกิจใหญ่ ได้แก่ หมวดธุรกิจการเงิน หมวดธุรกิจบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงินและหมวดธุรกิจผลิต ตามการแบ่งหมวดอุตสาหกรรมของตลาดหลักทรัพย์ (ตาราง 6) แล้วกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละหมวดธุรกิจ (Quato Sampling)
2. สุ่มตัวอย่างในแต่ละหมวดธุรกิจตามสัดส่วนที่ได้รับการจัดสรรด้วยวิธี Simple Random Samling (ตาราง 7 แสดงจำนวนตัวอย่างที่จะถูกสุ่ม)

สถาบันวิจัยประชากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 6 เกณฑ์การแบ่งกลุ่มประชากรในการศึกษา

หมวดธุรกิจการเงิน		หมวดธุรกิจบริการ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน		หมวดธุรกิจผลิต	
2. ธนาคาร	14	5. พาณิชยกรรม	14	1. ธุรกิจการเกษตร	20
11. เงินทุนหลักทรัพย์	27	6. สื่อสาร	12	3. วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	18
16. ประกันชีวิตและประกันภัย	21	10. บ้านเช่าและสันตนาการ	11	4. เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12
		13. การแพทย์	10	7. เครื่องใช้ไฟฟ้า	10
		14. โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	10	8. ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	8
		17. REHABCO	29	9. พลังงาน	9
		24. บริการเฉพาะกิจ	2	12. อาหารและเครื่องดื่ม	23
		25. พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	29	15. ของใช้ในครัวเรือน	7
		28. ขนส่ง	8	17. REHABCO	22
		30. คลังสินค้าและไซโล	4	18. อัญมณีและเครื่องประดับ	2
		31. อื่น ๆ	5	19. เครื่องมือและเครื่องจักร	3
				20. เหมืองแร่	1
				21. บรรจุภัณฑ์	13
				22. เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	2
				23. การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	8
				26. เยื่อกระดาษและกระดาษ	4
				27. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	24
				29. ยานพาหนะและอุปกรณ์	9
	รวม 62		รวม 134		รวม 195

ตาราง 7 จำนวนตัวอย่างที่ถูกสุ่มในแต่ละหมวดธุรกิจ

หมวดธุรกิจการเงิน	หมวดธุรกิจบริการ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน	หมวดธุรกิจผลิต
$\frac{62}{391} \times 300 \approx 47$	$\frac{134}{391} \times 300 \approx 103$	$\frac{195}{391} \times 300 \approx 150$

ตาราง 8 จำนวนบริษัทตามหมวดธุรกิจจำแนกตามจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ตอบกลับผู้ศึกษา

หมวดธุรกิจ	จำนวนตัวอย่าง	จำนวนตอบกลับ (ฉบับ)	ร้อยละ
หมวดการเงิน	47	29	62
หมวดบริการ	103	36	35
หมวดธุรกิจผลิต	150	55	37
รวม	300	120	40

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์โดยมีหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมซองเปล่าติดแสตมป์ชื่อ – ที่อยู่ผู้ศึกษา เพื่อให้ผู้ส่งคืนทางไปรษณีย์ จำนวนแบบสอบถามที่ส่งทั้งสิ้น 300 ฉบับ เริ่มส่งตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2546 หลังจากนั้นในวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2546 ได้ส่งจดหมายตามอีกครั้ง จำนวน 12 ฉบับ เนื่องจากผู้ศึกษาใช้วิธีการเรียกแบบสอบถามคืนทางโทรศัพท์ร่วมด้วย ผลคือได้แบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมาทั้งสิ้น 130 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 43.33
2. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้คืนมาโดยเลือกเอาเฉพาะฉบับที่ตอบได้สมบูรณ์กับฉบับที่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จากนั้นจึงนำข้อมูลมาบันทึกลงในแบบรหัส
3. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 2. มาบันทึกลงในเทปบันทึกข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) มีลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. การนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน ในแบบสอบถามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของบริษัทและข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทนำเสนอด้วยสถิติความถี่และร้อยละ
2. การนำเสนอผลการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละตัวแปร มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายลักษณะข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4

$$\text{ความกว้างของอัตราภาคขั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{มาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ}} = \frac{7-1}{7} \approx 0.85$$

ในแบบสอบถามส่วนที่ 3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อคำถามแต่ละข้อทำให้ทราบ ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อข้อคำถามปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทและการมีบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบ ภายในของบริษัทซึ่งวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ข้อคำถามปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ตรวจสอบ โดยถ้าวัดค่าเฉลี่ยเลขคณิตมีค่าตั้งแต่

6.16 – 7.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ในภาพรวมคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

5.30 – 6.15 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

4.44 – 5.29 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างค่อนข้างเห็นด้วยว่า ในภาพรวมคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

3.58 – 4.43 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

2.72 – 3.57 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างค่อนข้างไม่เห็นด้วยว่า ในภาพรวมคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

1.86 – 2.71 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

1.00 – 1.85 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ในภาพรวมคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีลักษณะตามข้อคำถามนั้น

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน ของบริษัท โดยถ้าวัดค่าเฉลี่ยเลขคณิตมีค่าตั้งแต่

6.16 – 7.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีส่วนร่วมมากที่สุดตามข้อคำถามนั้น

5.30 – 6.15 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทมีส่วนร่วมมากตามข้อคำถามนั้น

4.44 – 5.29 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท**มีส่วนร่วมค่อนข้างมาก**ตามข้อคำถามนั้น

3.58 – 4.43 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท**มีส่วนร่วมปานกลาง**ตามข้อคำถามนั้น

2.72 – 3.57 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท**มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย**ตามข้อคำถามนั้น

1.86 – 2.71 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท**มีส่วนร่วมน้อย**ตามข้อคำถามนั้น

1.00 – 1.85 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท**มีส่วนร่วมน้อยที่สุด**ตามข้อคำถามนั้น

ในแบบสอบถามส่วนที่ 4 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อคำถามแต่ละข้อทำให้ทราบ ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระดับความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของ คณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ โดยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ชุดปัจจุบันของบริษัท ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิตมีค่าตั้งแต่

6.16 – 7.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**มีประสิทธิภาพมากที่สุด**

5.30 – 6.15 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**มีประสิทธิภาพมาก**

4.44 – 5.29 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ**

3.58 – 4.43 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**มีประสิทธิภาพปานกลาง**

2.72 – 3.57 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการ ตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**มีประสิทธิภาพค่อนข้างน้อย**

1.86 – 2.71 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**มีประสิทธิภาพน้อย**

1.00 – 1.85 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการตามข้อคำถามนั้นได้อย่าง**มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด**

2. ข้อคำถามเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิตมีค่าตั้งแต่

6.16 – 7.00 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการในภาพรวมได้บรรลุผลสำเร็จ

5.30 – 6.15 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**เห็นด้วยว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการในภาพรวมได้บรรลุผลสำเร็จ

4.44 – 5.29 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**ค่อนข้างเห็นด้วยว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการได้บรรลุผลสำเร็จ

3.58 – 4.43 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**ไม่แน่ใจว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการได้บรรลุผลสำเร็จ

2.72 – 3.57 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**ค่อนข้างไม่เห็นด้วยว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการในภาพรวมได้บรรลุผลสำเร็จ

1.86 – 2.71 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**ไม่เห็นด้วยว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการในภาพรวมได้บรรลุผลสำเร็จ

1.00 – 1.85 หมายถึง กลุ่มตัวอย่าง**ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า** คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการในภาพรวมได้บรรลุผลสำเร็จ

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามแต่ละข้อชี้ให้เห็นถึงการกระจายของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อข้อคำถามข้อนั้น

3. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัย (Exploratory Factor Analysis)
 ในแบบสอบถามส่วนที่ 3 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยซึ่งเป็นหนึ่งในเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate Analysis) ผู้ศึกษาใช้เทคนิคดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ
 (1) แก้ปัญหาการที่ตัวแปรอิสระของเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยมีความสัมพันธ์กันเอง

(Multicollinearity) (2) สํารวจและระบุปัจจัยร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยช่วยผู้ศึกษาค้นคว้าจำนวนตัวแปรโดยได้ปัจจัยที่ทำให้เข้าใจลักษณะของ ข้อมูลง่ายขึ้น สะดวกในการแปลความหมายรวมทั้งทราบแบบแผนและโครงสร้างความสัมพันธ์ ของข้อมูล (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 123 อ้างถึงใน ประภัสสร ฉันทศรีธนาการ, 2544: 54)

ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัจจัย

1. สร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ระหว่างข้อคำถาม ทั้ง 33 ข้อ พร้อมทั้งทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพื่อให้เห็นภาพว่า ข้อคำถามต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ซึ่งถ้าข้อคำถามไม่มีความสัมพันธ์กันแสดงว่าไม่มี ตัวประกอบร่วมและไม่มีประโยชน์ที่จะนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นไปวิเคราะห์ปัจจัย

2. นำตัวแปรที่มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นอย่างมีนัยสำคัญไปวิเคราะห์ปัจจัย โดยการสกัดปัจจัย (Factor Extraction) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Principle Component Analysis: PCA)

เป้าหมายของการสกัดปัจจัยคือ การแยกปัจจัยร่วมให้มีจำนวนปัจจัย น้อยที่สุดที่สามารถนำค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor loading) ไปคำนวณค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ ได้ค่าใกล้เคียงกับเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรดั้งเดิมได้อันเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ (ประภัสสร ฉันทศรีธนาการ, 2544: 55) ในการศึกษาผู้ศึกษาใช้การสกัดปัจจัยด้วยวิธีการวิเคราะห์ องค์ประกอบเนื่องจากเป็นเทคนิคที่มีวัตถุประสงค์นำรายละเอียดของข้อคำถามที่มีจำนวนมาก ๆ มาไว้ในปัจจัยที่สกัด โดยจะพิจารณาจากรายละเอียดทั้งหมดจากแต่ละข้อคำถาม

3. หมุนแกนปัจจัย (Factor rotation) ทำได้ 2 แบบคือ

1. การหมุนแกนแบบ Orthogonal เป็นการหมุนแกนที่ยังคงให้แกน ปัจจัยตั้งฉากซึ่งกันและกัน แสดงความเป็นอิสระทางสถิติของปัจจัยเหล่านั้น

2. การหมุนแกนแบบ Oblique เป็นการหมุนแกนที่แกนปัจจัยไม่ต้อง ตั้งฉากกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้งสองเริ่มสัมพันธ์กัน

เนื่องจากผู้วิจัยต้องการปัจจัยที่เป็นอิสระจึงทำการหมุนแกนปัจจัยแบบ Orthogonal ด้วยวิธี Varimax เนื่องจากวิธีนี้เป็นวิธีที่ให้ความสำคัญต่อปัจจัยแต่ละปัจจัยแทนที่จะ หาค่าสูงสุดของการผันแปรของน้ำหนักของปัจจัยของตัวแปรตามแถว การหมุนแกนแบบ Varimax มุ่งไปที่ความแตกต่างหรือความผันแปรของแต่ละปัจจัยโดยพยายามทำให้ปัจจัยแต่ละปัจจัย

แตกต่างกันให้มากที่สุด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ได้ปัจจัยที่มีโครงสร้างง่าย ทำให้การแปลความหมาย ปัจจัยสะดวกขึ้น (ผ่องศรี ปานเจริญ, 2531: 87 – 88)

3. วิเคราะห์ปัจจัยโดยกำหนดให้เครื่องแสดงข้อคำถามที่มีค่าน้ำหนัก ปัจจัย (Factor loading) ตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป (Lindeman, 1980 อ้างถึงใน ประภัสสร ฉันทศรีธนา การ, 2544: 78)

4. พิจารณาเลือกเอาปัจจัยที่สำคัญโดยใช้เกณฑ์พิจารณาตัดสินใจว่า ปัจจัยแต่ละปัจจัยต้องมีค่า Eigenvalues มากกว่าหรือเท่ากับ 1

5. แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดชื่อปัจจัย ซึ่งปัจจัยใหม่ที่ได้ ถือเป็นตัวแปรใหม่ที่จะนำไปใช้เป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ถดถอยพหุต่อไป

4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Regression Analysis)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุเป็นสถิติแบบหลายตัวแปร (Multivariate Statistics) ใช้ในการศึกษา ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างปัจจัยต่าง ๆ หรือตัวแปรอิสระหลาย ๆ ตัว กับตัวแปรตาม 1 ตัว สมการทั่วไปของการวิเคราะห์ถดถอยพหุคือ

$$Y_i = a + b_1 X_{1i} + b_2 X_{2i} + \dots + b_p X_{pi} + e_i$$

โดยที่

$$Y_i = \text{ค่าสังเกตที่ } i \text{ ของตัวแปรตาม}$$

$$a = \text{ค่าคงที่}$$

$$b_1, b_2, \dots, b_p = \text{ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย}$$

$$X_{1i}, X_{2i}, \dots, X_{pi} = \text{ค่าสังเกตที่ } i \text{ ของตัวแปรอิสระ}$$

$$e_i = \text{ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่มที่ } i$$

ในการศึกษานี้ได้นำปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของ คณะกรรมการตรวจสอบ (ตัวแปรอิสระ) พร้อมตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม 1 ตัวแปร มาหาความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่การกำกับดูแลกิจการของ คณะกรรมการตรวจสอบ (ตัวแปรตาม) ใน 4 ด้านคือ (1) หน้าที่ในการดูแลกระบวนการจัดทำ รายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่ในการดูแลระบบการควบคุมภายในของ บริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ (3) หน้าที่ในการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมาย

ที่เกี่ยวข้อง และ (4) ความมีประสิทธิผลในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยแยกวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เป็น 4 สมการ

เพื่อให้การอ้างอิงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประชากรจากข้อมูลตัวอย่างเป็นการอ้างอิงที่ใช้ได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดข้อสมมติฐานบางประการคือ

1. จำนวนค่าสังเกต (Observation) ทั้งหมดต้องมากกว่าจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณ
2. ตัวแปรอิสระแต่ละตัวเป็นอิสระจากกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะต้องเป็นไปในลักษณะที่เป็นเส้นตรง
4. ค่า e แต่ละค่าเป็นอิสระจากกันและมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาระดับปริญญาโทเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 120 บริษัท จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 300 บริษัท โดยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบริษัทและข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท
- ตอนที่ 2 ผลการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- ตอนที่ 4 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (การทดสอบสมมติฐาน)
- ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเพิ่มความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบริษัทและข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท

การนำเสนอแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของบริษัท (2) บริษัทข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทและการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม และ (3) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ

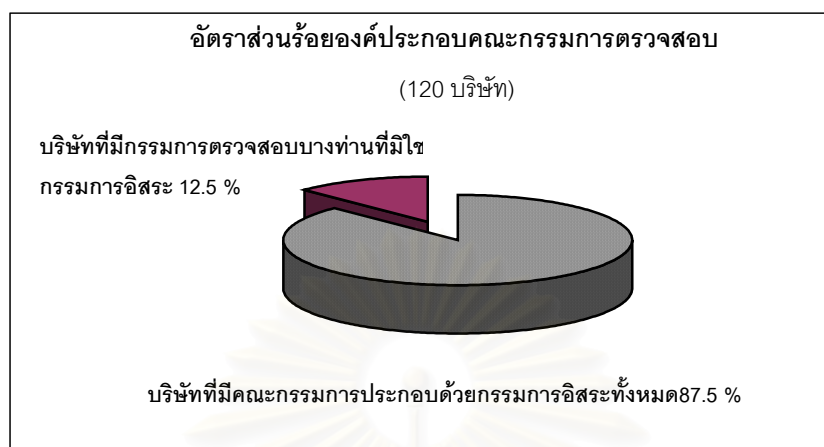
1.1 ข้อมูลทั่วไปของบริษัท

ตาราง 9 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (120 บริษัท)

ข้อมูลทั่วไป	ร้อยละ
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	
ตำแหน่งปัจจุบัน: หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน	97.5
ผู้ตรวจสอบภายในที่จ้างจากภายนอก	2.5
รวม	100.0
2. ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ	
หมวดธุรกิจ	
หมวดการเงิน	24.2
หมวดบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน	30.0
หมวดธุรกิจผลิต	45.8
รวม	100.0
ขนาดธุรกิจ (พิจารณาจากยอดขายรวมปี 2545)	
น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	15.8
1,000 – 5,000 ล้านบาท	45.8
5,001 – 10,000 ล้านบาท	15.0
มากกว่า 10,000 ล้านบาท	23.4
รวม	100.0

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในหมวดธุรกิจผลิต รองลงมาคือหมวดบริการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน ขนาดธุรกิจส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 1,000 – 5,000 ล้านบาท และมากกว่า 10,000 ล้านบาท ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท

รูปภาพ 2 แผนภาพวงกลมแสดงอัตราส่วนองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบ

บริษัทที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกเป็นกรรมการอิสระทั้งหมด โดยหมวดธุรกิจที่คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ประกอบด้วยกรรมการอิสระทั้งหมดในอัตราส่วนร้อยละสูงสุดคือ หมวดบริการ (91.7 %) รองลงมาคือ หมวดการเงิน (86.2%) [ภาคผนวก ง: ตาราง 10] ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 12.5) จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่มีสมาชิกมาจากกรรมการบริหาร หรือกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non – Executive Director) หรือกรรมการจากภายนอกอื่นรวมอยู่ด้วย

ตาราง 11 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปร	N	Min	Max	\bar{X}	S.D.
1. จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบ (คน)	120	2	5	3.05	0.29
2. จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงิน (คน)	114	0	4	1.56	0.81
3. จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ครั้ง/ปี)	120	1	24	6.09	2.83
4. จำนวนครั้งของการประชุมที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้าครบองค์ประชุม (ครั้ง/ปี)	118	1	24	5.54	2.67
5. เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ชั่วโมง/ครั้ง)	120	1	4	2.18	0.72

ตัวแปร	N	Min	Max	\bar{X}	S.D.
6. เวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ชั่วโมง/ปี)	120	2	72	13.28	3.55
7. จำนวนวันขั้นต่ำที่บริษัทจัดส่งเอกสารประกอบการประชุมให้คณะกรรมการตรวจสอบอ่านล่วงหน้า (วัน/วาระการประชุม)	119	0	15	5.30	2.77
8. จำนวนครั้งที่ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบ (ครั้ง/ปี)	120	0	12	2.49	1.86

จากข้อมูลในตารางพบว่าจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามมีประมาณ 3 คน ซึ่งเท่ากับจำนวนขั้นต่ำที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด อย่างไรก็ตามจากการสุ่มตัวอย่างพบว่ามีเพียง 1 บริษัทจากหมวดบริการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบไม่ถึง 3 คน เป็นไปได้ว่าในช่วงนั้นบริษัทดังกล่าวอาจกำลังอยู่ระหว่างการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่มีสมาชิกที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงินโดยเฉลี่ยบริษัทละ 1 คน ($\bar{X} = 1.56$) ค่าต่ำสุด (Min) คือไม่มีเลย จำนวน 2 บริษัท ค่าสูงสุด (Max) คือ 4 คน จำนวน 2 บริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบประชุมโดยเฉลี่ย 6 ครั้ง/ปี แต่บริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่มักจะประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ 4 ครั้ง/ปี (ฐานนิยม) ค่าต่ำสุดคือ 1 ครั้ง/ปี ซึ่งมีเพียงบริษัทเดียวในหมวดบริการ ค่าสูงสุดคือ 24 ครั้ง/ปี จำนวน 2 บริษัทในหมวดธุรกิจการเงิน ส่วนจำนวนครั้งที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้าประชุมโดยครอบครัวประชุมประมาณ 5 ครั้ง/ปี ($\bar{X} = 5.54$) โดยจำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้ประชุมแต่ละครั้งคือ 2 ชั่วโมง/การประชุม ทำให้เวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบประมาณ 13 ชั่วโมง/ปี ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดคือ 2 และ 72 ชั่วโมง/ปี ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่าบริษัทส่วนใหญ่จัดส่งเอกสารประกอบการประชุมให้คณะกรรมการตรวจสอบอ่านล่วงหน้าก่อนการประชุมเฉลี่ยประมาณ 5 วัน ค่าต่ำสุดคือไม่มีการจัดส่งล่วงหน้าเลย จำนวน 4 บริษัท ค่าสูงสุดคือ 15 วัน สำหรับผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบโดยเฉลี่ย 2 ครั้ง/ปี ค่าต่ำสุดคือ 0 ครั้ง/ปี จำนวน 17 บริษัท ค่าสูงสุดคือ 12 ครั้ง/ปี (รายละเอียดแสดงในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม)

การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม ประกอบด้วยความสามารถในการอ่านและเข้าใจงบการเงิน ขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการตรวจสอบ การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งที่เข้าประชุมโดยครบองค์ประชุม การเข้าถึงสารสนเทศของคณะกรรมการตรวจสอบ การประสานความร่วมมือระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับผู้สอบบัญชีในการวางแผนการตรวจสอบ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร ความพอเพียงของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสำหรับการตรวจสอบงานในบริษัท การเป็นกรรมการบริษัทอื่นของสมาชิกกรรมการตรวจสอบ ซึ่งแสดงดังตาราง 12 - 23

1.2.1 ความสามารถในการอ่านและเข้าใจงบการเงินขั้นพื้นฐาน (Financial Literacy)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและจำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา หรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงิน

หมวดธุรกิจ	ขนาดธุรกิจ	\bar{X}	N
การเงิน	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	1.33	3
	1,000 – 5,000 ล้านบาท	1.50	14
	5,001 – 10,000 ล้านบาท	2.00	2
	มากกว่า 10,000 ล้านบาท	2.22	9
	รวม	1.75	28
บริการ	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	1.57	7
	1,000 – 5,000 ล้านบาท	1.50	12
	5,001 – 10,000 ล้านบาท	1.22	9
	มากกว่า 10,000 ล้านบาท	1.83	6
	รวม	1.50	34
ผลิต	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	1.86	7
	1,000 – 5,000 ล้านบาท	1.23	26
	5,001 – 10,000 ล้านบาท	2.29	7
	มากกว่า 10,000 ล้านบาท	1.42	12
	รวม	1.50	52
รวม		1.56	114

จากตารางพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงินโดยเฉลี่ยบริษัทละ 1 คน โดยหมวดการเงินเป็นหมวดธุรกิจที่มีจำนวนเฉลี่ยของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงินมากที่สุด เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่าในหมวดธุรกิจบริการและหมวดธุรกิจผลิต จำนวนเฉลี่ยของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงินมีแนวโน้มลดลงตามขนาดธุรกิจที่ใหญ่ขึ้น

1.2.2 การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วย ความถี่ของจำนวนครั้งในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและระยะเวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบเฉลี่ยทั้งปี

ตาราง 13 ความถี่ของจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

จำนวนครั้งของการประชุม (ครั้ง/ปี)	N	%
1	1	.8
2	1	.8
4	57	47.5
5	13	10.8
6	10	8.3
7	4	3.3
8	8	6.7
9	2	1.7
10	3	2.5
11	3	2.5
12	16	13.3
24	2	1.7
รวม	120	100.0

ในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมากกว่า 4 ครั้ง/ปี (ร้อยละ 52.34) ซึ่งมากกว่าจำนวนครั้งการประชุม

ขึ้นต่ำตามแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบที่ตลาดหลักทรัพย์แนะนำ (4 ครั้ง/ปี) ฐานนิยมคือ 4 ครั้ง/ปี (ร้อยละ 47.5) รองลงมาคือ 12 ครั้ง/ปี (ร้อยละ 13.3)

ตาราง 14 ความถี่ของจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบแยกตามหมวดธุรกิจ

หมวดธุรกิจ	จำนวนครั้งของการประชุม โดยเฉลี่ย (ครั้ง/ปี)	จำนวน	ร้อยละ
การเงิน	4 ครั้ง/ปี	10	34.5
	มากกว่า 4 ครั้ง/ปี	19	65.5
	รวม	29	100.0
บริการ	น้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี	2	5.6
	4 ครั้ง/ปี	16	44.4
	มากกว่า 4 ครั้ง/ปี	18	50.0
	รวม	36	100.0
ผลิต	4 ครั้ง/ปี	31	56.4
	มากกว่า 4 ครั้ง/ปี	24	43.6
	รวม	55	100.0
รวม		120	

เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบแยกตามหมวดธุรกิจ พบว่าบริษัทในหมวดการเงินส่วนใหญ่ประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมากกว่า 4 ครั้ง/ปี และใช้เวลาในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบเฉลี่ยทั้งปีสูงสุดคือ 17.20 ชั่วโมง/ปี สำหรับหมวดธุรกิจผลิตประชุมคณะกรรมการตรวจสอบตั้งแต่ 4 ครั้ง/ปีขึ้นไปและใช้เวลาในการประชุมเฉลี่ยทั้งปีคือ 13.13 ชั่วโมง/ปี ส่วนหมวดบริการยังมีบางบริษัทที่มีการประชุมน้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี ซึ่งมีเพียง 2 บริษัท จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทั้งปีคือ 12.58 ชั่วโมง/ปี

ตาราง 15 ร้อยละของจำนวนครั้งที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้าประชุมครบองค์ประชุม

การเข้าครบองค์ประชุม	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต		N	%
	N	%	N	%	N	%		
เข้าครบองค์ประชุม	19	67.9	27	77.1	37	67.3	83	70.33
เข้าไม่ครบองค์ประชุม	9	32.1	8	22.9	18	32.7	35	29.67
รวม	28	100.0	35	100.0	55	100.0	118*	100.0

หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 2 บริษัท

ในประชากรมบริษัทที่สุ่มมาศึกษา คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทหมวดบริการมีร้อยละของการเข้าประชุมโดยครบองค์ประชุมมากที่สุด รองลงมาคือหมวดอุตสาหกรรมและหมวดการเงิน อย่างไรก็ตามในภาพรวมพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบส่วนมากของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์มีความพร้อมเพียงในการทำงานในระดับค่อนข้างดี พิจารณาจากการเข้าประชุมโดยครบองค์ประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบเฉลี่ยร้อยละ 70

สรุป คณะกรรมการตรวจสอบส่วนมากของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามประชุมคณะกรรมการตรวจสอบตั้งแต่ 4 ครั้ง/ปีขึ้นไปและมีความพร้อมเพียงในการทำงานในระดับค่อนข้างดี Cooper & Lybrand (1994) เสนอแนะว่าการประชุมบ่อยครั้งจะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถทราบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและการบัญชี ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบได้รับการแจ้งเรื่องราวต่าง ๆ มีการเตรียมพร้อม ระวังระวังและกระตือรือร้นอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อให้การทำหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและการคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คณะกรรมการตรวจสอบจึงไม่ควรเข้ามาดูแลบริษัทเฉพาะเวลาที่มีการประชุมคณะกรรมการเท่านั้น แต่ควรจัดสรรเวลาในการเข้ามาศึกษา ดูแลและเอาใจใส่งานที่มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในไปตรวจสอบมากขึ้น

1.2.3 การเข้าถึงสารสนเทศของคณะกรรมการตรวจสอบ

ในการปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการตรวจสอบสามารถเข้าถึงสารสนเทศในการทำงานได้หลายทาง เช่น องค์กรจัดเตรียมให้ หรือการเปิดรับข่าวสารจากภายนอก เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือข่าวสารจากหน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ เป็นต้น ในเรื่องนี้นอกจากคณะกรรมการตรวจสอบจะต้องได้รับสารสนเทศทางด้านเอกสารที่ถูกต้อง ตรงประเด็นและได้ในเวลาที่ต้องการแล้ว การได้รับสารสนเทศโดยการเข้าถึงตัวบุคคล เช่น การเข้าถึงตัวบุคคลในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบหรือการเชิญเข้าพบเป็นการส่วนตัวหรือการประชุมคณะกรรมการบริษัทก็เป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้กรรมการได้รับทราบการแจ้งเรื่องราวที่เป็นปัจจุบัน และการประชุมกันทำให้เกิดการตัดสินใจ

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของจำนวนบุคคลที่ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ
ตรวจสอบ

ผู้ได้รับเชิญเข้าร่วมประชุม	N	%
หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน	120	100.0
ผู้สอบบัญชี	103	85.8
หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน	94	78.3
ฝ่ายจัดการ	68	56.7
ที่ปรึกษาทางวิชาชีพอื่น	17	14.2
ฝ่ายกฎหมาย	14	11.7
อื่น ๆ	13	10.8
รวม	429	100.0

ในภาพรวมพบว่า ทุกบริษัทเชิญหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ร้อยละ 100) ตามด้วยผู้สอบบัญชี (ร้อยละ 85.8) หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน (ร้อยละ 78.3) และฝ่ายจัดการ (ร้อยละ 56.7) ส่วนการเชิญที่ปรึกษาวิชาชีพอื่นและฝ่ายกฎหมายเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบพบว่ามีเพียงเล็กน้อย

แนวปฏิบัติที่ดีของตลาดหลักทรัพย์แนะนำว่าคณะกรรมการตรวจสอบควรเชิญฝ่ายกฎหมายของบริษัทหรือที่ปรึกษาจากภายนอก (หากเห็นว่าจำเป็นและเหมาะสม) เข้าร่วมประชุมเพื่อหารือประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่อาจมีผลกระทบต่องบการเงินของบริษัทหรือปรึกษาเกี่ยวกับความเสี่ยงทางกฎหมายที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และเพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ มากขึ้น กรรมการตรวจสอบอาจเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อตอบข้อซักถามหรืออธิบายเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในเรื่องนี้จากการศึกษาพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียนยังไม่ค่อยสนใจที่จะเชิญฝ่ายกฎหมายของบริษัทเข้าร่วมประชุมหรือในประเด็นการเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อตอบข้อซักถามหรืออธิบายเรื่องด้วยตนเองนั้นแทบจะไม่มีคำตอบดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าในการปฏิบัติงานปัจจุบัน คณะกรรมการตรวจสอบอาจจะมีข้อซักถามข้อมูลในการทำงานเพียงบุคคลสำคัญ 4 ฝ่ายข้างต้น ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าในบางเรื่องของการทำงาน คณะกรรมการตรวจสอบอาจต้องเข้าไปเชิญผู้เกี่ยวข้องมาสอบถามข้อมูลด้วยตนเองบ้างโดยอาจเชิญเข้าพบเป็นการส่วนตัวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเรื่องความเกรงใจและความไม่เป็นอิสระเนื่องจากผู้ที่เผชิญกับปัญหาหรืออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ อาจให้ข้อคิดเห็นหรือการอธิบายคำตอบที่ชัดเจนกว่า

ตาราง 17 ร้อยละของจำนวนครั้งการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบที่ผู้สอบบัญชีได้รับเชิญ
เข้าร่วมประชุม

จำนวนครั้งที่ผู้สอบบัญชี เข้าร่วมประชุม (ครั้ง/ปี)	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต			
	N	%	N	%	N	%	N	%
ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเลย	-	-	6	16.7	11	20.0	17	14.2
1	8	27.6	9	25.0	15	27.3	32	26.7
2	5	17.2	3	8.3	6	10.9	14	11.7
3-4	15	51.7	16	44.4	21	38.2	52	43.3
มากกว่า 4	1	3.4	2	5.6	2	3.6	5	4.2
รวม	29	100.0	36	100.0	55	100.0	120	100.0

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบเฉลี่ย 2 ครั้ง/ปี เมื่อพิจารณาตามหมวดธุรกิจพบว่าหมวดการเงินเป็นหมวดธุรกิจเดียวที่คณะกรรมการตรวจสอบเชิญผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป และส่วนใหญ่ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุม 3 - 4 ครั้ง/ปี ในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่าหมวดธุรกิจอื่น (ร้อยละ 51.7) นอกจากนี้เมื่อนำขนาดของธุรกิจมาพิจารณาประกอบพบว่ายิ่งขนาดธุรกิจใหญ่ขึ้น จำนวนครั้งการประชุมที่ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมยิ่งสูงขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าหมวดธุรกิจผลิตที่มีขนาดธุรกิจน้อยกว่า 1,000 ล้านบาท เป็นหมวดธุรกิจที่คณะกรรมการตรวจสอบไม่ค่อยสนใจเชิญผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีค่าเฉลี่ยของจำนวนครั้งในการเชิญผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมไม่ถึง 1 ครั้ง/ปี ($\bar{X} = 0.88$) ซึ่งเมื่อเทียบกับหมวดธุรกิจและขนาดธุรกิจอื่นพบว่าค่าเฉลี่ยอัตราส่วนนี้ต่ำอย่างชัดเจน (ภาคผนวก ง: ตาราง 18)

ตาราง 19 ร้อยละของการมีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการระหว่างคณะกรรมการ
ตรวจสอบกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน

การ ติดต่อสื่อสาร อย่างไม่เป็นทางการ	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต			
	N	%	N	%	N	%	N	%
ไม่มี	7	24.1	12	34.3	16	29.6	35	29.7
มี	22	75.9	23	65.7	38	70.4	83	70.3
รวม	29	100.0	35	100.0	54	100.0	118*	100.0

หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 2 บริษัท

ในภาพรวมพบว่าร้อยละ 70 ของบริษัทที่ตอบแบบสอบถาม คณะกรรมการตรวจสอบมีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการโดยการพบปะหรือปรึกษากับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ก่อนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาแยกตามหมวดธุรกิจพบว่า คณะกรรมการตรวจสอบของหมวดธุรกิจบริการมีแนวโน้มที่จะติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในในอัตราส่วนร้อยละที่ต่ำกว่าอัตราส่วนร้อยละของหมวดธุรกิจอื่น (ร้อยละ 65.7) อนึ่ง ประโยชน์ของการเปิดช่องทางการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการและโดยตรงระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบนี้ จะช่วยให้กรรมการตรวจสอบสามารถทราบเรื่องราวและสถานการณ์ปัจจุบันของบริษัทได้ทันเหตุการณ์ ทันเวลามากขึ้น ทำให้ทราบผลและปัญหาจากการตรวจสอบที่ต้องเร่งแก้ไขพร้อมหาวิธีประนีประนอมในการพูดคุยกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

สรุป ในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่โดยการประชุม คณะกรรมการตรวจสอบอาจต้องมีการเชิญฝ่ายกฎหมายเข้าไปปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่อาจมีผลกระทบต่อบริษัทหรืองบการเงิน หรืออาจเชิญเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานเข้าไปร่วมประชุมเพื่อซักถามปัญหาและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยตรงบ้าง นอกจากนี้เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบได้รับทราบเรื่องราวอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการตรวจสอบอาจมีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการโดยการพบปะหรือปรึกษากับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ก่อนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

1.2.4 คณะกรรมการตรวจสอบกับการประสานความร่วมมือระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับผู้สอบบัญชีในการวางแผนการตรวจสอบ

ตาราง 20 ร้อยละของจำนวนบริษัทที่คณะกรรมการตรวจสอบมีการประสานความร่วมมือในการวางแผนการตรวจสอบ

การประสานความร่วมมือ ในการวางแผนการตรวจสอบ	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต		%	N
	N	%	N	N	%	N		
ไม่มี	6	20.7	5	14.3	10	18.2	21	17.6
มี	23	79.3	30	85.7	45	81.8	98	82.4
รวม	29	100.0	35	100.0	55	100.0	119*	100.0

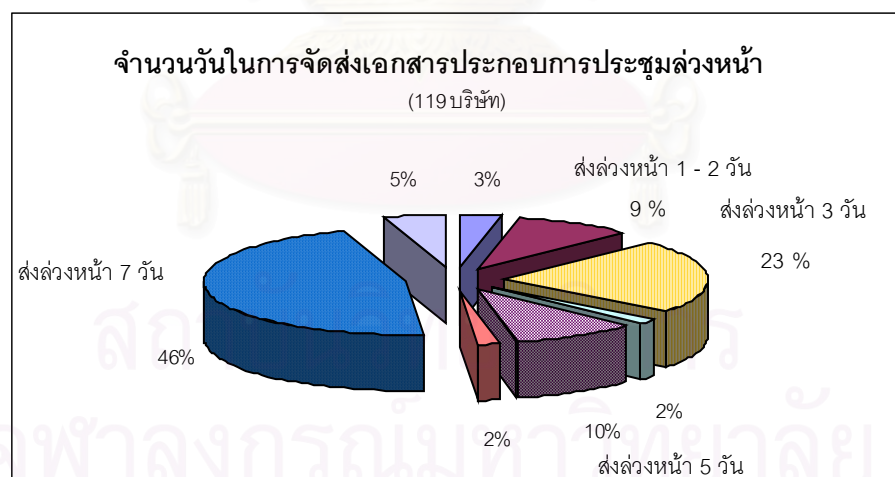
หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 1 บริษัท

ในภาพรวมพบว่าร้อยละ 82 ของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถาม คณะกรรมการตรวจสอบมีการประสานความร่วมมือในการวางแผนการตรวจสอบระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับผู้สอบบัญชี อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาแยกตามหมวดธุรกิจพบว่าร้อยละ 20.7 ของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทในหมวดธุรกิจการเงินไม่ได้มีการประสานความร่วมมือในการวางแผนการตรวจสอบระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับผู้สอบบัญชี รองลงมาคือหมวดธุรกิจผลิต (ร้อยละ 18.2) ประเด็นนี้หากคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทได้ปฏิบัติก็จะเกิดประโยชน์ในเรื่องความครอบคลุมของแผนการตรวจสอบ และการใช้เครื่องมือในการทำงานให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

1.2.5 การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรประกอบด้วย การจัดส่งเอกสารประกอบการประชุมให้คณะกรรมการตรวจสอบศึกษาล่วงหน้า การส่งเสริมด้านการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมของคณะกรรมการตรวจสอบและความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสำหรับการตรวจสอบงาน

1. การจัดส่งเอกสารประกอบการประชุมให้คณะกรรมการตรวจสอบศึกษาล่วงหน้าก่อนการประชุม

รูปภาพ 3 แผนภาพวงกลมแสดงจำนวนวันในการจัดส่งเอกสารประกอบการประชุม

จากการศึกษาพบว่า บริษัทผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จัดส่งเอกสารประกอบการประชุมให้คณะกรรมการตรวจสอบอ่านล่วงหน้าอย่างน้อยประมาณ 7 วัน รองลงมาคือ 3 วัน ตามลำดับ

2. การให้ความรู้หรือสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกับหน่วยงานภายนอกที่จัดสัมมนา/อบรมเชิงวิชาการต่าง ๆ

ตาราง 21 ร้อยละของบริษัทที่ให้ความรู้หรือสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้ารับการอบรม

การสนับสนุนด้านความรู้ให้กับคณะกรรมการตรวจสอบ	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต			
	N	%	N	%	N	%	N	%
ไม่มี	8	27.6	5	14.7	9	16.7	22	18.8
มี	21	72.4	29	85.3	45	83.3	95	81.2
รวม	29	100.0	34	100.0	54	100.0	117*	100.0

หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 3 บริษัท

ในภาพรวมเห็นว่า บริษัทผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้คณะกรรมการตรวจสอบมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทั้งจากภายในบริษัทและจากหน่วยงานภายนอกที่จัดอบรมเชิงวิชาการต่าง ๆ ในอัตราส่วนร้อยละที่สูง (ร้อยละ 81) แต่เมื่อพิจารณาแยกตามหมวดธุรกิจพบว่า บางบริษัทในหมวดการเงินยังให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย โดยประมาณร้อยละ 30 ของผู้ตอบแบบสอบถามลงความเห็นว่าเป็นบริษัทไม่มีการสนับสนุนด้านดังกล่าว เรื่องนี้เป็นไปได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบส่วนใหญ่ของหมวดธุรกิจการเงินอาจเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมที่เป็นกรรมการตรวจสอบและการแจ้งให้กรรมการตรวจสอบทราบเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของข้อบังคับ/ประกาศของตลาดหลักทรัพย์หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ประกาศใช้ให้เป็นปัจจุบันก็เป็นเรื่องสำคัญเพราะปัจจุบันกฎระเบียบ/ประกาศต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างเยอะ ซึ่งเรื่องนี้ผู้สอบบัญชีก็ควรมีบทบาทสำคัญในการแจ้งเรื่องราวที่เป็นปัจจุบันให้กรรมการทราบด้วย

3. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสำหรับการตรวจสอบงานในบริษัท

ตาราง 22 ร้อยละของความเห็นเรื่องความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ ในการตรวจสอบงาน	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต			
	N	%	N	%	N	%	N	%
ไม่พอ	8	28.6	10	28.6	19	35.2	37	31.6
พอเพียง	20	71.4	25	71.4	35	64.8	80	68.4
รวม	28	100.0	35	100.0	54	100.0	117*	100.0

หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 3 บริษัท

ในภาพรวม ร้อยละ 68 ของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าบริษัทมีจำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพอเพียงสำหรับการตรวจสอบงานในบริษัท แต่เมื่อพิจารณาแยกตามหมวดธุรกิจพบว่าหมวดธุรกิจผลิตมีจำนวนผู้ตอบที่ลงความเห็นว่าบริษัทมีจำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบไม่เพียงพอสำหรับการตรวจสอบงานในบริษัทสูงสุดคือ ร้อยละ 35.2 รองลงมาคือหมวดการเงินและหมวดบริการในอัตราส่วนร้อยละที่เท่ากัน

ในเรื่องนี้เมื่อนำข้อคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 3 เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการตรวจสอบในการสนับสนุนงบประมาณและอัตราค่าจ้างของฝ่ายตรวจสอบภายใน (หน้า 104) มาพิจารณาประกอบ ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 4.86$) แต่ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.62 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในความคิดเห็นระหว่างผู้ตอบแบบสอบถามจึงเป็นไปได้ว่าในบางบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบอาจยังไม่ได้ให้ความสนใจในการสนับสนุนและผลักดันเรื่องนี้เท่าที่ควร หรือในความหมายอีกด้านหนึ่งคือในบางบริษัทคณะกรรมการตรวจสอบอาจทำหน้าที่ของตนโดยสมบูรณ์แล้วเพียงแต่บริษัทยังไม่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณในการสนับสนุนก็เป็นได้ ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบจึงควรพยายามผลักดันและชี้แจงให้ผู้บริหารของบริษัทเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการสนับสนุนทรัพยากรของหน่วยงานตรวจสอบให้มีความพอเพียงเพราะการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและช่วยแบ่งเบาภาระงานของคณะกรรมการบริษัทได้ ส่วนหนึ่งก็ต้อง

มาจากการมีหน่วยงานตรวจสอบภายในตลอดจนผู้สอบบัญชีเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่นั่นเอง

1.2.6 การเป็นกรรมการบริษัทอื่นของกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 23 ร้อยละของบริษัทที่มีสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 2 ท่านเป็นกรรมการบริษัทอื่นตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป

สมาชิกอย่างน้อย 2 ท่าน เป็นกรรมการบริษัทอื่น ตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป	หมวดธุรกิจ						รวม	
	การเงิน		บริการ		ผลิต			
	N	%	N	%	N	%	N	%
ไม่ใช่	23	82.1	15	51.7	37	72.5	75	69.4
ใช่	5	17.9	14	48.3	14	27.5	33	30.6
รวม	28	100.0	29	100.0	51	100.0	108*	100.0

หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 12 บริษัท

ในเรื่องความพอเพียงของเวลาที่คณะกรรมการตรวจสอบอุทิศให้กับบริษัท (พิจารณาจากจำนวนสมาชิกกรรมการตรวจสอบที่เป็นกรรมการบริษัทอื่นในเวลาเดียวกัน) ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมร้อยละ 31 ของบริษัทที่ตอบแบบสอบถาม สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 2 ท่านเป็นกรรมการบริษัทอื่นตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป โดยหมวดบริการมีอัตราส่วนร้อยละนี้สูงถึง 48.3 รองลงมาคือหมวดผลิต (ร้อยละ 27.5) ประเด็นนี้ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อประสิทธิผลในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ตลาดหลักทรัพย์ควรให้ความสำคัญในการเข้ามาควบคุมและดูแลเพราะการที่คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริษัทอื่นหรือที่ปรึกษาบริษัทอื่นในเวลาเดียวกันมากบริษัทเกินไปอาจเกิดความบกพร่องในเรื่องของความรับผิดชอบที่มีต่องานในหน้าที่ เช่น การขาดความเอาใจใส่หรือให้ความสำคัญในการพิจารณาหรือซักถามผู้ตรวจสอบภายใน/ผู้สอบบัญชีในเรื่องการดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เช่น การดูแลเรื่องความเหมาะสมของการทำรายการกับบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกับบริษัท เป็นต้น ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ตลาดหลักทรัพย์ให้ความสำคัญในการพิทักษ์รักษาสิทธิและผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยค่อนข้างมาก

1.3 ผลการประเมินความคิดเห็นของข้อคำถามปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถามปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.
X1_1	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ ภาวะอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี	5.83	1.01
X1_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเข้าใจในโครงสร้างองค์กรและ การบริหารงานของบริษัทเป็นอย่างดี	5.83	1.04
X1_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุม ภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติ หน้าที่	5.79	0.94
X1_4	คณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านเข้าใจถึงเหตุของ การเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท	6.25	0.80
X1_5	คณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ารายการใดมีผลกระทบต่อ งบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ	6.10	0.93
X1_6	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ธุรกิจหลักของบริษัทที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ	5.98	0.99
X1_7	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถระบุความเสี่ยงที่สำคัญและ เสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้นให้น้อยลง	5.57	1.02
X2_1	กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ คณะกรรมการตรวจสอบ เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ	6.03	1.11
X2_2	กฎบัตรกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของ คณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ	6.11	1.09
X3_1	คณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลสารสนเทศเพียงพอสำหรับ ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จากบริษัทหรือฝ่ายบริหารของบริษัท	5.72	1.14
X3_2	ในทางปฏิบัติคณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจในการเสนอจ้าง ที่ปรึกษาจากภายนอกในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบไม่มี ความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น	5.48	1.34

ตัวแปร	ข้อความคำถาม	\bar{X}	S.D.
X4_1	คณะกรรมการตรวจสอบบริษัทท่านมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล	5.79	0.96
X4_2	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีทักษะ มีความสามารถในการ สอบทานงานในภาพรวม	5.97	0.82
X4_3	คณะกรรมการตรวจสอบตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและ ถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลและ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างดี	6.00	0.85
X4_4	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปรับเปลี่ยนแผนการตรวจสอบ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป	5.53	1.15
X4_5	คณะกรรมการตรวจสอบชี้แนะประเด็นที่ท่านควรให้ความสนใจ ในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม	5.68	1.05
X4_6	คณะกรรมการตรวจสอบให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น	5.72	1.09
X4_7	ประธานคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของ ความเป็นผู้นำสามารถนำการประชุมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ตรงประเด็น	6.15	0.99
X4_8	สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบ เป็นผู้มีคุณลักษณะของ ความเป็นผู้นำ เป็นบุคคลที่มีคุณค่าขององค์กร	6.05	0.91
X5_1	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถแสดงความเห็นหรือรายงาน ผลการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	6.09	1.15
X5_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีจริยธรรมในการทำงาน ใช้อำนาจ หน้าที่ในทางที่ถูกต้อง	6.13	0.95
X5_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นกลาง และยุติธรรมในการ ทำงาน	6.12	0.84
X5_4	คณะกรรมการตรวจสอบมีการเตรียมตัวที่ดีในการจัดการกับ ประเด็นปัญหาการดำเนินงานและการเงินที่ซับซ้อน	5.52	0.98
X5_5	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเอาใจใส่ในการติดตาม ความคืบหน้าของงานที่ได้มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายใน ทำอย่างใกล้ชิด	5.70	1.13
X5_6	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายจัดการ	6.16	1.12
X6_1	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกที่มีประสิทธิผลสำหรับท่าน ในการประชุมและแสดงความคิดเห็น	5.90	1.07

ตัวแปร	ข้อความคำถาม	\bar{X}	S.D.
X6_2	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเสนอสิ่งที่ตรวจพบต่อฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริษัท (เช่น จุดอ่อนของระบบ ตลอดจนการเสนอแนะและแก้ไขระบบปฏิบัติงาน) ได้เป็นอย่างดี	5.84	1.24
X6_3	คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและโดยตรงระหว่างท่านกับคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ท่านสามารถรายงานปัญหาและผลการตรวจสอบ ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ	5.96	1.27
X6_4	คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เป็นอิสระและโดยตรงต่อผู้สอบบัญชีพร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างเต็มที่ (เช่น การปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายบัญชีที่บริษัทใช้ ปัญหาจากการตรวจสอบและแนวทางแก้ไขปรับปรุง	5.72	1.28
X6_5	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิทยาที่ดีในการทำงานกับผู้ตรวจสอบภายในและหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง	5.99	.94
X7_1	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด	5.04	1.65
X7_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตราค่าจ้างของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด	4.65	1.62
X7_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด	4.86	1.76

จากตาราง 24 สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อคำถามทั้ง 33 ข้อ มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตอยู่ระหว่าง 4.65 – 6.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.80 – 1.76 แสดงว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามโดยเฉลี่ยตั้งแต่ระดับค่อนข้างเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง และแต่ละข้อคำถามมีการกระจายข้อมูลที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามมีข้อคำถามที่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงเด่นกว่าข้อคำถามอื่น จำนวน 3 ข้อ คือ X7_1, X7_2 และ X7_3 โดยเท่ากับ 1.65, 1.62 และ 1.76 ตามลำดับแสดงให้เห็นว่าในข้อคำถามนี้ผู้ตอบมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ซึ่งเมื่อแยก

พิจารณาตามระดับการแสดงความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถอธิบายได้ตามตารางข้างล่างนี้

ตาราง 25 ร้อยละของระดับความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบ

ระดับการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน	X7_1	X7_2	X7_3	ร้อยละ
1 = น้อยที่สุด	2.5	4.2	6.7	21%
2 = น้อย	8.3	6.7	6.7	
3 = ค่อนข้างน้อย	6.7	14.2	5.9	
4 = ปานกลาง	16.7	20	16	18%
5 = ค่อนข้างมาก	12.5	16.7	19.3	16%
6 = มาก	35.8	28.3	28.6	30%
7 = มากที่สุด	17.5	10	16.8	15%
รวม (จำนวน)	100.0 (120)	100.0 (120)	100.0 (119*)	100% (359)

หมายเหตุ: * มีบริษัทไม่ตอบคำถามนี้ จำนวน 1 บริษัท

ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหน่วยงานตรวจสอบภายในในระดับมาก (30 %) รองลงมาคือมีส่วนร่วมปานกลาง (18%) อย่างไรก็ตามหากพิจารณาโดยนำระดับความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ระดับ 1 – 3 คือมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ถึง มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยมาจัดกลุ่มรวมกัน และพิจารณาโดยรวมจะพบว่ายอดรวมของร้อยละสะสมมาเป็นอันดับ 2 คือ คณะกรรมการตรวจสอบยังมีบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายใน (X7_2) และการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน (X7_3)

2. ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตในระดับมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ X1_4 คณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่าน เข้าใจถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท (6.25) รองลงมาคือ X5_6 คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายจัดการ (6.16) และ X4_7 ประธานคณะกรรมการตรวจสอบ

เป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำสามารถนำการประชุมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้องตรงประเด็น (6.15) ส่วนข้อความที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตน้อยที่สุด 3 อันดับแรกคือ X7_2 คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด (4.65) X7_3 คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด (4.86) และ X7_1 คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด (5.04)

อย่างไรก็ตามในภาพรวมพบว่า ข้อคำถามที่เป็นไปตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้แก่ ตัวแปร X1_4, X1_5, X2_1 และ X2_2 ซึ่งเป็นข้อคำถามที่กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามโดยเฉลี่ยตั้งแต่ระดับเห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน ขณะที่ข้อคำถาม X7_1, X7_2 และ X7_3 เป็นลักษณะคำถามเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะตามแนวปฏิบัติที่ดีของหน่วยงานกำกับดูแล จึงเป็นไปได้ที่กลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบไม่ได้ให้ความสำคัญ

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการประเมินความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วย (1) หน้าที่ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ (3) หน้าที่ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) ความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

หมายเหตุ: สำหรับตาราง 26 – 29 ร้อยละของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบตาม 3 หน้าที่ที่ศึกษาและประสิทธิภาพในภาพรวมคิดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 120 ท่าน ขณะที่ค่าเฉลี่ยรายข้อคิดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่ในข้อคำถามข้อนั้น ดังนั้น ค่าเฉลี่ยรายข้อจึงคิดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่แสดงในช่องขวาสุดของตาราง ส่วนค่าเฉลี่ยรวมในบรรทัดล่างสุดของตารางคิดจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ระบุว่าคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทปฏิบัติตามหน้าที่ตามข้อคำถามในแต่ละด้านที่ศึกษาครบทุกข้อในด้านนั้น ๆ

ฉะนั้น คณะกรรมการตรวจสอบที่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อใดข้อหนึ่งในด้านนั้น ๆ จะไม่ถูกนำมา
รวมคิดในค่าเฉลี่ยรวมท้ายตาราง

3.1 หน้าที่ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแล
กระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง

ความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	% ปฏิบัติ		\bar{X}	ตีความจากค่าเฉลี่ย	S.D.	N
	ไม่	ใช่				
1. การสอบทานงบการเงินประจำปีร่วมกับผู้สอบบัญชี	5.8	94.2	5.63	มีประสิทธิภาพผลมาก	1.28	113
2. การพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ บริษัทใช้ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี ที่สำคัญ	2.5	97.5	5.44	มีประสิทธิภาพผลมาก	1.06	117
3. การสอบทานรายการปรับปรุงอันเป็นสาระสำคัญใน แต่ละงวดบัญชี	4.2	95.8	5.50	มีประสิทธิภาพผลมาก	1.10	115
4. การสอบทานความเหมาะสมของการใช้ดุลยพินิจของ ผู้บริหารเกี่ยวกับประมาณการทางบัญชี	5.0	95.0	5.04	ค่อนข้าง มีประสิทธิภาพผลมาก	1.19	114
รวมทุกข้อ	-	-	5.45	มีประสิทธิภาพผลมาก	0.97	111

จากตาราง 26 หน้าที่ข้างต้นเป็นหน้าที่ที่หน่วยงาน/องค์กรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
การกำกับดูแลกิจการเสนอแนะว่าคณะกรรมการตรวจสอบควรปฏิบัติเพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการ
จัดทำรายงานการเงินของบริษัทสมเหตุสมผลและเชื่อถือได้ จากการศึกษาพบว่ามากกว่าร้อยละ
90 ของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทปฏิบัติหน้าที่ตาม
ที่หน่วยงานกำกับดูแลเสนอแนะ เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท
จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทาง
การเงินให้มีความถูกต้องโดยการพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่บริษัทใช้
ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีที่สำคัญมากที่สุด (ปฏิบัติ 117 จาก 120 บริษัท) รองลงมา
คือการสอบทานรายการปรับปรุงอันเป็นสาระสำคัญในแต่ละงวดบัญชี ตามด้วยการสอบทาน
งบการเงินประจำปีร่วมกับผู้สอบบัญชี และการสอบทานความเหมาะสมของการใช้ดุลยพินิจของ
ผู้บริหารเกี่ยวกับประมาณการทางบัญชีตามลำดับ

สำหรับค่าเฉลี่ยรวมความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ด้านนี้ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับมีประสิทธิภาพมาก (คิดจาก 111 บริษัท)

3.2 หน้าที่ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ

ความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	%ปฏิบัติ		\bar{X}	ตีความจากค่าเฉลี่ย	S.D.	N
	ไม่	ใช่				
1. การพิจารณาสอบทานขอบเขตและแผนการตรวจสอบ ของผู้ตรวจสอบภายใน เพื่อให้มั่นใจว่าได้ครอบคลุม จุดที่ควรตรวจสอบและช่วยให้การตรวจสอบบรรลุ เป้าหมาย	1.7	98.3	5.36	มีประสิทธิภาพมาก	1.24	118
2. บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบในการสนับสนุน และส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน	0.8	99.2	5.56	มีประสิทธิภาพมาก	1.34	119
3. การสอบทานความพอเพียงของการควบคุมทาง คอมพิวเตอร์ด้านบัญชี/การเงินที่ใช้ภายในบริษัท	7.5	92.5	4.78	ค่อนข้าง มีประสิทธิภาพมาก	1.34	111
4. คณะกรรมการตรวจสอบช่วยให้คณะกรรมการ บริษัทและผู้บริหารได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่ สำคัญ ตลอดจนเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความ เสี่ยง (เฉพาะข้อ 4 – 6 นี้ ให้สเกล 1 = ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง 7 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง)	2.5	97.5	5.77	เห็นด้วย	1.16	117
5. คณะกรรมการตรวจสอบช่วยสอบทานให้ระบบการ ควบคุมทางบัญชี/การเงินที่ใช้ภายในบริษัทมีความ น่าเชื่อถือและเข้มงวดมากขึ้น	1.7	98.3	5.65	เห็นด้วย	1.32	118
6. คณะกรรมการตรวจสอบทำให้ข้อเสนอแนะของ ฝ่ายตรวจสอบภายในได้รับการพิจารณาจาก ฝ่ายบริหารและมีการปฏิบัติตามมากขึ้น	0.8	99.2	5.70	เห็นด้วย	1.32	119
รวมทุกข้อ	-	-	5.53	มีประสิทธิภาพมาก	0.91	111

จากตาราง 27 พบว่าในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ได้ในระดับมีประสิทธิภาพมากและมีความเห็นด้วยกับข้อคำถามการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่คณะกรรมการ

ตรวจสอบช่วยให้คณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่สำคัญตลอดจนเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยง ($\bar{X} = 5.77$) หรือการที่คณะกรรมการตรวจสอบทำให้อัปเดตข้อเสนอแนะของฝ่ายตรวจสอบภายในได้รับการพิจารณาจากฝ่ายบริหารและมีการปฏิบัติตามมากขึ้น ($\bar{X} = 5.70$) ตามด้วยคณะกรรมการตรวจสอบช่วยสอบถามให้ระบบการควบคุมทางบัญชี/การเงินที่ใช้ภายในบริษัทมีความน่าเชื่อถือและเข้มงวดมากขึ้น ($\bar{X} = 5.65$) เป็นต้นที่น่าสังเกตคือบทบาทหน้าที่ที่คณะกรรมการตรวจสอบยังให้ความสำคัญในการสอบถามน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับบทบาทหน้าที่อื่นคือ การสอบถามความพอเพียงของการควบคุมทางคอมพิวเตอร์ด้านบัญชี/การเงินที่ใช้ภายในบริษัท (ปฏิบัติ 111 จาก 120 บริษัท) โดยปฏิบัติในระดับค่อนข้างมีประสิทธิภาพ และเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่ามีการกระจายของความคิดเห็นในช่วงมีประสิทธิภาพมากถึงมีประสิทธิภาพค่อนข้างน้อย (S.D. = 1.34) ซึ่งหน้าที่นี้ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบันเพราะธุรกิจเกือบทุกประเภทในประเทศไทยจัดเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์มากขึ้น มีการนำผลลัพธ์ (Out put) มาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจ ข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าส่วนใหญ่จึงอยู่ในนั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจที่มีการทำธุรกรรมผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือต้องส่งผ่านข้อมูลให้ลูกค้าและหน่วยงานอื่นผ่านทางเครือข่าย เป็นต้น ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบจึงควรมีส่วนร่วมในการสอบถามความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในด้านคอมพิวเตอร์หรืออาจเป็นกลไกหนึ่งในการกระตุ้นให้ฝ่ายบริหารเห็นความสำคัญในการวางแผนควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ระบบเพื่อป้องกันมิให้เกิดการรั่วไหลของบริษัทหรือการลักลอกเข้าสู่ระบบโดยผิดกฎหมายเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ขโมยข้อมูลสำคัญทางธุรกิจ

3.3 หน้าที่ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากตาราง 28 พบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ได้ในระดับที่มีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะหน้าที่การดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (เช่น พิจารณาเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในรายการระหว่างกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความครบถ้วน ถูกต้องมากขึ้น) ส่วนหน้าที่การมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎว่าด้วย พ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และประกาศอื่นที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการกระจายของความคิดเห็นที่ค่อนข้างสูง (S.D. = 1.37)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความมีประสิทธิภาพผลของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	% ปฏิบัติ		\bar{X}	ตีความจากค่าเฉลี่ย	S.D.	N
	ไม่	ใช่				
1. การมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎว่าด้วยพ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และประกาศอื่นที่เกี่ยวข้อง	0	100.0	5.67	มีประสิทธิภาพมาก	1.37	120
2. การมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบริษัท	0.8	99.2	5.72	มีประสิทธิภาพมาก	1.21	119
3. การสอดส่องดูแลว่าฝ่ายบริหารทำงานตามหน้าที่/นโยบายที่คณะกรรมการบริษัทกำหนดไว้	2.5	97.5	5.33	มีประสิทธิภาพมาก	1.27	117
4. การดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (เช่น พิจารณาเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในรายการระหว่างกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความครบถ้วน ถูกต้องมากขึ้น)	0.8	99.2	5.71	มีประสิทธิภาพมาก	1.12	119
รวมทุกข้อ	-	-	5.64	มีประสิทธิภาพมาก	1.06	117

3.4 ความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

จากตาราง 29 พบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยว่าคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่การกำกับดูแลกิจการได้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัท อย่างไรก็ตามในข้อความคณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยพบว่าการกระจายของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ค่อนข้างสูงเล็กน้อย ทั้งนี้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถแสดงบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยในปัจจุบันได้โดยการให้ความสนใจและความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลบริษัทที่ชัดเจนและถูกต้องให้ผู้ถือหุ้นได้ทราบในแบบ 56 –1

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยระดับความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	\bar{X}	ตีความจากค่าเฉลี่ย	S.D.	N
ความมีประสิทธิภาพในภาพรวม				
1. คณะกรรมการตรวจสอบทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ	5.74	เห็นด้วย	1.09	120
2. คณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญสำหรับการดำเนินงาน ของบริษัทมากกว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบตามข้อกำหนด ของตลาดหลักทรัพย์	5.65	เห็นด้วย	1.20	120
3. คณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญในการปกป้อง ผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อย	5.44	เห็นด้วย	1.34	120
รวมทุกข้อ	5.61	เห็นด้วย	1.07	120

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตอนที่ 3 แสดงขั้นตอนการสร้างปัจจัย (ตัวแปรอิสระ) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ซึ่งปัจจัยที่ได้ผู้ศึกษาจะนำมาใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาหาความสัมพันธ์และอธิบายความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ (ตัวแปรตาม) ผลของการศึกษาความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐานแสดงในตอนที 4

การวิเคราะห์ปัจจัยมีขั้นตอนดังนี้

1. นำข้อคำถามทั้ง 33 ข้อคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 3 (ภาคผนวก ค) มาทดสอบด้วย KMO and Bartlett's Test ว่าข้อคำถามต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือไม่

2. จากการทดสอบ KMO and Bartlett's Test พบว่าสามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ได้ โดยค่า Kaiser – Meyer – Olkin (KMO)¹ เท่ากับ 0.908 ส่วนค่า Bartlett's test of sphericity ใช้ทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์หรือไม่ ได้ค่า Significance = .000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน ผลคือ

¹ ค่า KMO เป็นค่าที่ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูลว่าสามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยได้หรือไม่ โดยถ้าค่า KMO ต่ำกว่า 0.50 หมายถึง ไม่ควรใช้วิธีวิเคราะห์ปัจจัยกับข้อมูล ตรงกันข้าม ถ้าค่า KMO มีค่ามากโดยเข้าสู่ 1 แสดงว่าเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่าข้อคำถามต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544: 258 – 259) จึงสรุปได้ว่าข้อมูลเหล่านี้มีความเหมาะสมที่จะใช้กับเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย นอกจากนี้ค่า Measures of Sampling adequacy (MSA) ของข้อมูลมีค่าอยู่ระหว่าง 0.502 – 0.949 ซึ่งค่านี้ ถ้าเกิน 0.5 ขึ้นไปดี

3. ในการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยนี้ (Factor Analysis) ผู้ศึกษาได้ปัจจัยทั้งหมด 5 ปัจจัยดังแสดงในตาราง 30 แต่ละปัจจัยประกอบด้วยข้อคำถามตั้งแต่ 3 ข้อคำถามขึ้นไป แต่ละข้อคำถามมีน้ำหนักปัจจัย (Factor loading) ตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป ดังแสดงในตาราง 31

ตาราง 30 ค่า Eigenvalues ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละสะสมของความแปรปรวนของแต่ละปัจจัย

ปัจจัยที่	Eigenvalues	ร้อยละของความแปรปรวน	ร้อยละสะสมของความแปรปรวน
1	6.533	19.796	19.796
2	4.988	15.116	34.912
3	4.711	14.276	49.188
4	4.620	14.001	63.190
5	2.817	8.536	71.725

ตัวแปรที่ได้จากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย สามารถแบ่งได้ 5 ปัจจัย โดยห้าปัจจัยนี้สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของข้อมูลตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 71.725 โดยปัจจัยที่ 1 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 19.796 ส่วนปัจจัยที่ 2, 3 และ 4 อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 15.116, 14.276, 14.001 และ 8.536 ตามลำดับ นอกจากนี้ลำดับความสำคัญของปัจจัยก็เรียงตามร้อยละของความแปรปรวนด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 31 เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนปัจจัยหลังจากการหมุนแกน (Rotated component matrix)

ตัวแปร	ปัจจัย				
	1	2	3	4	5
X5_2	.785				
X5_3	.738				
X4_8	.698				
X4_3	.657				
X4_2	.655				
X6_5	.639				
X4_1	.627				
X4_7	.549				
X5_1	.450				
X1_3		.761			
X1_4		.661			
X1_2		.628			
X1_5		.619			
X1_1		.616			
X1_6		.614			
X1_7		.597			
X5_4		.515			
X2_1			.812		
X2_2			.731		
X3_1			.607		
X4_5			.561		
X6_2			.557		
X4_4			.549		
X4_6			.517		
X6_1				.801	
X5_6				.724	
X6_3				.669	
X5_5				.604	
X6_4				.597	
X3_2				.403	
X7_3					.852
X7_2					.839
X7_1					.807

ตาราง 31 แสดงน้ำหนักปัจจัยของข้อคำถามหลังจากการหมุนแกนโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย ได้ปัจจัยทั้งหมด 5 ปัจจัยโดยแต่ละปัจจัยมีค่า Eigenvalues มากกว่า 1 และมีข้อคำถามที่อธิบายปัจจัยนั้น ๆ 3 ข้อคำถามขึ้นไปโดยแต่ละข้อคำถามมีน้ำหนักปัจจัยตั้งแต่ 0.40 รายการข้อคำถามในแต่ละปัจจัยแสดงดังตาราง 32 – 36

ตาราง 32 ปัจจัยที่ 1 คุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
X5_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีจริยธรรมในการทำงานใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง	.785
X5_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นกลางและยุติธรรมในการทำงาน	.738
X4_8	สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำเป็นบุคคลที่มีคุณค่าขององค์กร	.698
X4_3	คณะกรรมการตรวจสอบตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างดี	.657
X4_2	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีทักษะ มีความสามารถในการสอบทานงานในภาพรวม	.655
X6_5	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิทยาที่ดี ในการทำงานกับผู้ตรวจสอบภายในและหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง	.639
X4_1	คณะกรรมการตรวจสอบบริษัทท่านมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล	.627
X4_7	ประธานคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำสามารถนำการประชุมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ตรงประเด็น	.549
X5_1	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถแสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	.450
	Eigenvalues	6.533
	% ความแปรปรวนร่วม	19.796

จากตาราง 32 แสดงว่าปัจจัยที่ 1 เป็นปัจจัยด้าน “คุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบ” ปัจจัยนี้บรรยายด้วย 8 ข้อคำถาม ข้อคำถามที่สำคัญได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบมีจริยธรรมในการทำงานใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูกต้อง คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นกลางและยุติธรรมในการทำงาน คณะกรรมการตรวจสอบมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ

คณะกรรมการตรวจสอบตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีทักษะ มีความสามารถในการสอบทานงานในภาพรวม นับได้ว่าปัจจัยนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเนื่องจากอธิบายถึงความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดคือร้อยละ 19.796

ตาราง 33 ปัจจัยที่ 2 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
X1_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่	.761
X1_4	คณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านเข้าใจถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท	.661
X1_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเข้าใจในโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของบริษัทเป็นอย่างดี	.628
X1_5	คณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ารายการใดมีผลกระทบต่องบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ	.619
X1_1	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ ภาวะอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี	.616
X1_6	คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมหลักของบริษัทที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ	.614
X1_7	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถระบุความเสี่ยงที่สำคัญและเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้นให้น้อยลง	.597
X5_4	คณะกรรมการตรวจสอบมีการเตรียมตัวที่ดีในการจัดการกับประเด็นปัญหาการดำเนินงานและการเงินที่ซับซ้อน	.515
	Eigenvalues	4.988
	% ความแปรปรวนร่วม	15.116

จากตาราง 33 แสดงว่าปัจจัยที่ 2 เป็นปัจจัยด้าน “ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ” ปัจจัยนี้บรรยายด้วย 8 ข้อคำถาม ข้อคำถามที่สำคัญได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง

อย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านเข้าใจถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ารายการใดมีผลกระทบต่อการเงินอย่างมีนัยสำคัญ คณะกรรมการตรวจสอบมีความเข้าใจในโครงสร้างองค์กร และการบริหารงานของบริษัทเป็นอย่างดี และคณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ารายการใดมีผลกระทบต่อการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ปัจจัยนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 16.282 เป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 2

ตาราง 34 ปัจจัยที่ 3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
X2_1	กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ	.812
X2_2	กฎบัตรกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ	.731
X3_1	คณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลสารสนเทศเพียงพอสำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จากบริษัทหรือฝ่ายบริหารของบริษัท	.607
X4_5	คณะกรรมการตรวจสอบชี้แนะประเด็นที่ท่านควรให้ความสนใจในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม	.561
X6_2	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเสนอสิ่งที่ตรวจพบต่อฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริษัท (เช่น จุดอ่อนของระบบ ตลอดจนการเสนอแนะและแก้ไขระบบปฏิบัติงาน) ได้เป็นอย่างดี	.557
X4_4	คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปรับเปลี่ยนแผนการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป	.549
X4_6	คณะกรรมการตรวจสอบให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น	.517
	Eigenvalues	4.711
	% ความแปรปรวนรวม	14.276

จากตาราง 34 แสดงว่าปัจจัยที่ 3 เป็นปัจจัยด้าน “อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ” ปัจจัยนี้บรรยายด้วย 7 ข้อคำถาม ข้อคำถามที่สำคัญได้แก่ กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ กฎบัตรกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ คณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลสารสนเทศเพียงพอสำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จากบริษัทหรือฝ่ายบริหารของบริษัท และคณะกรรมการตรวจสอบชี้แนะประเด็นที่ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในควรให้ความสนใจในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 14.276 ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญรองลงมา

ตาราง 35 ปัจจัยที่ 4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
X6_1	คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกที่มีประสิทธิผลสำหรับท่านในการประชุมและแสดงความคิดเห็น	.801
X5_6	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายจัดการ	.724
X6_3	คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและโดยตรงระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้ท่านสามารถรายงานปัญหาและผลการตรวจสอบตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ	.669
X5_5	คณะกรรมการตรวจสอบมีความเอาใจใส่ในการติดตามความคืบหน้าของงานที่ได้มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในทำอย่างใกล้ชิด	.604
X6_4	คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เป็นอิสระและโดยตรงต่อผู้สอบบัญชีพร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างเต็มที่ (เช่น การปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายบัญชีที่บริษัทใช้ ปัญหาจากการตรวจสอบและแนวทางแก้ไขปรับปรุง)	.597
X3_2	ในทางปฏิบัติคณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจในการเสนอจ้างที่ปรึกษาจากภายนอกในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น	.403
	Eigenvalues	4.620
	% ความแปรปรวนร่วม	14.001

จากตาราง 35 แสดงว่า ปัจจัยที่ 4 เป็นปัจจัยด้าน “บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน” ปัจจัยนี้บรรยายด้วย 6 ข้อคำถาม ข้อคำถามที่สำคัญได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกที่มีประสิทธิผลสำหรับท่านในการประชุมและแสดงความคิดเห็น คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและโดยตรงระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบมีความเอาใจใส่ในการติดตามความคืบหน้าของงานที่ได้มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในทำอย่างใกล้ชิด เป็นต้น ซึ่งปัจจัยนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 14.001 ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 4

ตาราง 36 ปัจจัยที่ 5 การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน (พิจารณาในด้านอำนาจในการให้คุณให้โทษ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
X7_3	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด	.852
X7_2	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด	.839
X7_1	คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด	.807
	Eigenvalues	2.817
	% ความแปรปรวนรวม	8.536

จากตาราง 36 แสดงว่า ปัจจัยที่ 5 เป็นปัจจัยด้าน “บทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน (พิจารณาด้านอำนาจในการให้คุณให้โทษ)” ปัจจัยนี้บรรยายด้วย 3 ข้อคำถาม ข้อคำถามที่สำคัญได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด และคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด ปัจจัยนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 8.536 ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 5

สรุป จากข้อคำถามทั้ง 33 ข้อข้างต้น ภายหลังจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยสร้างตัวแปรใหม่ได้ทั้งหมด 5 ตัวคือ (1) คุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบ (2) ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ (3) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ (4) บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ และ (5) ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในโดยพิจารณาอำนาจการให้คุณให้โทษ ดังนั้น สมมติฐานที่ได้ใหม่จึงเปลี่ยนแปลงเป็นดังข้างล่างนี้

ตาราง 37 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่ผู้ศึกษาคาดไว้ในเบื้องต้นกับตัวแปรอิสระที่สร้างจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย

ตัวแปรอิสระจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์	ตัวแปรอิสระจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย
1. ปัจจัยวิสัยทัศน์และความสามารถในการขึ้นนำ	1. ปัจจัยคุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบ
2. ปัจจัยจริยธรรมและคุณธรรมในการทำงาน	
3. ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ	2. ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ
4. ปัจจัยอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร	3. ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ
	4. ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในโดยพิจารณาอำนาจในการให้คุณให้โทษ
5. ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ	5. ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
6. เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ	6. เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ
7. ปัจจัยการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร	

ในการวิจัย ผู้ศึกษาได้นำตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาปรับปรุงแก้ไขและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทยและเหตุการณ์ปัจจุบัน ผนวกกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในจำนวน 7 ท่าน มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามวิธีดำเนินการวิจัยในบทที่ 3 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถสร้างเป็นตัวแปรใหม่ได้ 6 ตัวแปรดังข้างต้น โดยตัวแปรอิสระที่ค่อนข้างได้ตรงตามตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ ได้แก่ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ ปัจจัยอำนาจหน้าที่และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน (อำนาจในการให้คุณให้โทษ) ส่วนตัวแปรใหม่ที่ได้เพิ่มขึ้นมาจากการสัมภาษณ์และเป็นไปตามที่ผู้ศึกษาคาดการณ์ในเบื้องต้นคือ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยคุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรใหม่ที่เกิด

จากการรวมตัวกันของข้อคำถามในปัจจัยวิสัยทัศน์และความสามารถในการชี้แนะและปัจจัยจริยธรรมและคุณธรรมในการทำงาน เป็นส่วนประกอบหลัก

อนึ่ง ข้อคำถามทั้ง 33 ข้อ ที่ประกอบขึ้นเป็นตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาคาดการณ์ไว้แต่เดิม ยังคงอยู่ครบถ้วน เพียงแต่ภายหลังจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ข้อคำถามเหล่านั้นถูกกระจายรวมเข้าไปในตัวแปรใหม่ที่ได้จากการทดสอบ ซึ่งสร้างตัวแปรตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นสมมติฐานการวิจัยจึงเปลี่ยนเป็นดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย

(1) ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง

1.1 คุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน

1.2 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน

1.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน

1.4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน

1.5 การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน

1.6 เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการรายงานการเงิน

(2) ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ

2.1 คุณสมบัตินี้ของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

2.2 ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

2.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการควบคุมภายใน

4.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.4 บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.5 การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

4.6 เวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม

ตอนที่ 4 ผลการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบกับระดับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบเพื่อหาว่ามีปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการตามขอบเขตที่ผู้วิจัยศึกษา การศึกษาความสัมพันธ์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) แสดงดังตาราง 38 – 41 (เอกสารประกอบการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแสดงในภาคผนวก ข)

อนึ่ง ตัวแปรอิสระที่ใช้อธิบายระดับความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทั้ง 4 ด้านมีดังนี้

1. คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ
 2. ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ
 3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ
 4. บทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
 5. การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน (พิจารณาด้านอำนาจในการให้คุณให้โทษ)
 6. เวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time)
- ตัวแปรนี้เป็นตัวแปรที่พัฒนามาจากการนำจำนวนครั้งเฉลี่ยในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ครั้ง/ปี) * จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้ในการประชุมแต่ละครั้ง (ชั่วโมง/วาระการประชุม)

4.1 ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง

จากตาราง 38 ผลของการวิเคราะห์ถดถอยพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในโดยพิจารณาด้านอำนาจในการให้คุณให้โทษ มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันเนื่องจากค่า b เป็นบวก และสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ได้เพียงร้อยละ 38.2 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐาน (Standardized coefficients) พบว่าตัวแปรการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด (Beta = .4) รองลงมาคือตัวแปรความรู้ความเชี่ยวชาญ (Beta = .388)

ตาราง 38 การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (จำนวน 106 บริษัท)²

	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (Beta)	Sig. t
ค่าคงที่	-2.813E-02	-	.713
คุณสมบัติคณะกรรมการ	.165	.153	.078
ความรู้ความเชี่ยวชาญ	.382	.388	.000
อำนาจหน้าที่	-7.328E-02	-.060	.464
บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน	.327	.231	.011
การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบ ภายใน	.367	.400	.000
Average total time	1.639E-02	.018	.828

$R = .618$, $R^2 = .382$, $R^2_{\text{adjust}} = .344$, $SE = .754$, $F = 10.195$, $\text{Sig} = .000$

ผลที่ได้สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและ

² เหตุที่ใช้จำนวนแบบสอบถามในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ 106 จาก 111 ฉบับ เนื่องจาก (1) บางข้อในตัวแปรอิสระมีผู้ไม่ตอบ และ (2) ผู้วิจัยตัดแบบสอบถาม (case) ที่มีค่าผิดปกติออกจากการวิเคราะห์ เนื่องจาก case ดังกล่าวมีค่า Standard Residual = - 4.735 ซึ่ง น้อยกว่า -3

คณะกรรมการบริษัทและปัจจัยการมีบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทในการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามแม้ว่าปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยอำนาจหน้าที่และตัวแปรเวลาทั้งหมดที่ใช้ประชุมคณะกรรมการตรวจสอบจะไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ (การเปลี่ยนแปลงของตัวแปร Y) แต่เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในภาคผนวก ข พบว่าปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบยังคงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับตัวแปรตามโดยมีความสัมพันธ์เท่ากับ .264 แต่สำหรับปัจจัยอำนาจหน้าที่และเวลาทั้งหมดที่ใช้ประชุมพบว่าแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเลย

อนึ่ง แม้ว่าปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบในตาราง 38 จะไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์นี้ได้ แต่ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเข้ามาช่วยอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามอย่างชัดเจนคือ ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งถือเป็นการใช้อำนาจหน้าที่อย่างหนึ่งของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างไรก็ตามในภาพรวมพบว่าในการอธิบายระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการด้านอื่น (ตาราง 39 – 41) พบว่าปัจจัยอำนาจหน้าที่เป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลมากที่สุดในการอธิบายระดับการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม

4.2.2 ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ

จากตาราง 39 ผลของการวิเคราะห์ถดถอยพหุพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการสอดส่องดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถอธิบายการผันแปรของระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ได้ว่าร้อยละ 56.9 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐานพบว่าปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบโดยพิจารณาอำนาจในการให้คุณให้โทษมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด (Beta = .477) รองลงมาคือปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน (Beta = .385) ตามด้วยปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 39 การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแล ระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ (จำนวน 106 บริษัท)³

	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (Beta)	Sig. t
ค่าคงที่	-.125	-	.056
คุณสมบัติคณะกรรมการ	.163	.150	.034
ความรู้ความเชี่ยวชาญ	.324	.320	.000
อำนาจหน้าที่	.452	.363	.000
บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน	.552	.385	.000
การสนับสนุน ฝ่ายตรวจสอบ ภายใน	.459	.477	.000
Average total time	.102	.110	.116

$R = .755$, $R^2 = .569$, $R^2_{\text{adjust}} = .543$, $SE = .645$, $F = 21.819$, $Sig = .000$

การวิเคราะห์ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าเกือบทุกปัจจัยยกเว้นตัวแปรเวลาที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแล ระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ เหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจาก

1. ปัจจัยคุณสมบัติเฉพาะตัวและความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบในธุรกิจเป็นตัวแปรที่เข้ามาช่วยอธิบายเรื่องการช่วยและร่วมกันกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในในการสอบทานแผนการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าแผนได้ครอบคลุมจุดเสี่ยงสำคัญของบริษัทเพื่อประโยชน์ในการค้นพบจุดอ่อนในการปฏิบัติงาน การให้ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเรื่องความเหมาะสมและความเพียงพอเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ผู้บริหารวางไว้ ตลอดจนความเหมาะสมในการพิทักษ์รักษาทรัพย์สินของบริษัท เป็นต้น

2. อำนาจหน้าที่ตามกฎบัตรของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทในเรื่องคุณภาพของงบการเงินและปัญหาทางการเงินต่าง ๆ และหน้าที่อื่น ๆ ให้มีความชัดเจนและเป็นทางการ มีผลให้คณะกรรมการ

³ เหตุที่ใช้จำนวนแบบสอบถามในการวิเคราะห์ถดถอยพหุ 106 จาก 111 ฉบับ เนื่องจาก(1) บางข้อในตัวแปรอิสระมีผู้ไม่ตอบ และ (2) ผู้วิจัยตัดแบบสอบถาม (case) ที่มีค่าผิดปกติออกจากการวิเคราะห์ เนื่องจาก case ดังกล่าวมีค่า Standard Residual = - 3.153 ซึ่งน้อยกว่า -3

ตรวจสอบสามารถเข้าถึงข้อมูล เอกสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยมีสิทธิที่จะตรวจสอบทุกเรื่องได้ตามหน้าที่ที่ระบุในกฎบัตร (charter) ตลอดจนหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. การมีคณะกรรมการตรวจสอบช่วยให้เกิดการประสานงานระหว่างฝ่ายจัดการและคณะกรรมการบริษัทที่ดีและรวดเร็วขึ้นเนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีและหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ไม่ต้องผ่านฝ่ายจัดการ ทำให้แจ้งเรื่องราวสำคัญต่อคณะกรรมการบริษัทและฝ่ายจัดการเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ลดปัญหาการปกปิดข้อมูลหรือการขาดความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบอันเนื่องมาจากอิทธิพลของฝ่ายจัดการ

4. นอกจากนี้พบว่าปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งที่ช่วยเสริมแรงให้สิ่งข้างต้นสามารถบรรลุผลได้ดีในทางปฏิบัติคือ การที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาความดีความชอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน (เช่น การที่คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน หรือการมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการดำเนินงานและสนับสนุนความพอเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ) เนื่องจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะทำหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งหรือไม่ ความสำเร็จส่วนหนึ่งก็ต้องมาจากการใช้หน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือในการทำงาน ฉะนั้นการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมและแสดงบทบาทในด้านนี้อย่างเข้มแข็งย่อมจะทำให้ผู้ตรวจสอบภายในเกิดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานและมีความมั่นคงในสถานภาพของตนมากขึ้นหากต้องปฏิบัติงานโดยมีข้อขัดแย้งกับฝ่ายบริหาร ผลคือผู้ตรวจสอบภายในจะมีขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตรวจสอบให้กับคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเต็มที่ ดังนั้นปัจจัยข้างต้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

4.2.3. ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากตาราง 40 ผลของการวิเคราะห์หัตถดถอยพบว่าที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ทุกปัจจัย ยกเว้นตัวแปรเวลาที่ใช้ในการประชุม (Average total time) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายควมมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการสอดส่องดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันสามารถอธิบายการผันแปรของระดับควมมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติ

หน้าที่ได้ร้อยละ 49.4 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐานพบว่าตัวแปรอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด รองลงมาคือการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบ ตามด้วยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 40 การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (จำนวน 113 บริษัท)⁴

	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (Beta)	Sig. t
ค่าคงที่	-3.60E-02	-	.604
คุณสมบัติคณะกรรมการ	.276	.266	.001
ความรู้ความเชี่ยวชาญ	.281	.280	.000
อำนาจหน้าที่	.360	.364	.000
บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน	.394	.275	.001
การสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบ ภายใน	.354	.362	.000
Average total time	2.443E-02	.025	.728

$R = .703$, $R^2 = .494$, $R^2_{\text{adjust}} = .465$, $SE = .723$, $F = 17.222$, $Sig = .000$

การวิเคราะห์ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในและปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบยังคงเป็นปัจจัยหลักในการอธิบายระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ สำหรับตัวแปรความรู้ความเชี่ยวชาญและตัวแปรคุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบได้เข้ามาช่วยอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามในประเด็นของคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากหน้าที่การสอดส่องดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หน้าที่การสอดส่องดูแลว่าฝ่ายบริหารทำงานตามหน้าที่/นโยบายที่คณะกรรมการบริษัทกำหนดหรือหน้าที่การดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ล้วนแล้วแต่ต้องอาศัยคุณสมบัติเฉพาะตัวของกรรมการเช่น การมีจริยธรรมในการทำงานโดยใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูก การมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำและการมีความ

⁴ เหตุที่ใช้จำนวนแบบสอบถามในการวิเคราะห์ถดถอยพบ 113 จาก 117 ฉบับเนื่องจากบางข้อในตัวแปรอิสระมีผู้ไม่ตอบ

สามารถในการสอบทานงานโดยการตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เป็นต้น ฉะนั้น ยิ่งคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทใด มีคุณสมบัติของปัจจัยตามที่กล่าวข้างต้น ยิ่งมีผลทำให้คณะกรรมการตรวจสอบบริษัทนั้นสามารถช่วยเหลือและร่วมมือกันในการทำหน้าที่แบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลกิจการได้ดี

4.2.4 ความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

ตาราง 41 การวิเคราะห์ถดถอยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ (จำนวน 114 บริษัท)⁵

	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ไม่ปรับมาตรฐาน (b)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ปรับมาตรฐาน (Beta)	Sig. t
ค่าคงที่	16.772	-	.000
คุณสมบัติคณะกรรมการ	1.177	.358	.000
ความรู้ความเชี่ยวชาญ	1.162	.368	
อำนาจหน้าที่	1.614	.529	.000
บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน	1.342	.448	.000
บทบาทในการสนับสนุน	.855	.286	.000
ฝ่ายตรวจสอบภายใน			
Average total time	8.798E-02	.030	.594

$R = .836$, $R^2 = .699$, $R^2_{\text{adjust}} = .683$, $SE = 1.69$, $F = 41.489$, $Sig = .000$

จากตาราง 41 ผลของการวิเคราะห์ถดถอยพบว่าทุกปัจจัยยกเว้นตัวแปรเวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ได้ร้อยละ 68.3 และเมื่อพิจารณา

⁵ เหตุที่ใช้จำนวนแบบสอบถามในการวิเคราะห์ถดถอยเพียง 114 จาก 120 ฉบับ เนื่องจาก (1) บางข้อในตัวแปรอิสระมีผู้ไม่ตอบ และ (2) ผู้วิจัยตัดแบบสอบถาม (case) ที่มีค่าผิดปกติออกจากการวิเคราะห์ 2 case เนื่องจาก case ดังกล่าวมีค่า Standard Residual น้อยกว่า -3 (- 3.494) และ มากกว่า 3 (3.302)

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐานพบว่าตัวแปรอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด รองลงมาคือบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน ตามด้วยความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบตามลำดับ ส่วนตัวแปรเวลาที่ใช้ในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time) ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบและบทบาทหน้าที่ด้านอื่นที่ศึกษาเลย

อย่างไรก็ตามจากตารางสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาคผนวก ข พบว่าตัวแปรเวลา มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบและปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบกล่าวคือ ยิ่งสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ที่มีเพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติ เช่น การมีจริยธรรมในการทำงาน การมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ การมีความสามารถในการชี้แนะและมองภาพในอนาคตขององค์กรได้และการมีความรู้ความเชี่ยวชาญในธุรกิจที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบมากเท่าใด ย่อมมีผลให้ใช้เวลาในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมดปี น้อยกว่าสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัติดังกล่าวไม่ครบถ้วน อย่างไรก็ตามผู้ศึกษามีความเห็นว่ ในทางปฏิบัติปัจจัยด้านเวลายังคงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญและช่วยส่งเสริมความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เนื่องจากการประชุมที่สม่ำเสมอจะช่วยให้กรรมการตรวจสอบสามารถทราบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี การควบคุมและเรื่องราวต่าง ๆ ทำให้กรรมการมีการเตรียมพร้อม มีความระมัดระวังและกระตือรือร้นอยู่เสมอ เพียงแต่คุณสมบัติของคณะกรรมการและความรู้ความเชี่ยวชาญตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เข้ามาเป็นตัวแปรที่ช่วยในการลดเวลาในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบลง

สรุป ทุกปัจจัยที่ได้จากเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยมีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการทุกด้านที่ศึกษา ยกเว้นด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้องมีเพียงปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานและบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการอธิบายระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบมากที่สุดคือ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ รองลงมาคือปัจจัยบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในพิจารณาอำนาจในการให้คุณให้โทษและปัจจัยการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามลำดับ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ

5.1 แนวทางที่ช่วยสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการทำงาน

จากการพิจารณาความถี่ของข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เกี่ยวกับข้อคำถาม สามารถสรุปได้ว่าการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบ การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรและความพอเพียงของเวลาที่คณะกรรมการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ที่ ตามลำดับ

5.2 คณะกรรมการตรวจสอบควรพัฒนาทักษะหรือความรู้ในด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการตรวจสอบควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะหรือความรู้ในด้านดังต่อไปนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของคำตอบแยกตามทักษะหรือความรู้ที่คณะกรรมการตรวจสอบควรพัฒนา

ประเภทความรู้	จำนวน	ร้อยละของคำตอบ
<ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้ด้านธุรกิจที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบ 		
1. ความรู้ด้านธุรกิจและภาวะอุตสาหกรรมของบริษัท	20	
2. การบริหารจัดการธุรกิจ	11	
3. โครงสร้างองค์กรและระบบงาน	3	
รวม	33	23
<ul style="list-style-type: none"> ● ความรู้ด้านบัญชี/การเงิน (เช่น การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมาตรฐานบัญชีฉบับใหม่ ทักษะการวิเคราะห์งบการเงิน เป็นต้น) 	27	19
<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน 		
1. การบริหารความเสี่ยง	15	
2. หลักการและระบบการควบคุมภายใน	11	
รวม	26	18

ประเภทความรู้	จำนวน	ร้อยละของคำตอบ
● ความรู้ด้านการตรวจสอบภายใน	15	11
● กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ	14	9
● หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี	14	9
● คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	8	6
● อื่น ๆ	7	5
● ทักษะการวิเคราะห์งบการเงิน	5	4
รวม	144	100

จากตาราง 42 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าทักษะหรือความรู้ที่คณะกรรมการตรวจสอบควรพัฒนาเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ ความรู้ด้านธุรกิจที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบ (ร้อยละ 23) รองลงมาคือความรู้ด้านบัญชี/การเงิน (ร้อยละ19) ตามด้วยความรู้ด้านการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน (ร้อยละ18) และความรู้ด้านการตรวจสอบภายใน ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ และศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการ โดยมุ่งศึกษาความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบใน 3 หน้าที่หลักที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและเป็นหน้าที่ที่ปฏิบัติตามสากลทั่วไป คือ (1) หน้าที่ในการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่ในการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ (3) หน้าที่ในการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ (4) ความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ จำนวน 300 คน ซึ่งได้จากกลุ่มตัวอย่างแบบ Quota Sampling จากประชากรบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ทั้งหมด 391 บริษัท ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 40

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งพัฒนาโดยอาศัยข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดและปลายปิด สำหรับข้อคำถามที่ศึกษาความคิดเห็น ผู้วิจัยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 ท่าน (รวมอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์) ช่วยตรวจความตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนการทดลองใช้ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง คำนวณหาค่าความเที่ยงของเนื้อหาโดยวิธีของ Cronbach's Alpha Reliability ได้ค่าความเที่ยงจากการทดลองใช้เครื่องมือ .94 และค่าความเที่ยงจากการเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บรรยายข้อมูลทั่วไปของบริษัทและข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ ใช้ เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดย วิธีการหมุนแกนปัจจัยแบบ Orthogonal ด้วยวิธี Varimax จากนั้นจึงนำปัจจัย

และตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาหาความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นที่จะทำการสรุปผลพร้อมกับอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ข้อ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ

ผลจากการให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัทในรูปแบบสอบถามส่วนที่ 3 สามารถสร้างปัจจัยที่ใช้เป็นตัวแปรอิสระในการอธิบายระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดได้ 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในโดยพิจารณาอำนาจในการให้คุณให้โทษ และตัวแปรเวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time) ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยและการทดสอบสมมติฐานการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

ตัวแปรที่ได้จากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย สามารถอธิบายค่าแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมดได้ร้อยละ 71.73 ประกอบด้วย 5 ปัจจัย เรียงตามร้อยละของความแปรปรวน (% of variance) ดังนี้

1. ปัจจัยคุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยนี้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 19.796 ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เมื่อพิจารณาตัวแปรที่อธิบายปัจจัยพบว่าตัวแปรดังกล่าวประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรสำคัญ 2 กลุ่มคือ

(1) กลุ่มตัวแปรจริยธรรมและคุณธรรมในการทำงาน ได้แก่ ข้อคำถาม คณะกรรมการตรวจสอบมีจริยธรรมในการทำงานใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูก คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นกลางและยุติธรรมในการทำงาน คณะกรรมการตรวจสอบสามารถแสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

(2) กลุ่มตัวแปรวิสัยทัศน์และความสามารถในการชี้นำ ได้แก่ ข้อคำถาม สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ เป็นบุคคลที่มีคุณค่าขององค์กร คณะกรรมการตรวจสอบตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง/ความสมเหตุสมผลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีทักษะมีความสามารถในการสอบทานงานในภาพรวม คณะกรรมการตรวจสอบมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล ประธานกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ สามารถนำการประชุมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้องตรงประเด็น

ส่วนข้อคำถามที่มาจากตัวแปรอื่น เช่น คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิทยาที่ดีในการทำงานกับผู้ตรวจสอบภายในและหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2. ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยนี้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 15.12 ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 2 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่อธิบายปัจจัยพบว่าประกอบด้วย 3 ตัวแปรหลักคือ

(1) ตัวแปรความรู้ความเข้าใจด้านการตรวจสอบ ได้แก่ ข้อคำถาม คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการตรวจสอบสามารถระบุความเสี่ยงที่สำคัญและเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้นให้น้อยลง

(2) ตัวแปรความรู้ด้านบัญชี/การเงิน ได้แก่ ข้อคำถามคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ท่านเข้าใจถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบทราบว่ารายการใดมีผลกระทบต่องบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

(3) ตัวแปรความรู้ความเข้าใจด้านธุรกิจ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบมีความเข้าใจในโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของบริษัทเป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ ภาวะอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมหลักของบริษัทที่ตนเป็นกรรมการ

ตรวจสอบอย่างเพียงพอ ส่วนข้อคำถามอื่น เช่น คณะกรรมการตรวจสอบมีการเตรียมตัวที่ดีในการจัดการกับประเด็นปัญหาการดำเนินงานและการเงินที่ซับซ้อน

3. ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยนี้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 14.276 เป็นปัจจัยสำคัญอันดับสาม มีประเด็นเน้นไปที่อำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับตามกฎหมายบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งหมดประกอบด้วย 7 ข้อคำถามคือ

- กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ
- กฎบัตรกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ
- คณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลสารสนเทศเพียงพอสำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จากบริษัทหรือฝ่ายบริหารของบริษัท
- คณะกรรมการตรวจสอบชี้แนะประเด็นที่ท่านควรให้ความสนใจในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม
- คณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเสนอสิ่งที่ตรวจพบต่อฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการได้เป็นอย่างดี
- คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปรับเปลี่ยนแผนการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป
- คณะกรรมการตรวจสอบให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น

4. ปัจจัยการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยนี้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 14 เป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 4 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่อธิบายปัจจัยพบว่าประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรและตัวแปรที่สำคัญคือ

- (1) กลุ่มตัวแปรการเป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและคณะกรรมการบริษัท ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกที่มีประสิทธิผลสำหรับท่านในการประชุมและแสดงความคิดเห็น คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและโดยตรงระหว่างหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้ท่าน

สามารถรายงานปัญหาและผลการตรวจสอบตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เป็นอิสระและโดยตรงต่อผู้สอบบัญชี พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างเต็มที่ และคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเสนอสิ่งที่ตรวจพบต่อฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริษัทได้เป็นอย่างดี

(2) ตัวแปรจริยธรรมและคุณธรรมในการทำงาน ได้แก่ คณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายจัดการ และคณะกรรมการตรวจสอบมีความเอาใจใส่ในการติดตามความคืบหน้าของงานที่ได้มอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในทำอย่างใกล้ชิด

ส่วนข้อคำถามอื่น เช่น ในทางปฏิบัติคณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจในการเสนอแนะที่ปรึกษาจากภายนอกในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

5. ปัจจัยบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน โดยพิจารณาด้านอำนาจในการให้คุณให้โทษ

ปัจจัยนี้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลได้ร้อยละ 8.54 ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 5 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่อธิบายปัจจัยพบว่าประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 1 ตัวแปรคือ คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอนหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด และคณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายในในระดับใด

สรุป ตัวแปร 5 ตัวแปรที่ได้จากเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยสามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 ปัจจัยใหญ่คือ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบ ได้แก่ ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยการเป็นผู้ประสานงาน และ (2) ปัจจัยอำนาจที่คณะกรรมการตรวจสอบได้รับมอบหมายจากองค์กร ประกอบด้วยปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และปัจจัยบทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน อนึ่ง ในการวิจัย ผู้ศึกษาได้นำตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาปรับปรุงแก้ไขและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทยและเหตุการณ์ปัจจุบัน ผวนกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในจำนวน 7 ท่าน มาสร้างเป็น

แบบสอบถามตามวิธีดำเนินการวิจัยในบทที่ 3 ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถสร้างเป็นตัวแปรใหม่ได้ 6 ตัวแปรตั้งข้างต้น โดยตัวแปรอิสระที่ค่อนข้างได้ตรงตามตัวแปรที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ ได้แก่ ปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ ปัจจัยอำนาจหน้าที่และปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน (อำนาจในการให้คุณให้โทษ) ส่วนตัวแปรใหม่ที่ได้เพิ่มขึ้นมาจากการสัมภาษณ์และเป็นไปตามที่ผู้ศึกษาคาดการณ์ในเบื้องต้นคือ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรใหม่ที่เกิดจากการรวมตัวกันของข้อคำถามในปัจจัยวิสัยทัศน์และความสามารถในการชี้แนะและปัจจัยจริยธรรมและคุณธรรมในการทำงาน เป็นส่วนประกอบหลัก

2. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน สรุปได้เป็น 4 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุพบว่าปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจัยการเป็นผู้ประสานงานของคณะกรรมการตรวจสอบและปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์กับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐาน (Standardized coefficients) พบว่าปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม ผลข้างต้นสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ได้เพียงร้อยละ 38.2 เท่านั้น จึงยังมีช่องว่างในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบความสัมพันธ์ต่อไป

ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ศึกษาโดยสะท้อนให้เห็นว่ายิ่งคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทใดมีสมาชิกที่มีภูมิหลังที่หลากหลาย มีประสบการณ์ความรู้ความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและตัวกรรมการมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบของฝ่ายตรวจสอบภายในมากขึ้นเท่าใด ยิ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนปัจจัยเสริมอื่น เช่น ความสามารถของกรรมการในการสร้างบรรยากาศ

ของการสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องและการกระตุ้นให้เกิดการติดต่อสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการนำวิสัยทัศน์และมุมมองด้านความรู้ที่หลากหลายของกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกมาช่วยในการดำเนินธุรกิจ การศึกษา benchmark study โดย PricewaterhouseCooper [PWC] for the Institute of Internal Auditors, Improving Audit Committee Performance: What Works Best (1993) เสนอแนะว่าหลักสำคัญในความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบคือ การมีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านบัญชี การควบคุมภายในและการตรวจสอบ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^E (2544: 102) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องของความรู้ด้านกฎหมายและความชำนาญในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริษัทด้วย ในประเด็นความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ งานวิจัยเชิงสำรวจของ McMullen และ Raghunandan (1996) ได้เสนอแนะว่าหากคณะกรรมการตรวจสอบมีสมาชิกที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) รวมอยู่ด้วย ก็จะมีความรู้ใน 3 ด้านนี้และทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีการตระหนักในประเด็นการตรวจสอบ การบัญชีและการรายงานการเงินมากขึ้น อนึ่ง ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของผู้วิจัยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kalbers and Fogarty (1993) ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ (Expert power) มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิภาพด้านการรายงานทางการเงินและวิภาดา ตั้งศิริมงคล และ วิไลพร อธิธิวิรุฬห์ (2542) โดยมีความเห็นว่าความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นกับ (1) ที่มาของสมาชิก (2) การมีความเป็นอิสระในการทำงาน (3) การมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องและ (4) การเป็นตัวประสานงานที่ีระหว่างผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน

2. ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ

ผลของการวิเคราะห์ถดถอยพบว่าทุกปัจจัย ยกเว้นตัวแปรเวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบในการสอดส่องดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความสำเร็จของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ด้านนี้ได้ร้อยละ 56.9 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐานพบว่าปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ศึกษา เหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจาก (1) ปัจจัยคุณสมบัติเฉพาะตัวและความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรสำคัญในการร่วมกันช่วยหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในในการสอบทานแผนการตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าแผนได้ครอบคลุมจุดเสี่ยงสำคัญของบริษัทเพื่อประโยชน์ในการค้นพบจุดอ่อนในการปฏิบัติงาน และการให้ข้อเสนอแนะเรื่องความเหมาะสมและความเพียงพอเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ผู้บริหารวางไว้ (2) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรที่กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทในเรื่องคุณภาพของงบการเงินและปัญหาทางการเงินต่าง ๆ และหน้าที่อื่น ๆ ให้มีความชัดเจนและเป็นทางการ มีผลให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถเข้าถึงข้อมูล เอกสารและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยมีสิทธิที่จะตรวจสอบทุกเรื่องได้ตามหน้าที่ที่ระบุในกฎบัตร (charter) ตลอดจนหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง (4) การมีคณะกรรมการตรวจสอบช่วยให้เกิดการประสานงานระหว่างฝ่ายจัดการและคณะกรรมการบริษัท โดยทำให้คณะกรรมการบริษัทได้รับการแจ้งเรื่องราวสำคัญอย่างรวดเร็ว ทันทีที่ ลดปัญหาการปกปิดข้อมูลหรือการขาดความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบอันเนื่องจากอิทธิพลของฝ่ายจัดการ นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยสำคัญตัวหนึ่งซึ่งช่วยเสริมแรงให้สิ่งข้างต้นสามารถบรรลุผลได้ดีในทางปฏิบัติคือ การที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาความดีความชอบของหน่วยงานตรวจสอบภายใน เนื่องจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบจะทำหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งหรือไม่ ความสำเร็จส่วนหนึ่งก็ต้องมาจากการใช้หน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือในการทำงาน ฉะนั้นการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีส่วนร่วมและแสดงบทบาทในด้านนี้อย่างเข้มแข็งย่อมจะทำให้ผู้ตรวจสอบภายในเกิดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานและมีความมั่นใจในสภาพของตนเองมากขึ้นหากต้องปฏิบัติงานโดยมีข้อขัดแย้งกับฝ่ายบริหาร ผลคือผู้ตรวจสอบภายในจะมีขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตรวจสอบให้กับคณะกรรมการตรวจสอบอย่างเต็มที่ ดังนั้นปัจจัยข้างต้นจึงเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างควมมีประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

ในเรื่องความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ DeZoort และ Steven (2001) พบว่าสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการอิสระและมีความรู้ด้านการตรวจสอบที่มากจะมีส่วนช่วยและสนับสนุนผู้สอบบัญชีในการโต้แย้งกับฝ่ายบริหาร ส่วนความสัมพันธ์อื่นนั้น เช่น Kalbers and Fogarty (1993) พบว่าอำนาจหน้าที่ (Legitimate power) และ ความขยัน (Diligence) มีความสัมพันธ์ที่มึนัยสำคัญกับความมีประสิทธิผลด้านการตรวจสอบภายใน ส่วนตัวแปรอำนาจในการให้โทษ (Sanctionary power) ไม่มี

ความสัมพันธ์กับด้านดังกล่าวแต่กลับมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความมีประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบภายนอกซึ่งเป็นหน้าที่ที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา ขณะที่ประเทศไทยตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นด้วยกับความสัมพันธ์นี้ดังเหตุผลที่อธิบายข้างต้น

3. ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลของการวิเคราะห์ถดถอยพหุพบว่าทุกปัจจัย ยกเว้นตัวแปรเวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการสอดส่องดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ได้ร้อยละ 49.4 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับฐานพบว่าปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในและปัจจัยการเป็นผู้ประสานงาน ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ศึกษา กล่าวคือตัวแปรอิสระทั้งหมดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับความมีประสิทธิภาพด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยอำนาจหน้าที่ ปัจจัยการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายในและปัจจัยการเป็นผู้ประสานงานยังคงเป็นปัจจัยหลักในการอธิบายระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ นอกจากนี้พบว่าปัจจัยคุณสมบัติคณะกรรมการตรวจสอบได้เข้ามาช่วยอธิบายความสัมพันธ์ในประเด็นของคุณสมบัติเฉพาะตัวของคณะกรรมการตรวจสอบให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น นิตยสาร Managing Corporate Governance in Asia รายงานว่ากฎแฉสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพคือความมีคุณภาพของสมาชิก กล่าวคือสมาชิกควรมีอำนาจหน้าที่ ทักษะที่จำเป็น ประสบการณ์และการเตรียมพร้อมในการจัดการกับประเด็นปัญหาการดำเนินงานและการเงินที่ซับซ้อน อย่างไรก็ตามการตั้งมั่นในความยุติธรรม การมีความเป็นอิสระและการมีระดับความสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพที่เหมาะสมก็เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่สุดสำหรับงานด้วย (AIG, 2001 – 2002; ศาสตราจารย์ธวัช ภูษิตโกคโคย, 2546:17) Palmer (1977) ให้ความเห็นว่าประธานคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางของสมาชิก ความแข็งแกร่งในฐานะของผู้นำอาจช่วยให้ความมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นในคณะกรรมการ ซึ่ง Spangler และ Braiotta (1990) ได้ตรวจสอบความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในความหมายของรูปแบบความเป็นผู้นำ ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะ

ของผู้เฝ้าการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะของผู้เฝ้าด้านการจัดการมีอิทธิพลที่มีสาระสำคัญต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

4. ความมีประสิทธิผลในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพบพบว่าทุกปัจจัย ยกเว้นตัวแปรเวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (Average total time) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยอธิบายความมีประสิทธิผลในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายการผันแปรของระดับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ได้ร้อยละ 69.9 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ถดถอยปรับฐานพบว่า ปัจจัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน ตามด้วยปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญและคุณสมบัติคณะกรรมการตามลำดับ

ในภาพรวมผลการทดสอบสมมติฐานเป็นไปตามความคาดหวังของผู้ศึกษา ยกเว้นตัวแปรเวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรตามในการทดสอบความสัมพันธ์ใดเลย แต่จากการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่าตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับปัจจัยคุณสมบัติของคณะกรรมการและปัจจัยความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างไรก็ตามแม้ว่าความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามข้างต้นเป็นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่น้อยแต่ผู้ศึกษาก็ยังมีความเห็นว่า ในทางปฏิบัติปัจจัยด้านเวลายังคงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับระดับความมีประสิทธิผลของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพียงแต่คุณสมบัติของคณะกรรมการและความรู้ความเชี่ยวชาญตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นตัวแปรที่เข้ามาช่วยในการลดเวลาในการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบลง นอกจากนี้การเปิดช่องทางการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชีเพื่อรับทราบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน การซักถามปัญหาก่อนการประชุม หรือแม้กระทั่งการประสานความร่วมมือในการทำงานหรือการวางแผนการตรวจสอบร่วมกันระหว่างฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาจเป็นแนวทางหนึ่งในการช่วยลดเวลาในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบลงได้ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ข้างต้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Grinaker et al. (1978) และ Kalbers and Fogarty (1993) ความขยัน (Diligence) มีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญกับความมีประสิทธิผลในภาพรวม แต่ในที่นี้ตัวแปรดังกล่าวได้ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในข้อคำถามของผู้ศึกษา

สรุป ในภาพรวมทุกปัจจัยล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่ที่รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งนอกจากความชัดเจนและความพอเพียงในอำนาจหน้าที่ที่คณะกรรมการบริษัทมอบให้คณะกรรมการตรวจสอบโดยระบุในกฎบัตรแล้ว (ปัจจัยอำนาจหน้าที่) คุณภาพของสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบก็เป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลักดันและเสริมสร้างให้แนวคิดการกำกับดูแลกิจการเกิดผลในทางปฏิบัติและเป็นประโยชน์กับบริษัทและผู้ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่กำกับดูแลกิจการ

ผลการประเมินความคิดเห็นของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในเกี่ยวกับระดับความมีประสิทธิภาพในหน้าที่การกำกับดูแลของคณะกรรมการตรวจสอบ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. **หน้าที่การดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้อง**
 ในภาพรวมกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้องในระดับมีประสิทธิภาพมาก โดยหน้าที่การพิจารณาความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่บริษัทใช้ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีที่สำคัญเป็นหน้าที่ที่คณะกรรมการตรวจสอบของกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเกือบทุกบริษัท (ปฏิบัติ 117 จาก 120 บริษัท) รองลงมาคือหน้าที่การสอบทานรายการปรับปรุงอันเป็นสาระสำคัญในแต่ละงวดบัญชี และหน้าที่การสอบทานงบการเงินประจำปีร่วมกับผู้สอบบัญชีตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามหน้าที่หลักที่หน่วยงานกำกับดูแลเสนอแนะ

2. **หน้าที่การดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ** ในภาพรวมพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่ในด้านนี้ได้ตามวัตถุประสงค์การจัดตั้งในระดับมีประสิทธิภาพมากไม่ว่าในเรื่องของการที่คณะกรรมการตรวจสอบช่วยให้คณะกรรมการบริษัทและผู้บริหารได้ตระหนักถึงความเสี่ยงที่สำคัญตลอดจนเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยง หรือการที่คณะกรรมการตรวจสอบทำให้ข้อเสนอแนะของฝ่ายตรวจสอบภายในได้รับการพิจารณาจากฝ่ายบริหารและมีการปฏิบัติตามมากขึ้น หรือหน้าที่ในการสอบทานให้ระบบการควบคุมทางบัญชี/การเงินที่ใช้ภายในบริษัทมีความน่าเชื่อถือและเข้มงวดมากขึ้น อย่างไรก็ตามหน้าที่ที่คณะกรรมการตรวจสอบยังให้ความสำคัญในการพิจารณาน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับหน้าที่อื่นคือการสอบทานความพอเพียงของการควบคุมทางคอมพิวเตอร์ด้านบัญชี/การเงินที่ใช้ภายในบริษัท และเมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประกอบพบว่ามีกรณีกระจายของความคิดเห็นที่ค่อนข้าง

แตกต่างกันในช่วงมีประสิทธิผลค่อนข้างน้อย ถึง มีประสิทธิผลมาก ($\bar{X} = 4.78$ S.D. = 1.34) นอกจากนี้ในข้อความเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้ตรวจสอบภายใน ก็มีการกระจายของความคิดเห็นที่แตกต่างเช่นกัน ฉะนั้นหากเป็นไปได้ คณะกรรมการตรวจสอบ ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นด้วย

3. หน้าที่การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
พบว่าในภาพรวมคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ในระดับมีประสิทธิผลมาก เช่นกัน โดยเฉพาะหน้าที่การดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ส่วนหน้าที่การมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎว่าด้วยพ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และประกาศอื่นที่เกี่ยวข้องพบว่ามีการกระจายของความคิดเห็นที่ค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 5.67$ S.D. = 1.37)

สรุป ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยว่าคณะกรรมการตรวจสอบสามารถปฏิบัติหน้าที่การกำกับดูแลกิจการได้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริษัทและเห็นพ้องว่าคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของบริษัทมากกว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบเพียงเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ในข้อความการมีบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยพบว่าการกระจายของความคิดเห็นของผู้ตอบที่ค่อนข้างสูงเล็กน้อย ($\bar{X} = 5.44$ S.D. = 1.34) ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบอาจต้องแสดงบทบาทและให้ความสำคัญของการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นรายย่อยให้ชัดเจนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎว่าด้วยพ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และประกาศอื่นที่เกี่ยวข้อง จุดสำคัญจึงอยู่ที่บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีภายนอกให้มีความเป็นอิสระ มีทรัพยากรในการปฏิบัติงานตรวจสอบที่เพียงพอ ซึ่งตัวกรรมการตรวจสอบเองต้องสามารถเข้าถึงข้อมูล/ข่าวสาร และกระตือรือร้นที่จะพบปะ ปรึกษาหารือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยสม่ำเสมอและมีความสามารถในการใช้คนให้ถูกกับงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน และการรวบรวมความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ความเป็นอิสระเป็นข้อกำหนดเชิงโครงสร้างที่สำคัญในกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่จะช่วยให้การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรมและมีประสิทธิผล ดังนั้นหากเป็นไปได้โดยเฉพาะในกิจการที่มีขนาดใหญ่และมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่เพียงพอ คณะกรรมการตรวจสอบไม่ควรถูกเสนอและเลือกโดยผู้ถือหุ้นที่มีคะแนนเสียงข้างมาก (ผู้ถือหุ้นรายใหญ่) โดยยิ่งถ้าสมาชิกคณะกรรมการบริษัทประกอบด้วยตัวแทนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นส่วนมากหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นประธานกรรมการบริษัทด้วยแล้ว อาจมีผลให้คณะกรรมการตรวจสอบขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ฉะนั้น แนวทางในการเสนอแนะได้แก่

1. เนื่องจากการเลือกตั้งกรรมการเป็นหน้าที่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยการเสนอแนะของคณะกรรมการ ดังนั้นกรรมการควรได้รับการแต่งตั้งตามวาระที่กำหนดโดยเฉพาะเจาะจง และในการเสนอชื่อกรรมการเพื่อการเลือกตั้งควรมีประวัติของบุคคลนั้นโดยมีรายละเอียดที่เพียงพอเพื่อช่วยให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามารถตัดสินใจสารสนเทศที่ได้รับ

2. บริษัทควรกำหนดวัตถุประสงค์ บรรทัดฐานของบทบาทที่คาดหวังจากกรรมการ และคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทให้ชัดเจนโดยอาจถือเป็นนโยบายหนึ่งของบริษัทและเข้มงวดต่อการควบคุมดูแลให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบตามคุณสมบัตินั้น เช่น คณะกรรมการตรวจสอบต้องมีไม่คนของฝ่ายบริหารหรือเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Conflict of Interest) หรือการจำกัดจำนวนบริษัทที่กรรมการตรวจสอบจะสามารถเป็นกรรมการบริษัทในเวลาเดียวกันได้ เป็นต้น นอกจากนี้ คณะกรรมการบริษัทต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบให้ชัดเจนในกฎบัตรคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนวาระการดำรงตำแหน่งและอายุสูงสุดของกรรมการ

3. ในกรณีที่จำเป็น คณะกรรมการบริษัทอาจจัดให้มีคณะกรรมการสรรหาเพื่อให้คำแนะนำต่อคณะกรรมการในการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ โดยทุกครั้งที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควรพิจารณาถึงความหลากหลายในประสบการณ์ ความสามารถพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ทักษะและความเป็นอิสระด้วย สำหรับองค์กรขนาดใหญ่หรือมีความพร้อมทางด้าน

ทรัพยากรทางการเงินอาจจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ตรวจสอบว่ามีอิสระและได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยครบถ้วนและสมบูรณ์หรือไม่ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าประโยชน์ที่ได้คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป

4. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) อาจเข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเป็นอิสระให้กับคณะกรรมการตรวจสอบในเบื้องต้น เพื่อประโยชน์ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้น โดยการจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการตรวจสอบที่ตลาดหลักทรัพย์เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความพร้อมด้านคุณวุฒิ และความเป็นอิสระขึ้นมา เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งให้กับบริษัทจดทะเบียนในการสรรหา คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท

2. การพัฒนาด้านทักษะ ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบ

ในภาพรวมยังมีบริษัทจดทะเบียนบางบริษัทคิดเป็นร้อยละ 20 ของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามที่ยังไม่ค่อยให้ความสนใจในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกับหน่วยงานภายนอกที่จัดสัมมนา/อบรมเชิงวิชาการต่าง ๆ แม้ว่าโดยพื้นฐานแล้วตัวกรรมการตรวจสอบควรที่จะมีทักษะ ความรู้รอบด้านในกิจการและหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย มีการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามต้องเข้าใจว่าการดำเนินธุรกิจปัจจุบันค่อนข้างที่จะมีความซับซ้อนก่อก่อบโดยลักษณะงานแล้วกรรมการไม่ได้เป็นพนักงานประจำขององค์กร ฉะนั้นเรื่องนี้อาจสมควรมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคณะกรรมการตรวจสอบด้วยโดยนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบและอบรมให้กรรมการเข้าใจถึงลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัท ภาพรวมในการทำงานของแต่ละส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ และควรสนับสนุนให้มีการสัมมนา/อบรมทางด้านความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง โดยควรให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้าร่วมสัมมนา/อบรมอย่างน้อยปีละครั้ง เช่น การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน ตลอดจนวิธีการตรวจสอบที่ทันสมัย การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของ ข้อกำหนดกฎหมายในปัจจุบัน มาตรฐานบัญชีฉบับใหม่ ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือการอบรมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้กรรมการเข้าใจและทราบบทบาทหน้าที่ของตนชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นต้น

3. การปฏิบัติหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการตรวจสอบควรศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ฝ่ายจัดการนำเสนอโดยละเอียด ความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ที่ผ่านมาจะช่วยทำให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถมองเห็นภาพ เข้าใจวิธีการและแนวคิดต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย คณะกรรมการตรวจสอบควร

1. คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และร่วมกันพัฒนาระบบการทำงานของแต่ละฝ่าย ซึ่งควรมีการพบปะพูดคุยกับผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและฝ่ายจัดการด้วยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/ปัญหา อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการตรวจสอบควรให้ความสำคัญในการเชิญฝ่ายกฎหมาย ฝ่ายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบด้วย เพราะตามหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบที่กำหนดโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ระบุให้คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ในการสอบถามให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริษัท มีการดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจากความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งเรื่องนี้ล้วนต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายในการให้คำแนะนำปรึกษา ที่สำคัญประเด็นทางบัญชีที่เกิดขึ้นมักจะมีเรื่องทางกฎหมายเข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้น ความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบจึงขึ้นอยู่กับ (1) ความสามารถของกรรมการในการใช้การประชุมเป็นเครื่องมือในการทำงานให้ได้ผลและความสนใจในการเชิญฝ่ายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเข้าร่วมประชุม และ (2) ความสามารถในการตั้งคำถาม ตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและความสามารถของกรรมการในการคิดวิเคราะห์ ประเมินความน่าเชื่อถือและความเป็นไปได้ของคำตอบด้วย

2. คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชี เพื่อรับทราบประเด็นปัญหาที่เป็นปัจจุบันซึ่งจะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทเพื่อหาแนวทางแก้ไขได้อย่างทันที่ เช่น นัดผู้ตรวจสอบภายในไปรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน หรือการจัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผู้สอบบัญชี

3. คณะกรรมการตรวจสอบควรมีส่วนร่วมในการแต่งตั้ง โยกย้าย ประเมินผล และพิจารณาปรับเงินเดือนให้ฝ่ายตรวจสอบภายใน พร้อมให้การสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบ เช่น อัตราค่าจ้าง เครื่องมือในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนทางการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น เพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระให้กับฝ่ายตรวจสอบภายในและสร้างขวัญกำลังใจให้

กับพนักงานโดยเมื่อบริษัทที่มีงานตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เข้าใจขั้นตอนการทำงานแล้วก็จะช่วยส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบให้มีประสิทธิผลด้วย เรื่องนี้จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน คำตอบมีการกระจายความคิดเห็นที่ค่อนข้างสูง นั่นคือในบางบริษัทคณะกรรมการตรวจสอบยังไม่ค่อยมีบทบาทในการผลักดันเรื่องนี้เท่าที่ควรไม่ว่าจะเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบของหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในหรือเรื่องความพร้อมของทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสอบโดยเฉพาะอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของผู้ศึกษาที่พบว่าในบางบริษัทฝ่ายตรวจสอบภายในยังมีความเกรงกลัวต่ออิทธิพลของฝ่ายบริหารเนื่องจากฝ่ายบริหารเป็นผู้คัดเลือกเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายในให้เข้ามาทำงานในบริษัท ฉะนั้นทางแก้ที่อาจช่วยบรรเทาปัญหาได้คือ (1) หากเป็นไปได้คณะกรรมการตรวจสอบควรเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายในและมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบของหน่วยงานตรวจสอบภายในมากขึ้น หรือ (2) จัดโครงสร้างฝ่ายตรวจสอบให้มีสายการบังคับบัญชาที่ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อเสริมสร้างความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานและนำเสนอข้อมูล พร้อมผลักดันให้ฝ่ายอื่นในองค์กรเห็นความสำคัญของการมีหน่วยงานนี้

4. การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

1. คณะกรรมการตรวจสอบควรรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากคณะทำงานเป็นประจำอย่างต่อเนื่องรวมทั้งงบการเงินและรายงานการประชุมคณะผู้บริหารทุกครั้ง โดยคณะกรรมการบริษัทและฝ่ายจัดการต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ข้อมูลที่จัดเตรียมให้ต้องมีความถูกต้องและเชื่อถือได้เพราะจะทำให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการตรวจสอบให้ครอบคลุมองค์กรได้อย่างทั่วถึง

2. คณะกรรมการตรวจสอบควรมีหน่วยงานตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานโดยตรง ไม่ควรใช้บริการตรวจสอบภายในที่จ้างจากภายนอก (Outsource) เพราะงานตรวจสอบภายในจะทำได้ดีต้องเป็นคนที่รู้วัฒนธรรมและมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการประกอบธุรกิจเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงขนาดและความซับซ้อนของธุรกิจ และงบประมาณของบริษัทประกอบการจัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นภายในบริษัทด้วย

5. ความพอเพียงของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

บริษัทไม่ควรให้อิสรระคณะกรรมการตรวจสอบในการเป็นกรรมการหรือผู้บริหารบริษัทอื่นหลายแห่งจนเกินไปเนื่องจากมีผลต่อการทุ่มเทงานในหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบทางแก็คือ บริษัทอาจกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำในการคัดสรรผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ เช่น จำกัดจำนวนบริษัทที่กรรมการตรวจสอบจะสามารถเป็นกรรมการบริษัทอื่นได้ เช่น ผู้ที่จะเข้ามารับตำแหน่งไม่ควรเป็นกรรมการบริษัทอื่นตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป เป็นต้น เพราะการได้คนที่มีความสามารถมาก แต่หากบุคคลนั้นมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบในเวลาเดียวกันมากเกินไป คนที่มีความสามารถมากอาจไม่ได้ช่วยพัฒนาองค์กรของเราก็ได้ แถมต้นทุนในการจ้างยังสูงอีก ฉะนั้น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการตรวจสอบจึงควรอุทิศเวลาในการกำกับดูแลกิจการอย่างเพียงพอ มีเวลาเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่และไม่ควรเข้าบริษัทเฉพาะประชุมคณะกรรมการเท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต

1. เนื่องจากการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ เป็นการศึกษาในมุมมองของกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวซึ่งคือ มุมมองของผู้ตรวจสอบภายใน ดังนั้น ในการศึกษาต่อในอนาคตผู้วิจัยท่านอื่นอาจขยายการศึกษาออกไปในมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอื่น เช่น มุมมองของผู้สอบบัญชีหรือมุมมองของหัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงินบริษัท เป็นต้น นอกจากนี้ในการศึกษาบทบาทหน้าที่การกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบ ปัจจุบันผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพียง 3 บทบาทหน้าที่เท่านั้นคือ (1) หน้าที่ในการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (2) หน้าที่ในการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ และ (3) หน้าที่ในการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนบทบาทหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการที่อาจเพิ่มเข้ามาในการศึกษาต่อไปคือ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีต่อผู้สอบบัญชีบริษัท เพื่อประโยชน์ในการเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการต่อไป

2. ในการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ตัวแปรบางตัวที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยไม่ได้เน้นวัดให้ภาพที่ชัดเจนในเชิงลึก เพียงแค่อิงตามความหมายที่หน่วยงานกำกับดูแลให้คำนิยามเท่านั้น เช่น ตัวแปรความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ฉะนั้น ในการศึกษาต่อไปในอนาคตผู้วิจัย

ท่านอื่นอาจปรับปรุงให้สามารถวัดในเชิงรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เช่น เรื่องความเป็นอิสระ ผู้วิจัยท่านอื่นอาจนำเรื่องที่มาของกรรมการหรือความสัมพันธ์ของกรรมการตรวจสอบที่มีต่อบริษัท เช่น การเคยเป็นพนักงานหรือผู้บริหารของบริษัทที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบ การเป็นที่ปรึกษาของบริษัท เป็นต้น เข้ามาศึกษาประกอบการวิจัย นอกจากนี้ในเรื่ององค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ผู้วิจัยท่านอื่นอาจขยายการศึกษาในเชิงที่ลึกขึ้น เช่น ในด้านความรู้ความเชี่ยวชาญ ผู้วิจัยอาจนำตัวแปรการมีสมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิด้านการเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) หรือจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบที่เคยดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการอิสระว่ามีผลต่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่ ทั้งนี้อาจใส่ตัวแปรควบคุมบางตัว เช่น ขนาดของกิจการ เพื่อลดผลกระทบของขนาดของกิจการที่จะมีผลต่อความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ อนึ่ง จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่ามีตัวแปรบางตัวไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของระดับความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในหน้าที่การกำกับดูแลกิจการได้ เช่น ตัวแปรเวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (พัฒนาจากการนำจำนวนครั้งเฉลี่ยในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ครั้ง/ปี) การนำจำนวนครั้งเฉลี่ยในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ครั้ง/ปี) * จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้ในการประชุมแต่ละครั้ง (ชั่วโมง/วาระการประชุม)) จึงเป็นไปได้ว่าตัวแปรดังกล่าวอาจมีความบกพร่องเนื่องจากการไม่นำปัจจัยเวลาที่คณะกรรมการตรวจสอบใช้ในการปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากการประชุมมาพิจารณาร่วมด้วย ฉะนั้น ในการศึกษาต่อไปในอนาคต อาจนำตัวแปรเหล่านี้มาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

สรุป คณะกรรมการตรวจสอบได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการกำกับดูแลกิจการด้านความน่าเชื่อถือของรายงานการเงิน ความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท การดูแลและผลักดันให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของฝ่ายตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีและอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุดังประสงค์ในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและสร้างความน่าเชื่อถือหรือความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับนักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ฉะนั้น เรื่องคุณภาพสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยคณะกรรมการตรวจสอบต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี มีทักษะความรู้ในกิจการที่ตนดำรงตำแหน่ง มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ มีการนำแนวคิดใหม่มาประสานการทำงานกับคณะกรรมการบริษัทเพื่อร่วมกันพิจารณาความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาและหาวิธีป้องกันร่วมกับฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้สอบบัญชีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น

เครื่องมือในการทำงานโดยทำหน้าที่สำคัญในการนำปัญหาและผลการตรวจสอบที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการบริษัทและฝ่ายบริหาร สิ่งสำคัญในเวลานี้คือการที่บริษัทเห็นความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและปฏิบัติให้บรรลุผล ซึ่งการมีคณะกรรมการตรวจสอบในองค์กรนั้นคงมิใช่คำตอบทั้งหมดของการสร้างให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี หากแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของจุดเริ่มต้นในการสร้างการกำกับดูแลกิจการให้มีขึ้นในองค์กรเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปสู่ความเป็นองค์กรสมัยใหม่ที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งผลให้ในภาพรวมประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจเพราะได้รับความเชื่อมั่นในการพิทักษ์และรักษาสิทธิของผู้ถือหุ้นรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยจะเป็นข้อได้เปรียบทางการแข่งขันที่สำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและดึงดูดนักลงทุนให้มาลงทุนในประเทศไทยมากขึ้นและมากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย SPSS for Windows กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ชวลิต ธนะชานันท์. การกำกับดูแลกิจการในประเทศไทย. ใน รวมบทความอุทิศแด่ศาสตราจารย์สังเวียน อินทรวิชัย, หน้า 88. กรุงเทพมหานคร, 2545.

ชาญชัย จารุวัศตร์. ทางสายใหม่สู่การกำกับดูแลกิจการที่ดีในประเทศไทย. ใน รวมบทความอุทิศแด่ศาสตราจารย์สังเวียน อินทรวิชัย, หน้า 101 – 102. กรุงเทพมหานคร, 2545.

ณรงค์ ปรีदानันท์. คณะอนุกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee). วารสารบริหารธุรกิจ (2541): 22 - 31.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.^B หลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี. เอกสารประกอบข่าวฉบับที่ 28/2545 (13 มีนาคม 2545).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.^C รายงานการกำกับดูแลกิจการ. กรุงเทพมหานคร, 2544.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.^E ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.^F เอกสารประกอบรายงานการกำกับดูแลกิจการ. (มีนาคม 2544).

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.^G สำรวจความคิดเห็นเรื่อง ปัญหาและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบในประเทศไทย. การสำรวจเรื่องคณะกรรมการตรวจสอบ (มกราคม 2544): 3- 10.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.^H การสำรวจความคิดเห็นเรื่อง การกำกับดูแลกิจการที่ดี. ใน รายงานการกำกับดูแลกิจการ. (2544): 98 – 99.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการกำกับดูแลกิจการที่ดี เล่ม 1 คณะกรรมการบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: 2540.

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. แนวปฏิบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัทบุญศิริการพิมพ์ จำกัด, 2542.
- ธวัช ภูษิตโยโย. ความเป็นกลางของกรรมการอิสระ. กรุงเทพธุรกิจ (15 เมษายน 2546): 17.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542, อ้างถึงใน ประภัสสร ฉันทศรัทธาการ. การวิเคราะห์ตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นภดล เจนอักษร, ว่าที่ร้อยเอก. การใช้อำนาจในการบริหารของผู้บริหารการศึกษไทย: กรณีศึกษาเชิงคุณภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, สมาคม. แนวปฏิบัติสำหรับผู้สอบบัญชีในการติดต่อสื่อสารกับคณะกรรมการตรวจสอบ กรุงเทพฯ: บริษัทพี. เอ. ลิฟวิง จำกัด, 2543.
- ประภัสสร ฉันทศรัทธาการ. การวิเคราะห์ตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ผ่องศรี ปานเจริญ. การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ตามการรับรู้ของตนเอง คุรุวิชาการกลุ่มโรงเรียนและผู้บริหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, สมาคม. เอกสารเพื่อศึกษาเพิ่มเติมประกอบการสัมมนา หัวข้อ “เส้นทางสู่การกำกับดูแลกิจการที่ดี”. กรุงเทพฯ: สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย, 2546. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- พัฒนารุทธิกิจการค้า, กรม. Surbanes – Oxley Act. ข่าววิชาชีพบัญชี 26 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2546).

เพ็ญแข แสงแก้ว. สถิติเพื่อการวิจัยโดยใช้คอมพิวเตอร์ (SPSS Version 10.0). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร, 2544.

ผกา มาศ อึ้งอุตม. ผลกระทบของขนาดของคณะกรรมการ องค์ประกอบของคณะกรรมการและการถือหุ้นของคณะกรรมการที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ ภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ยุทธนา วราภิรมย์, สุวินัย เจนศิริกุล และจิตราพร เสาวภา. คณะกรรมการตรวจสอบในมุมมองของผู้ที่ได้รับประโยชน์. โครงการวิจัยนักศึกษาปริญญาโท คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

วรพจน์ อุษุโพบูลย์วงศ์, ว่าที่ร้อยเอก บัณฑิตที่มีผลต่อการพิจารณากำหนดค่าธรรมเนียมวิชาชีพสอบบัญชีในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

วารสารการกำกับดูแลกิจการที่ดี เล่ม 1 คณะกรรมการบริษัท. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: 2540.

วิภาพร ตั้งศิริมงคล และ วิไลพร อธิวิรุฬห์. คณะกรรมการตรวจสอบ เครื่องมือในการกำกับดูแลกิจการ. โครงการวิจัย นักศึกษาปริญญาโท คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

สังเวียน อินทวิชัย.^A รวมบทความการกำกับดูแลกิจการที่ดีของศาสตราจารย์สังเวียน อินทวิชัย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2545.

สังเวียน อินทวิชัย.^D คณะอนุกรรมการตรวจสอบ วัฒนธรรมใหม่ของการจัดการ. วารสารศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์กรุงเทพ 2, 21 (2541): 5.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บริษัทเฟื่องฟ้า พริ้นติ้ง จำกัด, 2545.

สุชาติ ฤทธิวัฒน์พะวงศ์. กระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี: ศึกษาแนวการจัดตั้ง บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน. คู่มือการวัดทางจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: เมดิคัลมีเดีย, 2545.

สังคมธุรกิจ. กรุงเทพธุรกิจ (21 พฤษภาคม 2546): 29.

สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. Surbanes – Oxley Act. ข่าววิชาชีพบัญชี 26 ฉบับที่ 1 (มกราคม 2546).

อมรรัตน์ ศรีวิชานนท์. คณะกรรมการตรวจสอบกลไกเพิ่มคุณภาพบริษัทจดทะเบียน. วารสารตลาดหลักทรัพย์ 1 (มีนาคม 2541).

อุทุมพร จามรมาน. การวิเคราะห์ตัวประกอบ. กรุงเทพมหานคร. 2527, อ้างถึงใน ผ่องศรี ปานเจริญ. การวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถภาพของหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 1 ตามการรับรู้ของตนเอง ครุวิชาการ กลุ่มโรงเรียนและผู้บริหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

อุไรวรรณ ภูวิจิตรสุทิน. เสี่ยงเต็อนหลังวิกฤติเอเชียไทยต้องโปร่งใส เน้นบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพธุรกิจ. (4 ส.ค. 2546)

ภาษาอังกฤษ

Birkett, B.S. Perceptions of the role of corporate audit committees. (1980) Cited in Kalbers, Lawrence P., and Forgarty, Timothy J. Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. Journal of Practice & Theory 12,1 (Spring 1993): 24-49. (Unpublished Dissertation)

Braiotta, L. Audit committee: An international survey. (May/June1986): 18 - 23 Cited in Kalbers, Lawrence P., and Forgarty, Timothy J. Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. Journal of Practice & Theory 12,1 (Spring 1993): 24-49.

Castellano, J. F.; H. A. Roehm.; and Vondra A. A. Audit committee compliance with the Treadway Commission report: A survey. The Ohio CPA Journal (winter 1989): 37 – 42 Cited in Kalbers, Lawrence P., and Forgarty, Timothy J. Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. Journal of Practice & Theory 12,1 (Spring 1993): 24 - 49.

Chindalak Vadhanasindhu. Good Corporate Governance in Thailand. Thai Journal of Development Administration 38,4 (July 2001).

DeZoort, F. T. An investigation of audit committees' oversight responsibilities. Abacus 33,2 (1997): 208 - 227.

DeZoort, F. T. An analysis of experience effects on audit committee members' oversight judgements. Accounting, Organizations and Society (January 1998): 1-22 Cited in DeZoort, F.T. and Salterio, Steven E. The effects of corporate governance experience and financial – reporting and audit knowledge on audit committee member's judgements. A Journal of Practice & Theory 20, 2 (September 2001): 31 – 47.

DeZoort, F.T., and Salterio, Steven E. The effects of corporate governance experience and financial – reporting and audit knowledge on audit committee member's judgements. A Journal of Practice & Theory 20, 2 (September 2001): 31 – 47.

Fabrizius, Michael P., CIA, Demystifying the audit committee[Online]. Available from <http://www.theiia.org>

General Electric Company. GE audit committee[Online]. Available from: <http://www.GE.com>[2003, Feb 25]

Grinaker, R. L.; D.R. Finley, J. T. McMahon; and R. F. Monger. Effectiveness of audit committees. (1978) Cited in Kalbers, Lawrence P., and Forgarty, Timothy J. Audit Committee Effectiveness: An Empirical Investigation of the Contribution of Power. Journal of Practice & Theory 12,1 (Spring 1993): 24-49. (Unpublished Manuscript)

- Jaruwan Ruangswadipong. Corporate governance improvement with audit committee. Master's Thesis, Department of Business Administration, The University of Nottingham, 1997.
- Kalbers, Lawrence P., and Forgarty, Timothy J. Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. Journal of Practice & Theory 12,1 (Spring 1993): 24-49.
- Katz, Eugene M. Key to an effective audit committee. Credit world 86, 4 (1998): 21-23.
- Quinn, Lawrence Richter and Brill, Alane. Risky business: internal audit teams up with the audit committee to tackle IT security needs. Journal of accountancy 193, 6 (June 2002).
- Lindeman, R. H., Merenda, P. F, and Gold, R. Z. Interoduction to bivariate and multivariate analysis Glenview: Scot, foresman and company,1980.
- McMullen, Dorothy A. Audit committee quality. Pennsylvania CPA Journal 65,3 (June1994): 18-19.
- McMullen, Dorothy A., and Raghunandan, K. Enhancing audit committee effectiveness. Journal of Accountancy 82, 2 (1996): 79.
- M. Hnatt, Kelly. Forge the right relationship (audit committee and outside auditors). Journal of Accountancy. (May 2001).
- PricewaterhouseCooper. Improving audit committee performance: What works best. Altamonte Springs, FL: Institute of Internal Auditors Research Foundation. Cite in DeZoort, F.T. and Salterio, Steven E. The effects of corporate governance experience and financial – reporting and audit knowledge on audit committee member's judgements. A Journal of Practice & Theory 20, 2 (September 2001).
- Raghunanadan K.; William J. Read.; and Dasaratha V. Rama. Audit committee composition, "Gray Directors," and interaction with internal auditing: Canadian evidence. Accounting Horizons 15,2 (June 2001): 105 – 118.

- Reinstein, A. A conceptual framework for audit committees. (1980) Cited in Kalbers, Lawrence P., and Forgarty, Timothy J. Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. Journal of Practice & Theory 12,1 (Spring 1993): 24-49. (Unpublished Dissertation)
- Rezaee, Zabihollah., and Lander, Gerald H. The internal auditor's relationship with the audit committee. Managerial Auditing Journal 8,3 (1993): 35-40.
- Scarborough, D. Paul.; Dasaratha V. Rama.; and Raghunanadan K. Audit committee composition and interaction with internal auditing: Canadian evidence. Accounting Horizons 12,1 (March 1998): 51 – 62.
- Spangler, William D., and Braiotta, Louis. Leadership and corporate audit committee effectiveness. Group & Organization Studies 15, 2 (June 1990).
- The American International Group (AIG). Audit committee: Oversight over the disclosure process. Managing Corporate Governance in Asia 4 (2001 – 2002).
- The Auditing Standards Board of the Australian Accounting Research Foundation. Audit committees: Best practice guide. Australia: 1997.
- The Institute of Internal Auditors. The audit committee in the public sector[Online]. Available from: [http://www. Theiia.org](http://www.theiia.org).
- The National Association of Corporate Director. Report of the NACD Blue Ribbon Commission on Audit Committees: A practice guide. United State:1999.
- Turner, Lynn E. Audit committees: A roadmap for establishing accountability. Insights the corporate & securities law advisor 15 No. 5 (May 2001): 3.
- Vanguard Publications. Audit committee should focus on key business risks[Online]. 2000 Available from: <http://www.car.chula.ac.th>.
- Verschuur, Curtis C. Benchmarking the audit committee. Journal of Accountancy 176, 3 (1993): 59.

William J. Read. The state of audit committees. Journal of Accountancy (May 2001).

Wolnizer, P.W. Are audit committee red herrings?. Abacus (March 1995). Cited in

DeZoort, F.T. An investigation of audit committees' oversight responsibilities.

Abacus 33 No. 2 (1997): 215.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

สัญญาณเตือนภัยของการรายงานทางการเงินที่สำคัญ

1. รูปแบบการทำธุรกิจมีความซับซ้อนทำให้ยากแก่การเข้าใจและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในเชิงปฏิบัติ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย⁶, 2544: 145-146)
2. มีรายการขนาดใหญ่หลายรายการเกิดขึ้นในเวลาที่สุดท้ายของรายงานประจำไตรมาสหรือรายงานประจำปี ซึ่งมีผลกระทบต่อรายได้ อย่างมีนัยสำคัญ
3. การเปลี่ยนแปลงผู้สอบบัญชีเนื่องมาจากความเห็นไม่ตรงกันทางการบัญชีหรือการสอบบัญชี (เช่น ผู้สอบบัญชีคนใหม่เห็นด้วยกับฝ่ายจัดการ ขณะที่คนเดิมไม่เห็นด้วย)
4. การเผยแพร่ข่าวหรือการติดต่อสื่อสารกับผู้ถือหุ้นในลักษณะที่ดีเกินจริงและในขณะเดียวกันผู้จัดการใหญ่ก็ทำตัวเป็นนักเทคนิค โหมน้ำวักลงทุนให้เชื่อมั่นในแนวโน้มการเติบโตในอนาคต
5. ผลการดำเนินงานทางการเงิน “ดีเกินกว่าจะเป็นจริง” หรือดีกว่าคู่แข่งอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่การประกอบการไม่ได้แตกต่างกันมากนัก
6. สถานที่ประกอบธุรกิจมีการกระจายอย่างกว้างขวาง โดยมีการจัดการแบบกระจายอำนาจและมีระบบการรายงานภายในไม่ดีพอ
7. ข้อเท็จจริงตามงบการเงินกับบทรายงานและการวิเคราะห์ของฝ่ายบริหารและสารจากประธานกรรมการ “สวดยหู” เกินกว่าที่งบการเงินรับประกัน
8. กรรมการผู้จัดการใหญ่และหัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงินเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ โดยมีผู้ตรวจสอบภายในหรือผู้สอบบัญชีภายนอกเข้าร่วมทุกครั้ง
9. ผลการดำเนินงานที่รายงานกับที่วางแผนไว้ใกล้เคียงกันมากหรือเท่ากันพอดี เช่น ผลการดำเนินงานจริงเท่ากับงบประมาณเสมอหรือผู้จัดการที่มีโอกาสได้รับโบนัส 100% เสมอ
10. ฝ่ายจัดการหรือผู้สอบบัญชีตอบคำถามเรื่องงบการเงินด้วยความลังเล คลุมเครือหรือหรือคำตอบไม่ชัดเจน
11. ฝ่ายจัดการกับผู้สอบบัญชีมีทัศนคติที่ต่างกันบ่อย ๆ

12. ยอดขายส่วนใหญ่เกิดจากการมีรูปแบบการส่งสินค้าในสัปดาห์สุดท้ายหรือสุดท้ายของเดือนหรือของไตรมาส
13. การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในอยู่ภายใต้การจำกัดขอบเขต เช่น ผู้อำนวยการไม่มีช่องทางติดต่อสื่อสารกับกรรมการตรวจสอบโดยตรง
14. การเปลี่ยนแปลงที่ผิดปกติในงบดุลหรือการเปลี่ยนแปลงในแนวโน้มหรือความสัมพันธ์ที่สำคัญในงบการเงิน ตัวอย่างเช่น ยอดลูกหนี้โตเร็วกว่ายอดขายหรือเจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ล่าช้า
15. นโยบายการบัญชีที่ผิดปกติ โดยเฉพาะการรับรู้รายได้หรือการตั้งค่าใช้จ่ายรอดัดบัญชี ตัวอย่างเช่น รับรู้รายได้ก่อนส่งมอบสินค้าหรือตั้งรายการรอดัดบัญชี ซึ่งปกติถือเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกิดขึ้น
16. วิธีบัญชีให้ความสำคัญกับรูปแบบมากกว่าเนื้อหา
17. หลักการ/วิธีปฏิบัติทางบัญชีของบริษัทแตกต่างจากอุตสาหกรรม
18. รายการปรับปรุงที่ไม่ได้บันทึกจำนวนมาก และ/หรือเกิดขึ้นบ่อย ๆ ที่ตรวจพบในการตรวจสอบประจำปี
19. การตั้งสำรองเพื่อให้ตัวเลขกำไรสม่ำเสมอ ตัวอย่างเช่น การตั้งสำรองเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อรอไว้กลับรายการ
20. การเปลี่ยนแปลงประมาณการบ่อย ๆ และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีนัยสำคัญโดยไม่มีเหตุผลอธิบายเพื่อที่จะรายงานตัวเลขกำไรเพิ่มขึ้นหรือลดลง
21. ความล้มเหลวในการบังคับใช้ข้อพึงปฏิบัติทางจริยธรรมของบริษัท
22. การไม่เต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายในและ/หรือผู้สอบบัญชี

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างคำถามของคณะกรรมการตรวจสอบ

จุดมุ่งหมาย: เป็นเครื่องเตือนถึงเรื่องสำคัญที่กรรมการตรวจสอบควรอภิปรายร่วมกับฝ่ายจัดการ ผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีภายนอก ในการสร้างความเชื่อมั่นว่ากระบวนการจัดทำรายงานการเงินของบริษัทมีความสมเหตุสมผลและเชื่อถือได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย^๕, 2544:109 – 114)

1. คำถามของกรรมการต่อฝ่ายจัดการ

ความเสี่ยง

1. ท่านมีกระบวนการอะไรในการระบุความเสี่ยงทางธุรกิจที่สำคัญซึ่งจะมีผลกระทบต่อบริษัท
2. บริษัทมีความเสี่ยงทางธุรกิจหรือความเสี่ยงเกี่ยวกับงบการเงินหลัก ๆ ในเรื่องใด และท่านมีวิธีการอย่างไรที่จะติดตามความเสี่ยงเหล่านั้น
3. ความซับซ้อนของระบบทางการเงินก่อให้เกิดความเสี่ยงทางธุรกิจหรือความเสี่ยงทางการเงินที่ผิดปกติหรือไม่ และฝ่ายจัดการดำเนินการกับความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไร

การควบคุม

1. ท่านประเมินสภาพแวดล้อมของการควบคุมและระบบสารสนเทศทางธุรกิจที่สำคัญอย่างไร มีหลักเกณฑ์อะไรที่ใช้ในการประเมิน
2. มีข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญในระบบบัญชีหรือบุคลากรของฝ่ายบัญชีที่ควรจัดการบ้างหรือไม่ จะต้องทำการพัฒนาปรับปรุงในเรื่องใดและควรจะนำกระบวนการอะไรมาใช้เพื่อพัฒนาปรับปรุงสิ่งเหล่านี้
3. กระบวนการอะไรที่นำมาใช้ในการประเมินและทำให้มั่นใจในความน่าเชื่อถือของระบบทางการเงินหรือระบบการปฏิบัติงานที่ผ่านการสอบทานแล้ว
4. ผู้สอบบัญชีภายนอกมีการระบุถึงข้อบกพร่องของการควบคุมหลัก ๆ หรือที่มีสาระสำคัญหรือไม่ หากมีฝ่ายจัดการมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและมีแผนการ/ตารางเวลาเพื่อดำเนินการแก้ไขอย่างไร

การกฎหมายและข้อกำหนด

มีพนักงานระดับบริหารที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นการเฉพาะในการเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดทางกฎหมายและหน่วยงานกำกับดูแลหรือไม่ มีความเสี่ยงอะไรที่สำคัญ จะระบุและจัดการกับความเสี่ยงจากการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างไร

การปฏิบัติทางจริยธรรม

1. ในระหว่างปีมีประเด็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์ หรือการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามระเบียบ หรือการฝ่าฝืนการปฏิบัติทางจริยธรรมอื่น ๆ หรือไม่ มีวิธีการแก้ไขอย่างไรเกี่ยวกับความขัดแย้ง การปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือการฝ่าฝืนดังกล่าว
2. มีการระบุถึงประเด็นที่ไม่ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่มีสาระสำคัญหรือที่อาจจะมีความสำคัญหรือไม่ ถ้ามี มีสถานภาพเป็นอย่างไร และมีความเสี่ยงอะไรที่อาจจะเกิดขึ้น

งบการเงิน – วิธีการทางบัญชีที่เลือกใช้

1. ในระหว่างปีฝ่ายจัดการได้อธิบายร่วมกับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายในถึงประเด็นอะไรที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการรายงานทางการเงินและการตรวจสอบ
2. มีเรื่องสำคัญอะไรที่ต้องใช้ดุลยพินิจ (เช่น การตั้งสำรองหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นมูลค่าของสินทรัพย์ การเปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงิน) ซึ่งมีผลกระทบต่องบการเงินปีปัจจุบัน มีข้อควรพิจารณาอะไรที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขในเรื่องที่ต้องใช้ดุลยพินิจ และขอบเขตของผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อผลลัพธ์ทางการเงินในอนาคตเป็นอย่างไร
3. ฝ่ายจัดการมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการไม่บันทึกรายการปรับปรุงซึ่งได้หยิบยกขึ้นมาอภิปรายกันในการตรวจสอบประจำปี ทำไมจึงไม่มีการบันทึกรายการเหล่านั้น
4. มีการตั้งสำรองที่สำคัญในงบดุลในจำนวนที่สูงเกินกว่าที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ โปรดอภิปรายระดับและความเหมาะสมของการตั้งสำรอง มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสำรองที่ตั้งไว้ในระหว่างปีจากไตรมาสหนึ่งไปยังอีกไตรมาสหนึ่งอย่างไร
5. ในช่วงสิ้นปีมีประเด็นที่มีสาระสำคัญซึ่งอาจมีผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของวิธีการบัญชีและการรายงานในระหว่างปีหรือไม่ มีรายการปรับปรุงในช่วงสิ้นปีหรือไม่ ฝ่ายจัดการสามารถหลีกเลี่ยงการเกิดรายการปรับปรุงในอนาคตได้อย่างไร
6. อะไรที่ยังคงเป็นประเด็นหรือข้อที่ต้องคำนึงถึงซึ่งมีผลกระทบต่ออย่างร้ายแรงต่อการดำเนินงานและ/หรือสถานการณ์ทางการเงินของบริษัทในอนาคต มีแผนการที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงในอนาคตเหล่านั้นอย่างไร

7. มีคุณภาพของรายงานทางการเงินและมีความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำคัญโดยรวมอย่างไร
8. บริษัทมีทางเลือกวิธีการทางบัญชีในเรื่องอะไรบ้าง
9. ในระหว่างปีมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือการใช้หลักการบัญชีที่สำคัญหรือไม่ ถ้ามีทำไมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อกำไรต่อหุ้นหรือตัววัดทางการเงินที่สำคัญอื่น ๆ อย่างไร
10. ในระหว่างปีมีการเปลี่ยนแปลงการจัดประเภทรายการทางบัญชีที่สำคัญหรือไม่ ถ้ามี ทำไมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อกำไรต่อหุ้นหรือตัววัดทางการเงินที่สำคัญอื่น ๆ อย่างไร
11. มีนโยบายการรับรู้รายได้เป็นอย่างไร มีรายการที่บริษัทคิดว่าเป็นการรับรู้รายได้ในลักษณะที่เกินกว่าความเป็นจริงหรือไม่ ถ้ามี มีเหตุผลสนับสนุนอะไรสำหรับการเลือกวิธีการดังกล่าว บริษัทมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการรับรู้รายได้ซึ่งมีผลกระทบที่มีสาระสำคัญต่อการรายงานทางการเงินหรือไม่ ทำไมจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลง
12. มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับรายการหรือเหตุการณ์ที่สำคัญซึ่งมีลักษณะเหมือนกันในส่วนงานต่าง ๆ หรือประเทศต่าง ๆ หรือไม่ ถ้าไม่มี มีข้อยกเว้นและเหตุผลอะไรและผู้สอบบัญชีเห็นด้วยหรือไม่
13. ฝ่ายจัดการเชื่อว่าวิธีการทางบัญชีที่เลือกใช้ได้สะท้อนเนื้อหาทางเศรษฐกิจของรายการและกลยุทธ์ในการบริหารธุรกิจหรือไม่ ถ้าไม่ มีข้อยกเว้นอะไรและทำไมจึงยังมีข้อยกเว้นอยู่
14. มีการเปิดเผยหมายเหตุประกอบงบการเงินซึ่งอธิบายและขยายความเกี่ยวกับผลลัพธ์ทางการเงินของบริษัทอย่างเพียงพอหรือไม่
15. มีทางเลือกของการรายงานทางการเงินสอดคล้องกับลักษณะการวัดผลเป็นการภายในว่าบริษัทมีความคืบหน้าในการที่จะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ มีความแตกต่างอะไร มีเหตุผลสนับสนุนอะไรสำหรับข้อแตกต่างเหล่านั้น งบการเงินสะท้อนความคืบหน้าในการดำเนินกลยุทธ์ของบริษัทให้ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริงหรือไม่

16. หลักการบัญชีที่สำคัญที่บริษัทเลือกใช้เมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทชั้นนำในอุตสาหกรรมหรือบริษัทอื่น ๆ ที่ถือว่าเป็นผู้นำในด้านการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินแล้วเป็นอย่างไร มีเหตุผลสนับสนุนอะไรในกรณีที่มีความแตกต่างกัน

17. เคยมีเป้าหมายในการรายงานระยะสั้นซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้วิธีการบัญชีหรือไม่ เช่น ต้องการทำการใดให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือต้องการให้ได้โบนัสหรือสิทธิในการถือหุ้น ถ้ามี วิธีการบัญชีอะไรที่บริษัทเลือกใช้ พร้อมทั้งให้เหตุผล

ความสัมพันธ์กับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน

1. มีการตรวจสอบภายนอกและภายในครอบคลุมเพียงพอที่จะระบุความเสี่ยงทางการเงินและการควบคุมที่สำคัญหรือไม่ ท่านพอใจกับระดับประสิทธิภาพและความสามารถโดยรวมของผู้ที่รับผิดชอบแต่ละคนในการให้บริการในเรื่องทั้งหมดเหล่านี้หรือไม่

2. ท่านประเมินผลการปฏิบัติงานโดยรวมของผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชีอย่างไร จุดแข็งและจุดอ่อนอะไรของสมาชิกหลักของทีมตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก

3. ผู้สอบบัญชีภายนอกทำงานเป็นไปตามความคาดหวังของฝ่ายจัดการหรือไม่ ถ้าไม่ ท่านได้สื่อสารกับผู้สอบบัญชีในเรื่องนี้หรือไม่

4. ค่าธรรมเนียมสมเหตุสมผลหรือไม่เมื่อเทียบกับความพอใจที่ได้รับ ผู้สอบบัญชีทำให้ท่านมั่นใจอย่างเพียงพอในคุณภาพงานตรวจสอบหรือไม่

5. ท่านมีความกังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายในหรือไม่ จัดการอย่างไร

2. คำถามของกรรมการต่อผู้ตรวจสอบภายใน

1. ท่านใช้หลักเกณฑ์อะไรในการกำหนดแผนงานประจำปีและแผนงานระยะยาวสำหรับการตรวจสอบภายใน ฝ่ายจัดการมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับแผนงานเหล่านี้ แผนงานเหล่านี้รวมอยู่ในโครงการจัดการความเสี่ยงของบริษัทอย่างไร

2. ขอบเขตของการตรวจสอบภายในที่วางแผนไว้เชื่อถือได้เพียงใดว่าจะตรวจพบข้อผิดพลาดที่สำคัญ ความผิดปกติ และจุดอ่อนที่มีสาระสำคัญในการควบคุมภายใน มีประเด็นใดที่สามารถระบุได้หรือไม่

3. มีการสอบถามอย่างไรเกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดกฎหมายหรือ

หน่วยงานกำกับดูแลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการตรวจสอบภายใน มีประเด็นความเสี่ยงที่สำคัญหรือกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือไม่

4. ขั้นตอนต่อไปของการจัดลำดับความสำคัญในการทำงานของกลุ่มตรวจสอบภายในเป็นอย่างไร กำลังคนเพียงพอหรือไม่สำหรับงานที่มีความเสี่ยงและต้องทำเป็นลำดับแรก โครงการพิเศษเป็นสาเหตุให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบที่สมบูรณ์หรือไม่

5. มีงานตรวจสอบภายในที่ต้องกระทำเป็นลำดับแรกแต่ยังไม่ได้กระทำเนื่องจากงบประมาณหรือข้อจำกัดอื่น ๆ หรือไม่ มีบริษัทใดหรือส่วนงานใดที่จัดอยู่ในประเภทนี้หรือไม่

6. มีระดับของการยอมรับที่เกิดขึ้นภายในสำหรับกิจกรรมการตรวจสอบภายในอย่างไร ฝ่ายจัดการระดับสูงมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ มีเกณฑ์อะไรสำหรับการประเมิน

7. ฝ่ายจัดการมีนโยบายอะไรเพื่อตอบรับต่อรายงานการตรวจสอบภายใน นโยบายเหล่านั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ฝ่ายจัดการตอบรับเนื้อหาสาระและตารางเวลาสำหรับการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ การติดตามการตรวจสอบชี้ให้เห็นว่ากระบวนการสำหรับการกำหนดประเด็นรายงานการตรวจสอบที่สำคัญทันเวลาและมีประสิทธิภาพหรือไม่

8. ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกำลังคนของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ควรจะต้องเปลี่ยนแปลงอะไร ถ้ามี ควรจะต้องพิจารณาหรือไม่ มีความจำเป็นที่ต้องเพิ่มทรัพยากรให้กับบริษัทหรือไม่

9. หน่วยงานตรวจสอบภายในต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสมาคมผู้ตรวจสอบภายในหรือไม่ ถ้าไม่ ให้อธิบายเหตุผล

10. อธิบายความสัมพันธ์ของผู้ตรวจสอบภายในกับผู้สอบบัญชี การพบปะกันมีประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้าไม่ มีอะไรควรจะต้องพิจารณาเปลี่ยนแปลง อภิปรายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายนอก

11. กิจกรรมการตรวจสอบภายในในระหว่างปีสามารถระบุขอบเขตของเรื่องที่ร้ายแรงเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมของการควบคุมของบริษัทโดยรวมหรือไม่ ท่านระบุเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือหรือความซื่อสัตย์ได้หรือไม่

12. มีเรื่องอะไรที่ยังไม่ได้อภิปรายร่วมกันที่ท่านเชื่อว่าควรต้องพิจารณาร่วมกับกิจกรรมการตรวจสอบอีกหรือไม่

3. คำถามของกรรมการต่อผู้สอบบัญชี

1. ท่านมีความกังวลอะไรเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการทางธุรกิจที่สำคัญของฝ่ายจัดการ และฝ่ายจัดการควบคุมกระบวนการเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร หรือไม่
2. ขอบเขตของการตรวจสอบภายนอกที่วางแผนไว้เชื่อถือได้เพียงใดที่จะตรวจพบข้อผิดพลาดที่สำคัญ ความผิดปกติและจุดอ่อนที่มีสาระสำคัญในการควบคุมภายในมีประเด็นใดที่สามารถระบุได้หรือไม่ การรายงานทางการเงินที่ทุจริตในวันสิ้นปีหรือระหว่างปีเป็นอย่างไร
3. การตรวจสอบภายนอกระบุขอบเขตของเรื่องที่ร้ายแรงเมื่อเปรียบเทียบกับสภาพแวดล้อมของการควบคุมของบริษัทโดยรวมหรือไม่ ท่านระบุเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือหรือความซื่อสัตย์ได้หรือไม่
4. ท่านพอใจหรือไม่กับการแก้ไขประเด็นที่ต้องใช้ดุลยพินิจที่สำคัญเกี่ยวกับงบการเงินและการเปิดเผยสารสนเทศทางการเงินของฝ่ายจัดการ
5. ท่านประเมินหน่วยงานตรวจสอบภายในอย่างไร แผนการตรวจสอบภายนอกมีความเพียงพอหรือสนองตอบต่อความเสี่ยงหรือไม่ การตรวจสอบภายในเป็นที่ยอมรับภายในบริษัทหรือไม่ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ตรวจสอบภายนอกมีการปะทะกับผู้ตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพหรือไม่
6. วิจัยคุณภาพของการรายงานทางการเงินของบริษัท ตลอดจนการเปิดเผยสารสนเทศทางการเงินและนโยบายการบัญชีที่สำคัญที่บริษัทถือปฏิบัติ
7. มีหลักการบัญชีหรือวิธีปฏิบัติกรายงานที่บริษัทเลือกใช้เพียงเพราะว่าไม่มีผลกระทบที่เป็นสาระสำคัญต่อรายงานทางการเงินในปัจจุบันหรือไม่ ท่านประเมินผลกระทบในอนาคตอย่างไร เรื่องเหล่านี้ควรต้องให้กรรมการตรวจสอบพิจารณาหรือไม่
8. ท่านมีความกังวลหรือไม่เกี่ยวกับประเด็นการรายงานประจำไตรมาสของบริษัทที่เสนอต่อผู้ถือหุ้น รวมถึงหลักการบัญชี ประเด็นการรับรู้ในเวลาที่เหมาะสม หรือการตกแต่งตัวเลขกำไร
9. มีการสอบทานหรือไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามข้อกำหนดทางกฎหมายหรือหน่วยงานกำกับดูแลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบประจำปี มีวิธีการตรวจสอบครอบคลุมการสอบทานการควบคุมและการตรวจสอบภายในในประเด็นนี้หรือไม่ ท่านได้ตระหนักถึงขอบเขตความเสี่ยงที่สำคัญหรือกรณีที่จะไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในเรื่องใดหรือไม่

10. มีการตรวจสอบหรือไม่เกี่ยวกับการเปิดเผยรายการที่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือบุคคลซึ่งเข้าข่ายเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ผู้ถือหุ้นใหญ่ กรรมการ หรือฝ่ายจัดการ ท่านพอใจกับการตระหนักถึงและการเปิดเผยเหล่านั้นในงบการเงินหรือไม่

11. ท่านเชื่อว่าฝ่ายจัดการได้กำลังจัดการกับประเด็นหรือความกังวลที่อาจเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินหรือการดำเนินงานของบริษัทหรือไม่

12. มีบุคลากรในหน่วยงานทางการเงินเพียงพอทั้งในด้านจำนวนคน ประสิทธิภาพและความสามารถ เมื่อเทียบกับขนาด ความซับซ้อนและการดำเนินงานของบริษัทหรือไม่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

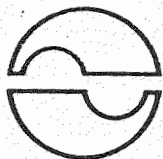
ภาคผนวก ค

ข้อบังคับและประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

- ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน (ฉบับที่ 8)
- ประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง ข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2)
- ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Stock Exchange of Thailand

ประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง

ข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 35 แห่งข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2536 คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ออกข้อกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ 10 และข้อ 11 แห่งประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง ข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ลงวันที่ 4 ตุลาคม 2539

“ข้อ 10 บริษัทจดทะเบียนต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) ที่ดี โดยบริษัทจดทะเบียนต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คณะหนึ่ง เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนให้ได้มาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องตลอดระยะเวลาที่เป็นบริษัทจดทะเบียน โดยบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติและชอบเขตการดำเนินงานตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าด้วยคุณสมบัติและชอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้ ให้บริษัทจดทะเบียนดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2542

การจัดให้มีระบบ
การกำกับดูแลกิจการ
และการแต่งตั้ง
คณะกรรมการ
ตรวจสอบ

ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจสอบมีจำนวนน้อยกว่าตามที่กำหนดในประกาศดังกล่าวข้างต้น ให้บริษัทจดทะเบียนดำเนินการแต่งตั้งเพิ่มเติมให้ครบตามจำนวนที่กำหนดภายใน 3 เดือนนับจากวันที่คณะกรรมการตรวจสอบมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้

ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนมีเหตุจำเป็นไม่อาจดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบได้ภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หากตลาดหลักทรัพย์เห็นสมควรก็อาจผ่อนผันระยะเวลาการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้

ระยะเวลาดังกล่าวต้องไม่เกินกว่า 6 เดือนนับจากวันที่ครบกำหนดระยะเวลาตามที่กำหนดในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วแต่กรณี

ให้บริษัทจดทะเบียนจัดทำและนำส่งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบต่อตลาดหลักทรัพย์ตามแบบที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

ข้อ 11 บริษัทจดทะเบียนต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) และการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตลอดระยะเวลาที่เป็นบริษัทจดทะเบียน" การจัดให้มีระบบ
การควบคุมภายใน

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2541 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 19 มกราคม 2541

(ลงนาม) นายอมเรศ ศีลาอ่อน

(นายอมเรศ ศีลาอ่อน)

ประธานกรรมการ
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Stock Exchange of Thailand

ข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับ และเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน (ฉบับที่ 8)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 170 วรรคสอง (1) แห่งพระราชบัญญัติ
หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย ด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
ออกข้อกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความใน (8) ของข้อ 5 แห่งข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์
จดทะเบียน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2536 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอน
หลักทรัพย์จดทะเบียน (ฉบับที่ 5) ลงวันที่ 3 มกราคม 2539 และให้ใช้ความต่อไปนี้
แทน

“(8) การกำกับดูแลกิจการและการควบคุมภายใน

8.1 ต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance)
ที่ดี โดยผู้ยื่นคำขอต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คณะหนึ่ง
เพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของผู้ยื่นคำขอให้ได้มาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง
โดยบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติและชอบเขตการดำเนินงานตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

ให้ผู้ยื่นคำขอจัดทำและนำเสนอรายชื่อและชอบเขตการดำเนินงานของคณะ
กรรมการตรวจสอบต่อตลาดหลักทรัพย์ ตามแบบที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

การจัดให้มีการ
กำกับดูแลกิจการ

การจัดทำและนำเสนอ
เอกสารเกี่ยวกับ
คณะกรรมการ
ตรวจสอบ

8.2 ต้องจัดให้มีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) และ การจัดให้มีการ
การตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ”
ควบคุมภายใน

ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2541 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 19 มกราคม 2541

(ลงนาม) นายอมเรศ ศีลาอ่อน

(นายอมเรศ ศีลาอ่อน)

ประธานกรรมการ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย The Stock Exchange of Thailand

ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง

คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงาน ของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542

โดยที่เห็นสมควรให้มีการปรับปรุงคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เพื่อให้บริษัทมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ได้มาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องตามความในข้อ 5 (8) 8.1 แห่งข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน ลงวันที่ 12 มีนาคม 2536 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการเกี่ยวกับการรับและเพิกถอนหลักทรัพย์จดทะเบียน (ฉบับที่ 8) ลงวันที่ 19 มกราคม 2541

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ออกข้อกำหนดไว้ดังต่อไปนี้

- ข้อ 1 ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2542 เป็นต้นไป ผลบังคับใช้
- ข้อ 2 ให้ยกเลิกประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติ และขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ลงวันที่ 19 มกราคม 2541 บทยกเลิก
- ข้อ 3 ในประกาศนี้ นิยาม
- “บริษัท” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอหรือบริษัทจดทะเบียน
- “ญาติสนิท” หมายความว่า บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต ทางการสมรส และโดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย เช่น บิดา มารดา คู่สมรส บุตร พี่น้อง ลุง ป้า น้า อา รวมทั้งคู่สมรสของบุคคลดังกล่าว เป็นต้น
- “รายการที่เกี่ยวข้องกัน” หมายความว่า รายการที่เกี่ยวข้องกันตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการดำเนินการเมื่อบริษัทจดทะเบียนมีรายการที่เกี่ยวข้องกัน
- “บริษัทที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคลตามมาตรา 258 (3) ถึง (7) แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

ข้อ 4 คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ของบริษัทต้องมี องค์ประกอบของ องค์ประกอบดังต่อไปนี้

(1) เป็นกรรมการของบริษัท

(2) ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการของบริษัทหรือที่ประชุมผู้ถือหุ้น ของบริษัท และ

(3) มีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน

ข้อ 5 ให้บริษัทแจ้งมติแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและจัดทำรายชื่อและ ขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบตามแบบที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด และนำส่งต่อตลาดหลักทรัพย์โดยวิธีการตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการ รายงานโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การแจ้งรายชื่อ

และขอบเขต

การดำเนินงาน

ข้อ 6 ให้บริษัทนำส่งหนังสือรับรองและประวัติของกรรมการตรวจสอบ การนำส่งหนังสือ รับรองและประวัติของ กรรมการตรวจสอบ ต่อตลาดหลักทรัพย์ภายใน 3 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการของบริษัทหรือที่ประชุม ผู้ถือหุ้นของบริษัทมีมติแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ

การนำส่งหนังสือ

รับรองและประวัติของ

กรรมการตรวจสอบ

ข้อ 7 กรรมการตรวจสอบต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

คุณสมบัติของ

(1) ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของทุนชำระแล้วของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

กรรมการตรวจสอบ

(2) เป็นกรรมการที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในบริษัท บริษัท ในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท รวมทั้งไม่เป็น ลูกจ้าง พนักงาน หรือที่ปรึกษาที่ได้รับเงินเดือนประจำจากบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

(3) เป็นกรรมการที่ไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือ ทางอ้อมทั้งในด้านการเงินและบริหารงานของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท และรวมถึงไม่มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียในลักษณะ ดังกล่าวในเวลา 1 ปีก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ ยกเว้น คณะกรรมการของบริษัทได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วเห็นว่าการเคยมีผลประโยชน์ หรือส่วนได้เสียนั้นจะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระ ของกรรมการตรวจสอบ

(4) เป็นกรรมการที่ไม่ใช่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของผู้บริหาร หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

(5) เป็นกรรมการที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเป็นตัวแทนเพื่อรักษา ผลประโยชน์ของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ที่ เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

(6) สามารถปฏิบัติหน้าที่และแสดงความเห็นหรือรายงานผลการ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของบริษัทได้โดยอิสระ โดย

ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของบุคคลดังกล่าว

ข้อ 8 รายการดังต่อไปนี้นี้อาจถือเป็นรายการที่ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาตามข้อ 7 (3)

รายการที่ไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระ

(1) รายการระหว่างกรรมการตรวจสอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตรวจสอบที่กระทำกับบริษัท บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท เกี่ยวกับการได้มาหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) การได้มาหรือจำหน่ายสินค้าหรือบริการนั้นอยู่บนพื้นฐานของการดำเนินธุรกิจปกติและเป็นเงื่อนไขการค้าโดยทั่วไปที่กำหนดโดยมีหลักเกณฑ์ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และ

(ข) ราคาสินค้าหรือค่าบริการเป็นราคาที่เทียบเคียงได้กับราคาสินค้าหรือค่าบริการที่ให้ลูกค้ารายอื่น

(2) ความช่วยเหลือทางการเงินที่กรรมการตรวจสอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการตรวจสอบได้รับจากบริษัท บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทที่เป็นธุรกิจปกติในฐานะเป็นสถาบันการเงิน

(3) การทำรายการที่เกี่ยวข้องกันซึ่งได้ดำเนินการตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องแล้ว

(4) รายการอื่นตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

ข้อ 9 คณะกรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของบริษัท ดังต่อไปนี้

หน้าที่และความรับผิดชอบ

(1) สอบทานให้บริษัทมีการรายงานทางการเงินอย่างถูกต้องและเพียงพอ

(2) สอบทานให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) และการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) ที่เหมาะสมและมีประสิทธิผล

(3) สอบทานให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

(4) พิจารณา คัดเลือก เสนอแต่งตั้งและเสนอค่าตอบแทนผู้สอบบัญชีของบริษัท

(5) พิจารณาการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในกรณีที่เกิดรายการที่เกี่ยวข้องกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทางผลประโยชน์ให้มีความถูกต้องและครบถ้วน

(6) จัดทำรายงานการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัท ซึ่งรายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบ

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการของบริษัทมอบหมายด้วยความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการตรวจสอบมีความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการของบริษัทโดยตรง และคณะกรรมการของบริษัทยังคงมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทต่อบุคคลภายนอก

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้บริษัทจดทะเบียนแจ้งมติเปลี่ยนแปลงหน้าที่และจัดทำรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีการเปลี่ยนแปลงตามแบบที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด และนำส่งต่อตลาดหลักทรัพย์ภายใน 3 วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวโดยวิธีการตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ว่าด้วยการรายงานโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ข้อ 10 ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบหากพบหรือมีข้อสงสัยว่ามีรายการหรือการกระทำดังต่อไปนี้ ซึ่งอาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของบริษัท ให้คณะกรรมการตรวจสอบรายงานต่อคณะกรรมการของบริษัทเพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่คณะกรรมการตรวจสอบเห็นสมควร

การรายงานต่อ
คณะกรรมการของ
บริษัทหรือหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง

(1) รายการที่เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(2) การทุจริต หรือมีสิ่งผิดปกติหรือมีความบกพร่องที่สำคัญในระบบการควบคุมภายใน

(3) การฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัท

หากคณะกรรมการของบริษัทหรือผู้บริหารไม่ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาตามวรรคหนึ่ง กรรมการตรวจสอบรายใดรายหนึ่งอาจรายงานว่ามีรายการหรือการกระทำตามวรรคหนึ่งต่อสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือตลาดหลักทรัพย์

ประกาศ ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2542

(ลงนาม) นายสิงห์ ตังทัตสวัสดิ์

(นายสิงห์ ตังทัตสวัสดิ์)

กรรมการและผู้จัดการ

ภาคผนวก ง

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความสัมพันธ์กับความมีประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป
 ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทท่าน
 ส่วนที่ 3: ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทท่าน
 ส่วนที่ 4: ข้อมูลความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ
 ส่วนที่ 5: แนวทางการเพิ่มความมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ต้องการหรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

1. ตำแหน่งปัจจุบันของท่าน

- หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายในที่จ้างจากภายนอก อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ประเภทธุรกิจ (โปรดเลือกเพียง 1 ข้อ เท่านั้น)

☐ 17. บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ	☐ 11. เงินทุนหลักทรัพย์	☐ 23. การพิมพ์และสิ่งพิมพ์
☐ 1. ธุรกิจการเกษตร	☐ 12. อาหารและเครื่องดื่ม	☐ 24. บริการเฉพาะกิจ
☐ 2. ธนาคาร	☐ 13. การแพทย์	☐ 25. พัฒนาอสังหาริมทรัพย์
☐ 3. วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	☐ 14. โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	☐ 26. เยื่อกระดาษและกระดาษ
☐ 4. เคมีภัณฑ์และพลาสติก	☐ 15. ของใช้ในครัวเรือน	☐ 27. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
☐ 5. พลาสติก	☐ 16. ประกันชีวิตและประกันภัย	☐ 28. ขนส่ง
☐ 6. สื่อสาร	☐ 18. อัญมณีและเครื่องประดับ	☐ 29. ยานพาหนะและอุปกรณ์
☐ 7. เครื่องใช้ไฟฟ้า	☐ 19. เครื่องมือและเครื่องจักร	☐ 30. คลังสินค้าและโซโล
☐ 8. ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	☐ 20. เหมืองแร่	☐ 31. อื่น ๆ
☐ 9. พลังงาน	☐ 21. บรรจุภัณฑ์	
☐ 10. บันเทิงและสันทนาการ	☐ 22. เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	

3. ขนาดธุรกิจ (พิจารณาจากยอดขายรวม ปี 2545)

- น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท 1,000 – 5,000 ล้านบาท
 5,001 – 10,000 ล้านบาท มากกว่า 10,000 ล้านบาท

ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบบริษัทท่าน

1. คณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนทั้งสิ้น _____ คน ประกอบด้วย
 กรรมการบริหาร _____ คน
 กรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร คือ กรรมการอิสระ _____ คน กรรมการจากภายนอกอื่น _____ คน
2. จำนวนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีประสบการณ์ด้านบัญชี/บริหารการเงิน _____ คน
3. คณะกรรมการตรวจสอบประชุมโดยเฉลี่ย _____ ครั้ง/ปี เวลาที่ใช้ประชุมโดยเฉลี่ย _____ ชั่วโมง/ครั้ง
 จำนวนครั้งการประชุมที่คณะกรรมการตรวจสอบเข้าครอบงำประชุม _____ ครั้ง/ปี
4. เอกสารประกอบการประชุม ท่านส่งให้คณะกรรมการตรวจสอบล่วงหน้าอย่างน้อย _____ วัน
5. ผู้สอบบัญชีเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบโดยเฉลี่ย _____ ครั้ง/ปี

6. นอกจากผู้สอบบัญชี บุคคลใดต่อไปนี้จะได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการตรวจสอบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน ฝ่ายจัดการ ฝ่ายกฎหมาย
- หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน ที่ปรึกษาทางวิชาชีพอื่น อื่น ๆ (โปรดระบุ)
7. สมาชิกคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 2 ท่านเป็นกรรมการบริษัทอื่นตั้งแต่ 3 บริษัทขึ้นไป ใช่ ไม่ใช่
8. คณะกรรมการตรวจสอบมีการติดต่อสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการในการพบปะหรือปรึกษาท่านใน มี ไม่มี ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ก่อนการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบหรือไม่
9. บริษัทมีการให้ความรู้หรือสนับสนุนให้คณะกรรมการตรวจสอบไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมกับ มี ไม่มี หน่วยงานภายนอกที่จัดสัมมนา/อบรมเชิงวิชาการต่าง ๆ หรือไม่
10. คณะกรรมการตรวจสอบมีการประสานความร่วมมือกับท่านและผู้สอบบัญชีในการวางแผน มี ไม่มี การตรวจสอบ
11. บริษัทมีจำนวนเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเพียงพอสำหรับการตรวจสอบงานในบริษัท ใช่ ไม่ใช่

ส่วนที่ 3: โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ **คณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท** ว่าในภาพรวมท่านมีความเห็นใน **ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ** ดังต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee: AC)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย (3)	ไม่แน่ใจ (4)	ค่อนข้าง เห็นด้วย (5)	เห็นด้วย (6)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (7)
<p>● ความรู้ความเชี่ยวชาญของคณะกรรมการตรวจสอบ</p> <p>1. AC มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ ภาวะอุตสาหกรรมของบริษัทเป็นอย่างดี</p>							
2. AC มีความเข้าใจในโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานของบริษัทเป็นอย่างดี							
3. AC มีความรู้ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่							
4. AC อย่างน้อย 1 ท่านเข้าใจถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงการรายงานทางการเงินของบริษัท							
5. AC ทราบดีว่ารายการใดมีผลกระทบต่องบการเงินอย่างมีนัยสำคัญ							
6. AC มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกรรมหลักของบริษัทที่ตนเป็นกรรมการตรวจสอบอย่างเพียงพอ							
7. AC สามารถระบุความเสี่ยงที่สำคัญและเสนอแนะวิธีป้องกันหรือลดความเสี่ยงนั้นให้น้อยลง							
<p>● อำนาจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กร</p> <p>1. กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ AC เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในปัจจุบันให้บรรลุผลสำเร็จ</p>							
2. กฎบัตรกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของ AC ให้อย่างชัดเจนและเป็นทางการ							

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee: AC)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย (3)	ไม่แน่ใจ (4)	ค่อนข้าง เห็นด้วย (5)	เห็นด้วย (6)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (7)
<ul style="list-style-type: none"> ● การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร <ol style="list-style-type: none"> 1. AC ได้รับข้อมูลสารสนเทศเพียงพอสำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จากบริษัทหรือฝ่ายบริหารของบริษัท 2. ในทางปฏิบัติ AC มีอำนาจในการเสนอจ้างที่ปรึกษาจากภายนอกในกรณีที่ AC ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น 							
<ul style="list-style-type: none"> ● ความสามารถในการขึ้นและมองภาพในอนาคตขององค์กร <ol style="list-style-type: none"> 1. AC บริษัทท่านมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล 2. AC เป็นผู้ที่มีทักษะ มีความสามารถในการสอบทานงานในภาพรวม 3. AC ตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่น่าสงสัยและถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง ความสมเหตุสมผลและความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างดี 4. AC สามารถปรับเปลี่ยนแผนการตรวจสอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป 5. AC ชี้แนะประเด็นที่ท่านควรให้ความสนใจในการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสม 6. AC ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น 7. ประธาน AC เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ สามารถนำการประชุมให้ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ตรงประเด็น 8. สมาชิก AC เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ เป็นบุคคลที่มีคุณค่าขององค์กร 							
<ul style="list-style-type: none"> ● ลักษณะการทำงาน <ol style="list-style-type: none"> 1. AC สามารถแสดงความเห็นหรือรายงานผลการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 2. AC มีจริยธรรมในการทำงาน ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ถูก 3. AC มีความเป็นกลาง และยุติธรรมในการทำงาน 4. AC มีการเตรียมตัวที่ดีในการจัดการกับประเด็นปัญหาการดำเนินงานและการเงินที่ซับซ้อน 5. AC มีความเอาใจใส่ในการติดตามความคืบหน้าของงานที่ได้รับมอบหมายให้ผู้ตรวจสอบภายในทำอย่างใกล้ชิด 6. AC มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายจัดการ 							

ปัจจัยเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee: AC)	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง (1)	ไม่เห็น ด้วย (2)	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย (3)	ไม่แน่ใจ (4)	ค่อนข้าง เห็นด้วย (5)	เห็นด้วย (6)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง (7)
<ul style="list-style-type: none"> บทบาทผู้ประสานงาน 							
1. AC เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพสำหรับท่านในการประชุมและแสดงความคิดเห็น							
2. AC เป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำเสนอสิ่งที่ตรวจพบต่อฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริษัท (เช่น จุดอ่อนของระบบ ตลอดจนการเสนอแนะและแก้ไขระบบปฏิบัติงาน) ได้เป็นอย่างดี							
3. AC ส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เปิดเผยและโดยตรงระหว่างท่านกับ AC เพื่อให้ท่านสามารถรายงานปัญหาและผลการตรวจสอบ ตลอดจนข้อเสนอนแนะต่าง ๆ ได้อย่างเป็นอิสระ							
4. AC ส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารที่เป็นอิสระและโดยตรงต่อผู้สอบบัญชีพร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง (เช่น การปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเหมาะสมของนโยบายบัญชีที่บริษัทใช้ ปัญหาจากการตรวจสอบและแนวทางแก้ไขปรับปรุง)							
5. AC เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิทยาที่ดีในการทำงานกับผู้ตรวจสอบภายในและหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง							
	น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
<ul style="list-style-type: none"> บทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน 							
1. AC มีส่วนในการพิจารณาผลการดำเนินงานของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด							
2. AC มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังของฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด							
3. AC มีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการแต่งตั้ง ถอดถอน ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบภายใน ในระดับใด							

ความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	ไม่ได้ ปฏิบัติ	ระดับความมีประสิทธิภาพ						
		น้อย ที่สุด	น้อย	ค่อนข้าง น้อย	ปานกลาง	ค่อนข้าง มาก	มาก	มาก ที่สุด
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
ด้านการดูแลการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง								
1. การมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎว่าด้วยพ.ร.บ. หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และประกาศอื่นที่เกี่ยวข้อง								
2. การมีส่วนผลักดันและดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับบริษัท								
3. การสอดส่องดูแลว่าฝ่ายบริหารทำงานตามหน้าที่/นโยบายที่ คณะกรรมการบริษัทกำหนดไว้								
4. การดูแลกิจกรรมของบริษัทให้เป็นไปโดยเหมาะสมปราศจาก ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (เช่น พิจารณาเปิดเผยข้อมูลของ บริษัทในรายการระหว่างกันหรือรายการที่อาจมีความขัดแย้งทาง ผลประโยชน์ให้มีความครบถ้วน ถูกต้องมากขึ้น)								

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในภาพรวมของคณะกรรมการตรวจสอบชุดปัจจุบันของบริษัท

ความมีประสิทธิภาพในบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย
	มาก	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	มาก
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(7)
ความมีประสิทธิภาพในภาพรวม							
1. AC ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ							
2. AC มีความสำคัญสำหรับการดำเนินงานของบริษัทมากกว่า การมี AC ตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์							
3. AC มีบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น รายย่อย							

ส่วนที่ 5: ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลกิจการ

1. ท่านเห็นว่า แนวทางใดที่จะช่วยให้คณะกรรมการตรวจสอบมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

2. ท่านเห็นว่า คณะกรรมการตรวจสอบควรพัฒนาทักษะหรือความรู้ในด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณที่ท่านสละเวลาในการตอบแบบสอบถามนี้

ภาคผนวก จ

ตารางสถิติ

1. ตารางสถิติพรรณนา

ตาราง 10 องค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบแยกตามหมวดธุรกิจ

องค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบ	หมวดธุรกิจ			รวม
	การเงิน	บริการ	ผลิต	
กรรมการอิสระทั้งหมด	86.2%	91.7%	85.5%	87.5%
มิใช่กรรมการอิสระทั้งหมด	13.8%	8.3%	14.5%	12.5%
รวม	29	36	55	120

ตาราง 18 จำนวนครั้งการประชุมเฉลี่ยที่ผู้สอบบัญชีได้รับเชิญเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

หมวดธุรกิจ	ขนาดธุรกิจ	จำนวนครั้งการประชุมประชุม
การเงิน	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	2.33
	1,000 – 5,000 ล้านบาท	2.86
	5,001 – 10,000 ล้านบาท	4.00
	มากกว่า 10,000 ล้านบาท	2.75
	รวม	2.84
บริการ	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	2.13
	1,000 – 5,000 ล้านบาท	2.23
	5,001 – 10,000 ล้านบาท	2.17
	มากกว่า 10,000 ล้านบาท	3.67
	รวม	2.43
ผลิต	น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท	0.88
	1,000 – 5,000 ล้านบาท	2.50
	5,001 – 10,000 ล้านบาท	2.29
	มากกว่า 10,000 ล้านบาท	3.00
	รวม	2.35
รวม	รวม	2.49

2. เมทริกซ์ความสัมพันธ์ของข้อความที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัย

ตาราง 43 เมทริกซ์ความสัมพันธ์ของข้อความที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัย

	X1_1	X1_2	X1_3	X1_4	X1_5	X1_6	X1_7	X2_1	X2_2
X1_1	1.00								
X1_2	.797**	1.00							
X1_3	.606**	.665**	1.00						
X1_4	.500**	.546**	.642**	1.00					
X1_5	.507**	.553**	.593**	.742**	1.00				
X1_6	.707**	.809**	.616**	.546**	.602**	1.00			
X1_7	.592**	.597**	.678**	.500**	.497**	.637**	1.00		
X2_1	.552**	.520**	.459**	.378**	.356**	.514**	.621**	1.00	
X2_2	.514**	.535**	.396**	.349**	.397**	.531**	.502**	.871**	1.00
X3_1	.537**	.548**	.497**	.414**	.452**	.580**	.645**	.690**	.576**
X3_2	.334**	.323**	.235**	.385**	.301**	.335**	.352**	.464**	.432**
X4_1	.633**	.690**	.482**	.447**	.422**	.682**	.518**	.486**	.529**
X4_2	.460**	.555**	.502**	.543**	.532**	.550**	.461**	.455**	.484**
X4_3	.559**	.628**	.555**	.485**	.583**	.623**	.499**	.519**	.536**
X4_4	.536**	.583**	.487**	.400**	.515**	.600**	.588**	.658**	.671**
X4_5	.573**	.594**	.607**	.470**	.529**	.610**	.611**	.629**	.696**
X4_6	.551**	.647**	.643**	.516**	.500**	.599**	.662**	.608**	.590**
X4_7	.492**	.551**	.482**	.520**	.512**	.565**	.567**	.648**	.669**
X4_8	.533**	.606**	.531**	.526**	.476**	.649**	.491**	.525**	.580**
X5_1	.483**	.532**	.462**	.463**	.431**	.570**	.500**	.458**	.452**
X5_2	.492**	.590**	.452**	.429**	.501**	.610**	.399**	.440**	.553**
X5_3	.596**	.676**	.509**	.476**	.546**	.618**	.487**	.499**	.570**
X5_4	.480**	.548**	.624**	.489**	.575**	.552**	.629**	.557**	.520**
X5_5	.483**	.555**	.584**	.502**	.516**	.545**	.631**	.641**	.591**
X5_6	.446**	.571**	.584**	.485**	.474**	.573**	.549**	.479**	.454**
X6_1	.390**	.470**	.458**	.432**	.402**	.538**	.514**	.520**	.486**
X6_2	.425**	.518**	.518**	.480**	.373**	.491**	.634**	.693**	.640**
X6_3	.426**	.484**	.448**	.404**	.467**	.470**	.460**	.542**	.600**
X6_4	.432**	.527**	.451**	.439**	.460**	.486**	.493**	.491**	.544**
X6_5	.472**	.563**	.505**	.522**	.518**	.589**	.493**	.509**	.494**
X7_1	.326**	.355**	.349**	.300**	.231**	.318**	.351**	.306**	.290**
X7_2	.207*	.276**	.172	.140	.160	.201*	.205*	.207*	.285**
X7_3	.177	.232*	.219*	.170	.162	.183*	.321**	.304**	.292**

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

	X3_1	X3_2	X4_1	X4_2	X4_3	X4_4	X4_5	X4_6	X4_7
X3_1	1.00								
X3_2	.515**	1.00							
X4_1	.544**	.325**	1.00						
X4_2	.497**	.323**	.691**	1.00					
X4_3	.541**	.438**	.674**	.708**	1.00				
X4_4	.585**	.399**	.523**	.610**	.691**	1.00			
X4_5	.614**	.371**	.580**	.645**	.671**	.800**	1.00		
X4_6	.565**	.318**	.641**	.596**	.612**	.647**	.787**	1.00	
X4_7	.632**	.422**	.659**	.627**	.598**	.636**	.698**	.704**	1.00
X4_8	.462**	.320**	.623**	.652**	.593**	.606**	.583**	.649**	.737**
X5_1	.574**	.423**	.543**	.539**	.577**	.491**	.503**	.499**	.551**
X5_2	.360**	.386**	.590**	.579**	.616**	.569**	.533**	.546**	.592**
X5_3	.387**	.410**	.601**	.542**	.601**	.604**	.610**	.606**	.599**
X5_4	.593**	.438**	.540**	.513**	.544**	.554**	.540**	.542**	.542**
X5_5	.640**	.460**	.479**	.490**	.518**	.624**	.638**	.666**	.603**
X5_6	.615**	.376**	.459**	.467**	.516**	.492**	.547**	.527**	.508**
X6_1	.621**	.450**	.477**	.495**	.556**	.567**	.583**	.530**	.568**
X6_2	.616**	.315**	.481**	.501**	.503**	.627**	.681**	.719**	.642**
X6_3	.517**	.445**	.407**	.480**	.605**	.631**	.634**	.522**	.500**
X6_4	.512**	.422**	.541**	.521**	.589**	.592**	.608**	.563**	.543**
X6_5	.474**	.371**	.556**	.628**	.659**	.576**	.644**	.631**	.654**
X7_1	.232*	.333**	.209*	.159	.164	.334**	.356**	.378**	.278**
X7_2	.179	.338**	.207*	.178	.187*	.331**	.264**	.319**	.287**
X7_3	.305**	.382**	.149	.122	.115	.322**	.299**	.390**	.269**

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางเมทริกซ์ความสัมพันธ์ของข้อคำถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

	X4_8	X5_1	X5_2	X5_3	X5_4	X5_5	X5_6	X6_1	X6_2
X4_8	1.00								
X5_1	.606**	1.00							
X5_2	.645**	.493**	1.00						
X5_3	.630**	.559**	.839**	1.00					
X5_4	.424**	.491**	.509**	.519**	1.00				
X5_5	.476**	.508**	.496**	.522**	.730**	1.00			
X5_6	.464**	.676**	.488**	.544**	.637**	.752**	1.00		
X6_1	.473**	.562**	.524**	.506**	.598**	.765**	.812**	1.00	
X6_2	.516**	.494**	.443**	.458**	.558**	.703**	.687**	.753**	1.00
X6_3	.501**	.500**	.516**	.552**	.473**	.585**	.647**	.744**	.650**
X6_4	.520**	.475**	.534**	.546**	.510**	.615**	.553**	.717**	.646**
X6_5	.636**	.554**	.656**	.677**	.479**	.550**	.533**	.577**	.577**
X7_1	.202*	.255**	.237**	.300**	.349**	.484**	.415**	.423**	.428**
X7_2	.190*	.224*	.267**	.255**	.239**	.313**	.261**	.323**	.345**
X7_3	.187*	.245*	.212*	.204*	.233*	.388**	.286**	.347**	.394**
	X6_3	X6_4	X6_5	X7_1	X7_2	X7_3			
X6_3	1.00								
X6_4	.823**	1.00							
X6_5	.517**	.541**	1.00						
X7_1	.351**	.361**	.368**	1.00					
X7_2	.358**	.412**	.261**	.589**	1.00				
X7_3	.312**	.300**	.199*	.662**	.661**	1.00			

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ความหมายของข้อปัจจัย

- ปัจจัย 1 = คุณสมบัตินักคณะกรรมการ
- ปัจจัย 2 = ความรู้ความเชี่ยวชาญ
- ปัจจัย 3 = อำนาจหน้าที่
- ปัจจัย 4 = บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน
- ปัจจัย 5 = บทบาทในการสนับสนุนฝ่ายตรวจสอบภายใน

Average total time = เวลาที่ใช้ทั้งหมดในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ

ตัวแปรนี้เป็นตัวแปรที่พัฒนามาจากการนำจำนวนครั้งเฉลี่ยในการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ (ครั้ง/ปี) * จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่ใช้ในการประชุมแต่ละครั้ง (ชั่วโมง/วาระการประชุม)

1. ความมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบในภาพรวม (จำนวน 114 บริษัท)

Descriptive Statistic

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Zscore: total_o	3.270597E-02	.9346693
ปัจจัย 1	4.786063E-02	.9152936
ปัจจัย 2	4.389950E-02	.9512687
ปัจจัย 3	2.427788E-03	.9858415
ปัจจัย 4	1.201159E-02	1.0037347
ปัจจัย 5	3.574993E-03	1.0047809
Zscore: total time	1.263689E-02	1.0178777

Correlation

	Zscore: total_o	ปัจจัย 1	ปัจจัย 2	ปัจจัย 3	ปัจจัย 4	ปัจจัย 5	Zscore: total time
Zscore: total_o	1.000						
ปัจจัย 1	.234	1.000					
ปัจจัย 2	.263	-.140	1.000				
ปัจจัย 3	.464	-.101	-.066	1.000			
ปัจจัย 4	.411	-.046	-.032	-.022	1.000		
ปัจจัย 5	.295	.009	-.010	.004	.001	1.000	
Zscore: total time	.175	-.036	-.069	.138	.086	.252	1.000

Model Summary^b

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin- Watson
				R Square Change	F Change	df1	df2	Sig.F Change	
.836 ^a	.699	.683	.5266400	.699	41.489	6	107	.000	1.990

a. Predictions: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_o

Anova^b

	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	69.041	6	11.507	41.489	.000 ^a
Residual	29.676	107	.277		
Total	98.718	113			

a. Predictions: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_o

Coefficient^a

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95% Confidence Interval for E	
	B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound
(Constant)	-1.912E-02	.050	-	-.386	.700	-.117	.079
ปัจจัย 1	.366	.055	.358	6.634	.000	.256	.475
ปัจจัย 2	.361	.053	.368	6.824	.000	.256	.466
ปัจจัย 3	.501	.051	.529	9.798	.000	.400	.603
ปัจจัย 4	.417	.050	.448	8.394	.000	.318	.515
ปัจจัย 5	.266	.051	.286	5.208	.000	.165	.367
Zscore: total time	2.734E-02	.051	.030	.535	.594	-.074	.129

a. Dependent Variable: Zscore(Total_o)

2. ด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง (จำนวน 106 บริษัท)

Descriptive Statistic

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Zscore: total_f	3.119E-02	.9323
ปัจจัย 1	-7.500E-04	.8666
ปัจจัย 2	8.110E-02	.9452
ปัจจัย 3	9.622E-02	.7670
ปัจจัย 4	.110	.6597
ปัจจัย 5	-3.738E-03	1.015
Zscore: total time	4.548E-02	1.019

Correlation

	Zscore: total_f	ปัจจัย 1	ปัจจัย 2	ปัจจัย 3	ปัจจัย 4	ปัจจัย 5	Zscore: total time
Zscore: total_f	1.000						
ปัจจัย 1	.264	1.000					
ปัจจัย 2	.326	-.013	1.000				
ปัจจัย 3	-.186	-.062	-.222	1.000			
ปัจจัย 4	.176	.374	-.273	-.045	1.000		
ปัจจัย 5	.405	.067	-.018	-.053	-.023	1.000	
Zscore: total time	.067	-.022	-.117	.084	.023	.244	1.000

Model Summary^b

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin- Watson
				R Square Change	F Change	df1	df2	Sig.F Change	
.618 ^a	.382	.344	.7548966	.382	10.195	6	99	.000	1.990

a. Prediction: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_f

Anova^b

	Sum of Square	Df	Mean Square	F	Sig.
Regression	34.864	6	5.810	10.195	.000 ^a
Residual	56.417	99	.570		
Total	91.277	105			

a. Prediction: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_f

Coefficient^a

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-2.813E-02	.076	-	-.368	.713
ปัจจัย 1	.165	.093	.153	1.778	.078
ปัจจัย 2	.382	.084	.388	4.536	.000
ปัจจัย 3	-7.328E-02	.100	-.060	-.736	.464
ปัจจัย 4	.327	.127	.231	2.580	.011
ปัจจัย 5	.367	.075	.400	4.866	.000
Zscore: total time	1.639E-02	.075	.018	.218	.828

a. Dependent Variable: Zscore: total_f

3. ด้านการดูแลระบบการควบคุมภายในให้มีความน่าเชื่อถือ (จำนวน 106 บริษัท)

Descriptive Statistic

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Zscore: total_c	2.196E-02	.955
ปัจจัย 1	2.875E-02	.878
ปัจจัย 2	3.282E-02	.944
ปัจจัย 3	.1215061	.766
ปัจจัย 4	.1045376	.666
ปัจจัย 5	2.893E-02	.992
Zscore: total time	6.035E-02	1.029

Correlation

	Zscore: total_c	ปัจจัย 1	ปัจจัย 2	ปัจจัย 3	ปัจจัย 4	ปัจจัย 5	Zscore: total time
Zscore: total_c	1.000						
ปัจจัย 1	.256	1.000					
ปัจจัย 2	.173	-.033	1.000				
ปัจจัย 3	.210	-.050	-.219	1.000			
ปัจจัย 4	.348	.318	-.198	-.092	1.000		
ปัจจัย 5	.500	.032	.049	-.099	.019	1.000	
Zscore: total time	.244	-.028	-.094	.068	.024	.281	1.000

Model Summary^b

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin- Watson
				R Square Change	F Change	df1	df2	Sig.F Change	
.755 ^a	.569	.543	.6454494	.569	21.819	6	99	.000	1.585

a. Prediction: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_c

Anova^b

	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	54.539	6	9.090	21.819	.000 ^a
Residual	41.244	99	.417		
Total	95.783	105			

a. Prediction: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_c

Coefficient^a

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-.125	.065	-	-1.933	.056
ปัจจัย 1	.163	.076	.150	2.152	.034
ปัจจัย 2	.324	.071	.320	4.594	.000
ปัจจัย 3	.452	.086	.363	5.274	.000
ปัจจัย 4	.552	.103	.385	5.379	.000
ปัจจัย 5	.459	.067	.477	6.879	.000
Zscore: total time	.102	.064	.110	1.586	.116

a. Dependent Variable: Zscore: total_c

4. ด้านการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (จำนวน 113 บริษัท)

Descriptive Statistic

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Zscore: total_l	6.807E-03	.989
ปัจจัย 1	-3.290E-02	.954
ปัจจัย 2	1.162E-02	.983
ปัจจัย 3	2.167E-02	.998
ปัจจัย 4	.100	.691
ปัจจัย 5	2.418E-03	1.010
Zscore: total time	1.513E-02	1.022

Correlation

	Zscore: total_l	ปัจจัย 1	ปัจจัย 2	ปัจจัย 3	ปัจจัย 4	ปัจจัย 5	Zscore: total time
Zscore: total_l	1.000						
ปัจจัย 1	.408	1.000					
ปัจจัย 2	.233	.065	1.000				
ปัจจัย 3	.322	.060	-.032	1.000			
ปัจจัย 4	.241	.351	-.189	-.185	1.000		
ปัจจัย 5	.365	.013	.002	-.004	-.023	1.000	
Zscore: total time	.174	.039	-.056	.114	.037	.251	1.000

Model Summary^b

R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics					Durbin- Watson
				R Square Change	F Change	df1	df2	Sig.F Change	
.703 ^a	.494	.465	.7234378	.494	17.222	6	106	.000	1.898

a. Prediction: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_I

Anova^b

	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	54.079	6	9.013	17.222	.000 ^a
Residual	55.476	106	.523		
Total	109.555	112			

a. Prediction: (Constant), REGR factor score ปัจจัย 1_1, REGR factor score ปัจจัย 2_1, REGR factor score ปัจจัย 3_1, REGR factor score ปัจจัย 4_1, REGR factor score ปัจจัย 5_1, Zscore: total time

b. Dependent Variable: Zscore: total_I

Coefficient^a

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	-3.60E-02	.069	-	-.520	.604
ปัจจัย 1	.276	.078	.266	3.526	.001
ปัจจัย 2	.281	.072	.280	3.914	.000
ปัจจัย 3	.360	.071	.364	5.038	.000
ปัจจัย 4	.394	.112	.275	3.526	.001
ปัจจัย 5	.354	.070	.362	5.063	.000
Zscore: total time	2.443E-02	.070	.025	.348	.728

a. Dependent Variable: Zscore(Total_I)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ผู้ศึกษา นางสาว ศนิพร จันทรสถาพร เกิดเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม สำเร็จการศึกษา
หลักสูตรปริญญาบัญชีบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีพ.ศ. 2543 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี เมื่อปี
พ.ศ. 2544

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย